

Pētījums par tiesnešu, tiesu darbinieku izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja

2023.gada marts

Saturs

Aptaujas tehniskā informācija un respondentu profils.....	4
levads.....	5
1. Mācību pieredze	6
2. Tiesnešu, tiesu darbinieku saskarsme ar cilvēkiem ar invaliditāti.....	8
3. Vides pieejamība tiesā cilvēkiem ar invaliditāti	11
4. Komunikācija ar cilvēkiem, kuriem ir invaliditāte.....	19
4.1. Komunikācija ar cilvēkiem ar redzes traucējumiem.....	24
4.2. Komunikācija ar cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem	26
4.3. Komunikācija ar cilvēkiem ar kustību traucējumiem.....	28
4.4. Komunikācija ar cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem.....	30
5. Attieksme pret mācībām par saskarsmi ar cilvēkiem ar invaliditāti	33
Rezultātu tabulas.....	37
Kopējais atbilžu sadalījums	38
Sociāldemogrāfisko grupu atbilžu sadalījums.....	49
<i>D1. Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!</i>	49
<i>D2. Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!</i>	49
<i>D3. Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?</i>	50
<i>D4. Kad Jūs pēdējo reizi piedalījāties mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?</i>	51
<i>X2. Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?</i>	52
<i>X3. Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/ šiem cilvēkiem?</i>	52
<i>X4. Vai, Jūsaprāt, Jūsu tiesā ir nodrošinātas vides pieejamība cilvēkiem ar dažāda veida invaliditāti?</i>	53
<i>X5. Vai Jūsu tiesā ir pieejama informācija Brailā?</i>	54
<i>X6. Vai Jūsu tiesā ir ierīkota akustiskā cilpa?</i>	55
<i>X7. Vai Jūsu tiesā spēkā esošajā evakuācijas plānā ir paredzēta rīcība cilvēku ar invaliditāti evakuācijai?</i>	56
<i>X8. Vai Jūsu tiesā cilvēku ar invaliditāti drīkst pavadīt suns?</i>	57

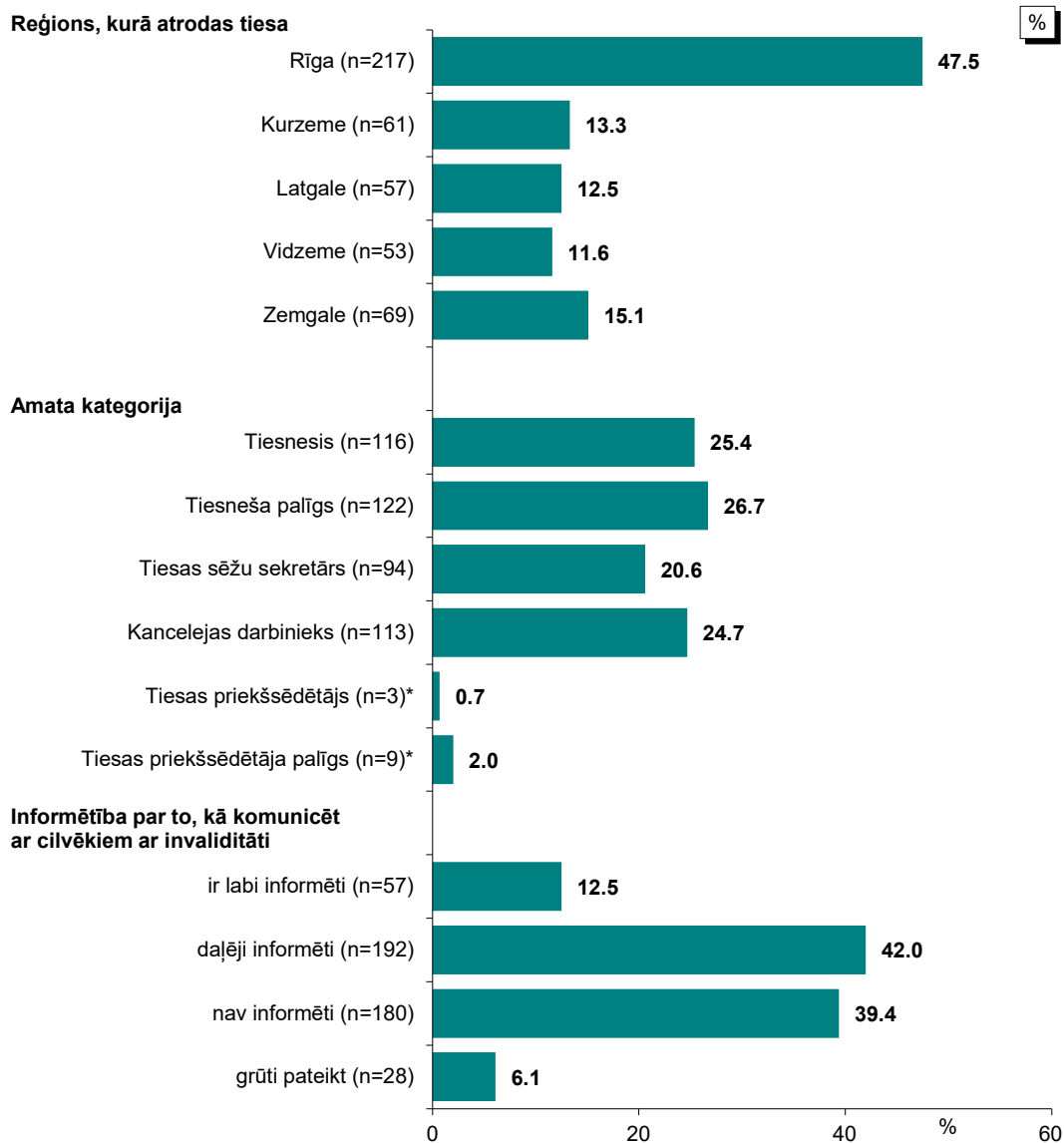
Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

X9. Ja pie tiesas durvīm ir cilvēks ar invaliditāti, kuram nepieciešama palīdzība, lai iekļūtu tiesā (piemēram, tiek nospiests pie durvīm esošais zvans), vai Jūsu tiesā ir atbildīgais par to, lai palīdzētu šim cilvēkam iekļūt tiesā. Ja ir, vai Jūs zināt, kurš cilvēks/cilvēki tie ir?	58
Y1. Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?	
Y1.1. Cilvēki ar redzes invaliditāti	59
Y1.2. Cilvēki ar dzirdes traucējumiem	61
Y1.3. Cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem	63
Y1.4. Cilvēki ar kustību traucējumiem	65
Y2. Ja tiesu apmeklēs/procesā piedalīsies cilvēks ar redzes invaliditāti, kurš būs ieradies kopā ar pavadoni/asistentu, ar kuru Jūs pamatā runātu?	67
Y3. Reizēm cilvēki nav pārliecināti, kā runāt ar neredzīgiem cilvēkiem par telpas iekārtojumu, piemēram, kā atrast krēslu. Ja Jums tas būtu jādara, kā Jūs rīkotos?	68
Y5. Ja tiesu apmeklēs/procesā piedalīsies nedzirdīgs cilvēks, kā Jūs rīkosieties?	69
Y6. Kā, Jūsaprāt, ir jārunā ar vājdzirdīgiem cilvēkiem?	70
Y7. Reizēm cilvēki nav pārliecināti, kā rīkoties, ja tiesu apmeklē/ procesā piedalās cilvēks ar kustību traucējumiem. Ko, Jūsaprāt, vajadzētu noteikti darīt, ko – var, bet nav nepieciešams, bet ko noteikti nevajadzētu darīt?	
Y7.1. Izrādīt īpašas rūpes	71
Y7.2. Ja cilvēks ir ratiņkrēslā un komunikācija ir ilgstoša, - mēģināt apsēsties, lai būtu acu līmenī ar viņu	72
Y7.3. Neizmantojot sarunā vārdus – iet, skriet	73
Y7.4. Satiekot sasveicināties un izturēties kā pret visiem	74
Y7.5. Bez brīdinājuma aiztikt pārvietošanās palīgīdzekļus	75
Y4. Kuras no šeit uzskaitītajām grupām, Jūsaprāt, atbilst raksturojumam “cilvēks ar garīga rakstura traucējumiem”?	76
Y9. Vai, Jūsaprāt, cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem var dzīvot patstāvīgu dzīvi (tajā skaitā strādāt)?	77
Y8. Cik lielā mērā šie raksturojumi, Jūsaprāt, atbilst cilvēkiem ar intelektuālās attīstības traucējumiem?	
Y8.1. Nav spējīgi patstāvīgi pieņemt lēmumus	79
Y8.2. Intelektuāli neattīstīti	81
Y8.3. Neprognozējami	83
Y8.4. Bīstami un agresīvi	85
Y8.5. Neārstējami slimī	87
Y8.6. Nav spējīgi strādāt	89
Y8.7. Nevar veidot ģimeni	91
A1. Cik lielā mērā Jūs esat ieinteresēts/-a apmeklēt mācības par invaliditāti, tās aspektiem, komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti u.tml.?	93
A2. Ko Jūs sagaidāt no mācībām par saskarsmi ar cilvēkiem ar invaliditāti?	95
Aptaujā izmantotā anketa	96

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Aptaujas tehniskā informācija un respondentu profils

PĒTĪJUMA VEICĒJS	Pētījumu centrs SKDS
MĒRĶA GRUPA	Tiesneši un tiesu darbinieki
APTAUJAS METODE	Interneta aptauja (CAWI)
PLĀNOTAIS IZLASES APJOMS	400 respondenti
SASNIEGTAIS IZLASES APJOMS	457 respondenti
ĢEOGRĀFISKAIS PĀRKLĀJUMS	Visa Latvija
APTAUJAS LAIKS	01.03.2023. - 15.03.2023.

*Respondentu skaits nepietiekams ticamu secinājumu izdarīšanai.

**Informētība par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti

Veidots no jautājuma Y1. “**Vispārīgi runājot, cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?**” atkarībā no tā, par cik gadījumiem (cilvēki ar redzes invaliditāti, cilvēki ar dzirdes traucējumiem, cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem, cilvēki ar kustību traucējumiem), atzīmēts, ka jūtas labi (“*loti labi*” un “*drīzāk labi*”) informēti.

- *Labi informēti* – respondenti, kuri uz visiem 4 jautājumiem atbildēja, ka jūtas labi informēti.
- *Daļēji informēti* - respondenti, kuri uz 1-3 jautājumiem atbildēja, ka jūtas labi informēti.
- *Nav informēti* - respondenti, ne uz vienu no jautājumiem nenorādīja, ka jūtas labi informēti.
- *Grūti pateikt* – uz visiem 4 jautājumiem atbildēts “grūti pateikt”.

Daļā grafiku dati noapaļoti līdz veselam skaitlim. Noapaļošanas dēļ iespējama nobīde par vienu procenta punktu. Atskaites tekstu rakstīšanā (sakarību analizē) izmantoti nenoapaļotie dati.

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Ievads

Pēc Latvijas Tiesnešu mācību centra pasūtījuma Pētījumu centrs SKDS ir veicis pētījumu ar mērķi – noskaidrot, cik zinoši tiesneši un tiesu darbinieki ir par cilvēktiesībām un vienlīdzīgu attieksmi, novēršot jebkādu diskrimināciju invaliditātes dēļ.

Pētījums ir neatņemama projekta “Universālais dizains cilvēktiesību ievērošanā” sastāvdaļa, kas tiek īstenots sadarbībā ar Invalīdu un viņu draugu apvienību Apeirons, un tā rezultātus ir plānots izmantot mācību satura un rokasgrāmatas Tiesu standarta izstrādei, tādējādi stiprinot tiesnešu un tiesu darbinieku kompetenci darbā ar cilvēkiem ar invaliditāti.

2023.gada martā notikusī tiesnešu, tiesu darbinieku pētījums liecina par dažādu pieredzi un zināšanu līmeni saskarsmē ar cilvēkiem, kuriem ir garīga vai funkcionāla rakstura traucējumi.

Iegūtie dati uzrāda, ka no respondentiem, kuriem ir bijusi saskarsme ar cilvēkiem ar kustību traucējumiem, 62% norādīja, ka ir informēti (atbildes “*joti labi*” un “*drīzāk labi*”) par to, kā komunicēt ar šādiem cilvēkiem. 47% respondentu, kuriem ir bijusi saskarsme ar cilvēkiem ar redzes traucējumiem, bija informēti, kā ar viņiem komunicēt (51% bija neinformēti). No respondentiem, kuriem ir bijusi saskarsme ar cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem, 43% bija informēti, kā ar tiem komunicēt.. Savukārt no respondentiem, kuri bija saskārušies ar cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem, 35% zināja, kā ar tiem komunicēt.

Šeit gan īpaši jāuzsver fakts, ka pētījums apliecina augstu ieinteresētības līmeni apmeklēt mācības par invaliditāti, tās aspektiem un komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti.

Jau iepriekš Latvijā veikti pētījumi liecina, ka sabiedrības attieksme pret dažādām sabiedrības grupām ir samērā piesardzīga, un savu informētību par dažādu grupu diskrimināciju daudzi vērtē samērā kritiski.

Pētījumu centra SKDS 2022.gada augustā veica pētījumu “Iedzīvotāju attieksme pret dažādām sabiedrības grupām un informētība par rīcību diskriminācijas gadījumā” liecina, ka tas skar arī attieksmi pret cilvēkiem ar garīga vai funkcionāla rakstura traucējumiem.

Šī pētījuma rezultāti liecina, ka attieksme pret cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem (t.sk. psihiskām slimībām, attīstības traucējumiem) ir drīzāk piesardzīga: 34% nevēlētos, lai viņi tiktu pieņemti darbā viņu darbavietā (par citām šajā pētījumā ietvertajām grupām to norādīja 3%-22%), 23% šaubās, vai viņi varētu kļūt par tuviem draugiem (par citām – 2%-22%), bet 18% nevēlētos, lai šī grupa dzīvotu kaimiņos (biežāk tas norādīts par romiem (30%), bet par citām grupām to atzinuši 1%-17%).

Attieksme pret cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem (piemēram, kustību, redzes, dzirdes traucējumiem) ir atvērtāka, tomēr jāatzīmē, ka 7% negribētu ar viņiem strādāt vienā darbavietā, 4% šaubās, vai viņi varētu kļūt par tuviem draugiem, bet 1% būtu iebildumi, ja šādi cilvēki dzīvotu kaimiņos.

Pētījums arī liecina, ka 59% uzskata, ka maz ko paši personiski varētu paveikt, lai mazinātu ikdienas diskrimināciju, neiecietīgu attieksmi pret grupām, kas ar to saskaras. Arī zināšanas tiek vērtētas kritiski: tikai 5% uzskata, ka labi zina, kur varētu vērsties, meklēt palīdzību, ja paši saskartos vai pamanītu neiecietīgu/diskriminējošu attieksmi (to, ka vispār neko par to nezina, atzīst 51%).

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

1. Mācību pieredze

Pētījuma ietvaros aptaujātajiem tiesnešiem un tiesu darbiniekiem lūdza atbildēt, vai viņi agrāk ir piedalījušies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti, kā arī raksturot, kad mācības notika.

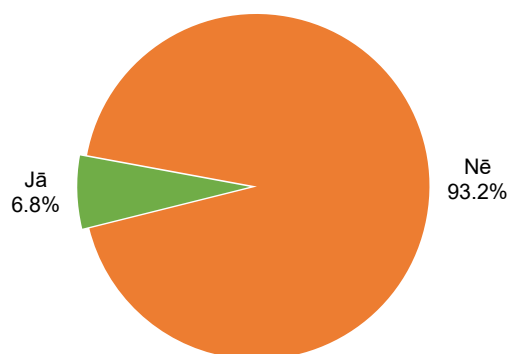
Jautāti, vai viņi iepriekš ir piedalījušies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti, 7% respondentu atbildēja apstiprinoši, bet 93% atzina, ka tādās mācībās nav piedalījušies.

No respondentiem, kuri atbildēja, ka jau agrāk ir piedalījušies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti (tiesa, jāmin, ka to skaits izlasē ir ļoti neliels – 31), 7% norādīja, ka mācības notika pēdējo 6 mēnešu laikā, 13% - pēdējo 12 mēnešu laikā, 36% - pēdējo trīs gadu laikā, vēl 36% - pēdējo 10 gadu laikā, bet 10% to darījuši vēl agrāk.

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

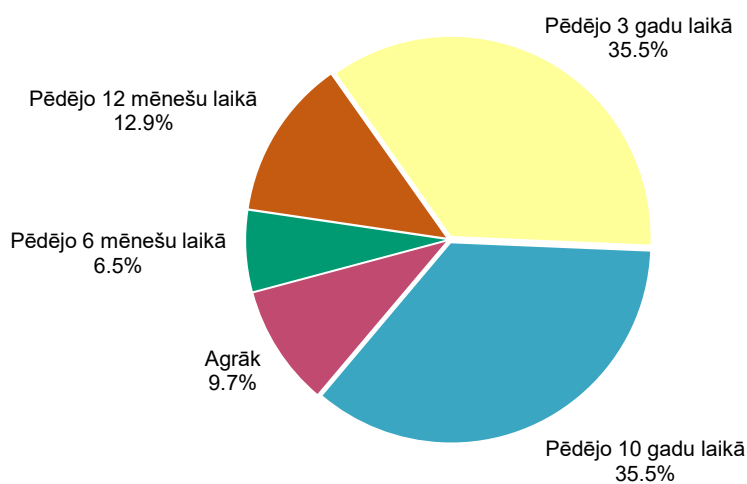
1. Mācību pieredze

"Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?"

Bāze: visi respondenti, n=457

"Kad Jūs pēdējo reizi piedalījāties mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?"

Bāze: respondenti, kuri ir piedalījušies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti, n=31

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

2. Tiesnešu, tiesu darbinieku saskarsme ar cilvēkiem ar invaliditāti

2023.gada martā veiktajā pētījumā tika noskaidrota tiesnešu un tiesu darbinieku saskarsme ar cilvēkiem ar invaliditāti.

Pētījuma dati liecina, ka 71% respondentu tiesā ir saskārušies ar cilvēkiem ar invaliditāti, bet 29% respondentu tādas saskarsmes nav bijis. Interesanti piebilst, ka tiesnešiem biežāk nekā citām grupām ir bijusi tāda saskarsme - 89% no tiesnešiem norādīja, ka ir saskārušies ar cilvēkiem ar invaliditāti (citās grupās: 63%-66%).

Jāatzīmē, ka biežāk nekā caurmērā to, ka ir saskārušies ar cilvēkiem ar invaliditāti, norādīja respondenti, kuru tiesa atrodas Latgalē, pētījuma dalībnieki, kuri atzina, ka iepriekš ir piedalījušies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti, kā arī aptaujātie, kuri bija labi vai daļēji informēti par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti.

Respondentiem, kuriem tiesā ir bijusi saskarsme ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm, lūdza norādīt, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/ šiem cilvēkiem. 73% respondentu minēja, ka tās ir bijušas kustību problēmas, 57% norādīja uz garīga rakstura traucējumiem, 36% - uz dzirdes problēmām, 22% - uz redzes problēmām, bet 13% - uz citām problēmām.

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

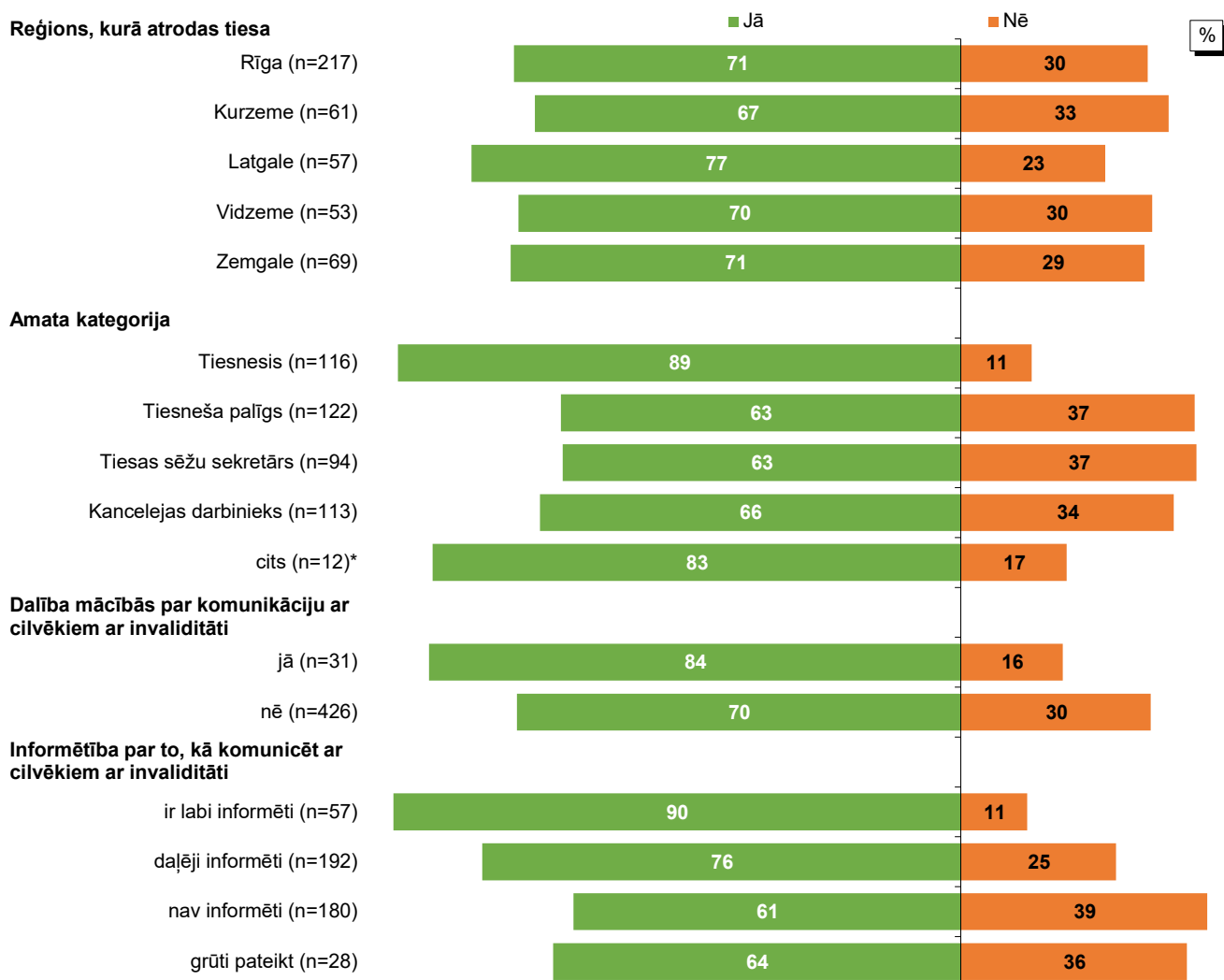
2. Tiesnešu, tiesu darbinieku saskarsme ar cilvēkiem ar invaliditāti

"Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?"

Bāze: visi respondenti, n=457

Dažādu respondentu grupu atbildes

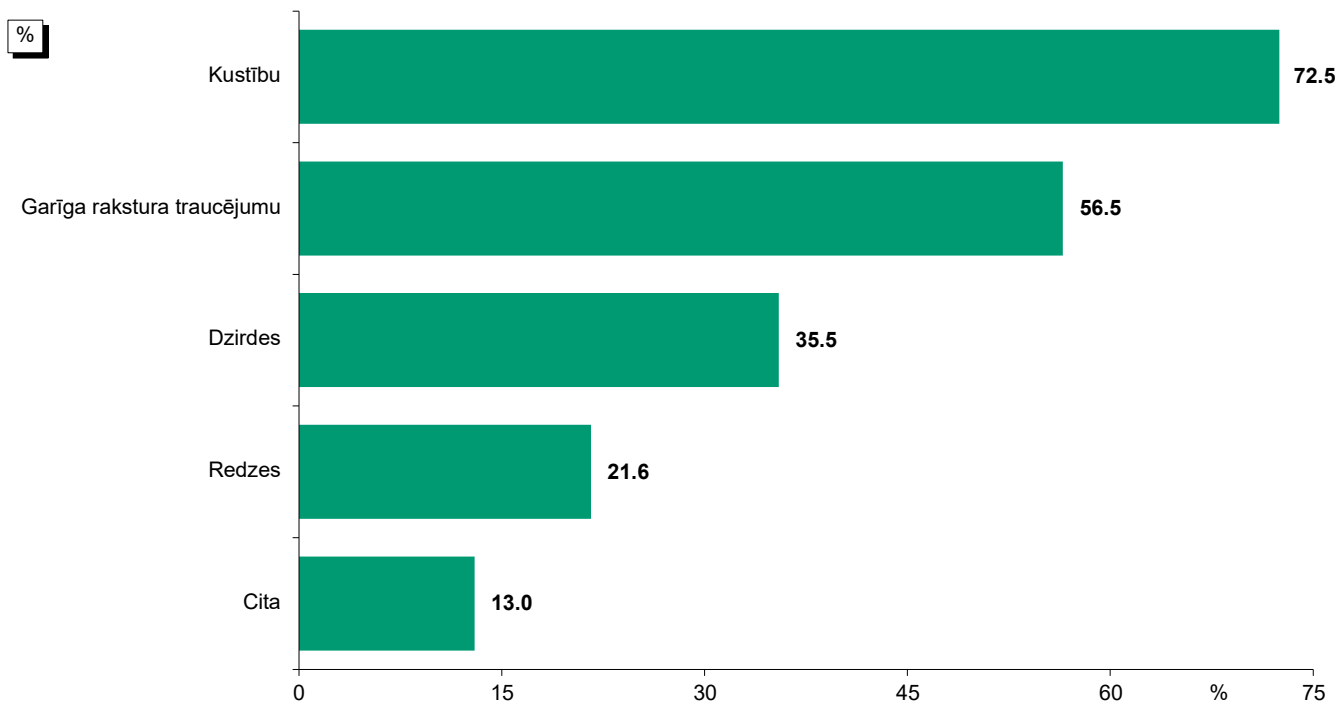

Bāzes: visi respondenti

*Kategorijā "Cits" ietilpst: "tiesas priekšsēdētāja palīgs" (minēts 9 reizes); "tiesas priekšsēdētājs" (minēts 3 reizes). Respondentu skaits nepietiekams ticamu secinājumu izdarīšanai.

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

"Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/ šiem cilvēkiem?"

Bāze: respondenti, kuriem ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm, n=324

*Tā kā katrs respondents varēja atzīmēt vairāk nekā vienu atbildi, kopējā atbilžu summa pārsniedz 100%.

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

3. Vides pieejamība tiesā cilvēkiem ar invaliditāti

Veiktā pētījuma ietvaros respondentiem tika uzdoti jautājumi par vides pieejamību tiesā cilvēkiem ar invaliditāti.

Jautāti, vai viņu tiesā ir nodrošināta vides pieejamība cilvēkiem ar dažāda veida invaliditāti, 25% atbildēja, ka tā ir nodrošināta pilnībā, 60% minēja, ka tā ir nodrošināta daļēji, bet 12% atzina, ka tāda nav nodrošināta nemaz.

Analizējot datus atkarībā no tā, kur atrodas tiesa, vērojams, ka salīdzinoši biežāk to, ka viņu tiesā ir nodrošināta (pilnībā vai daļēji) vides pieejamība cilvēkiem ar dažāda veida invaliditāti, atzina respondentu, kuru tiesa atrodas Rīgā, Kurzemē un Latgalē, bet retāk to norādīja respondenti, kuru tiesa atrodas Vidzemē un Zemgalē.

Aptaujas ietvaros nedaudz detalizētāk tika pētīta vides pieejamība cilvēkiem ar dažāda veida invaliditāti. Respondentiem lūdza novērtēt viņu tiesas pieejamību cilvēkiem ar redzes, dzirdes un kustību traucējumiem.

Raksturojot **vides pieejamību cilvēkiem ar redzes traucējumiem**, 4% atbildēja, ka tiesā ir pieejama informācija Brailā liftos, uz kāpnēm, tiesas ēkā u.tml., bet 2% minēja, ka ir pieejama informācija Brailā par iespēju iesniegt dokumentus. 46% atzina, ka tiesā nav nekā no minētā. 37% nevarēja atbildēt uz šo jautājumu (atbilde "nezinu").

Jāmin, ka salīdzinoši biežāk to, ka tiesā ir pieejama informācija Brailā liftos, uz kāpnēm, tiesas ēkā u.tml., norādīja respondenti, kuru tiesa atrodas Zemgalē (7%, citos reģionos: 0%-4%).

Jautāti, vai viņu tiesā cilvēku ar invaliditāti drīkst **pavadīt suns**, 18% atbildēja, ka jebkuru cilvēku ar invaliditāti var pavadīt suns, ja tas ir speciāli apmācīts, un vēl 2% norādīja, ka suns var pavadīt tikai neredzīgos cilvēkus. 6% atzina, ka dzīvnieku ievēšana tiesas ēkā nav atļauta. Vairākums (75%) atturējās atbildēt uz šo jautājumu.

Jāpiebilst, ka salīdzinoši biežāk to, ka viņu tiesā jebkuru cilvēku ar invaliditāti var pavadīt suns, ja tas ir speciāli apmācīts, norādīja respondenti, kuru tiesa atrodas Rīgā, Kurzemē un Vidzemē, bet retāk to atzina respondenti Latgalē un Zemgalē.

Savukārt, raksturojot vides pieejamību **cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem**, 0.4% respondentu atbildēja, ka viņu tiesā ir ierīkota akustiskā cilpa. 17% norādīja, ka akustiskā cilpa nav ierīkota, 25% atbildēja, ka nezina, vai tāda ir ierīkota, bet 46% - ka nezina, kas tā tāda ir.

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Atbildot uz jautājumu “*Ja pie tiesas durvīm ir cilvēks ar invaliditāti, kuram nepieciešama palīdzība, lai iekļūtu tiesā (piemēram, tiek nospiests pie durvīm esošais zvans), vai Jūsu tiesā ir atbildīgais par to, lai palīdzētu šim cilvēkam iekļūt tiesā. Ja ir, vai Jūs zināt, kurš cilvēks/cilvēki tie ir?*”, 20% respondentu norādīja, ka zina, kurš cilvēks ir par to atbildīgs, 7% - ka šāds atbildīgais ir noteikts, bet viņi nezina, kurš tas ir, bet 16% - ka šāda atbildīgā tiesā nav. Jāmin, ka 57% respondentu atzina, ka nezina, vai viņu tiesā ir nozīmēts šāds atbildīgais.

Jāmin, ka respondenti, kuru tiesa atrodas Rīgā, retāk nekā aptaujātie citos reģionos norādīja, ka zina, kurš cilvēks ir atbildīgs gadījumā, kad pie tiesas durvīm ir cilvēks ar invaliditāti, kuram nepieciešama palīdzība, lai iekļūtu tiesā.

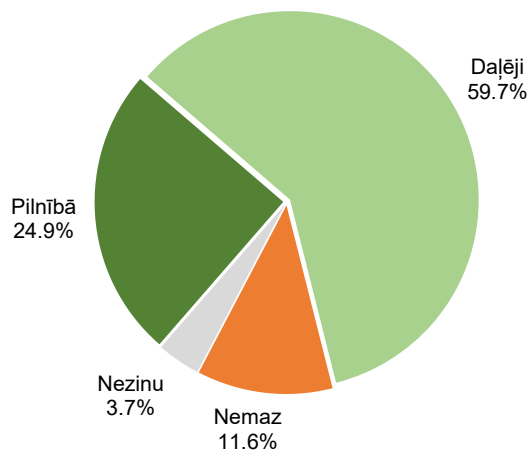
Saskaņā ar aptaujas datiem 4% respondentu atbildēja, ka viņu tiesā spēkā esošajā **evakuācijas plānā** ir paredzēta rīcība cilvēku ar invaliditāti evakuācijai, bet 22% atzina, ka tāda nav paredzēta. Vairākums (74%) pētījuma dalībnieku norādīja, ka nezina, vai tāda ir paredzēta.

Raksturojot datus atkarībā no tā, kur atrodas tiesa, jāsecina, ka salīdzinoši biežāk to, ka viņu tiesā spēkā esošajā evakuācijas plānā ir paredzēta rīcība cilvēku ar invaliditāti evakuācijai, atzina respondenti, kuru tiesa atrodas Latgalē (9%, citos reģionos: 0%-6%).

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

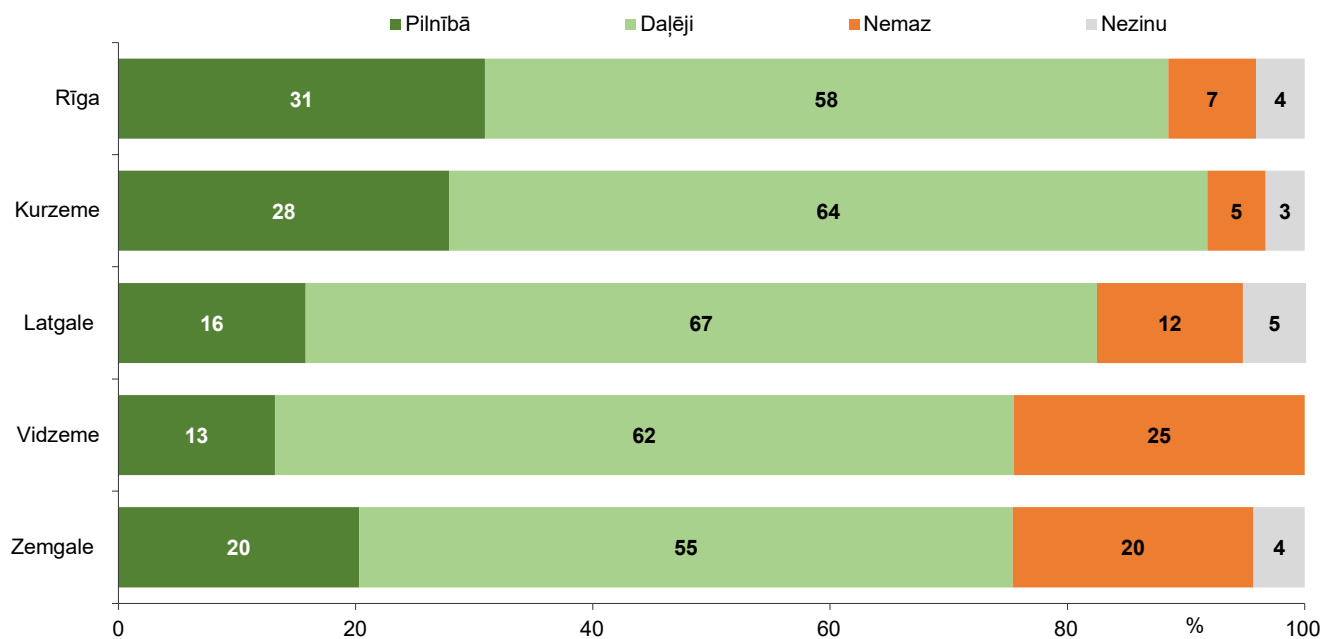
3. Vides pieejamība tiesā cilvēkiem ar invaliditāti

"Vai, Jūsaprāt, Jūsu tiesā ir nodrošināta vides pieejamība cilvēkiem ar dažāda veida invaliditāti?"

Bāze: visi respondenti, n=457

Atbildes atkarībā no reģiona, kurā ir tiesa*

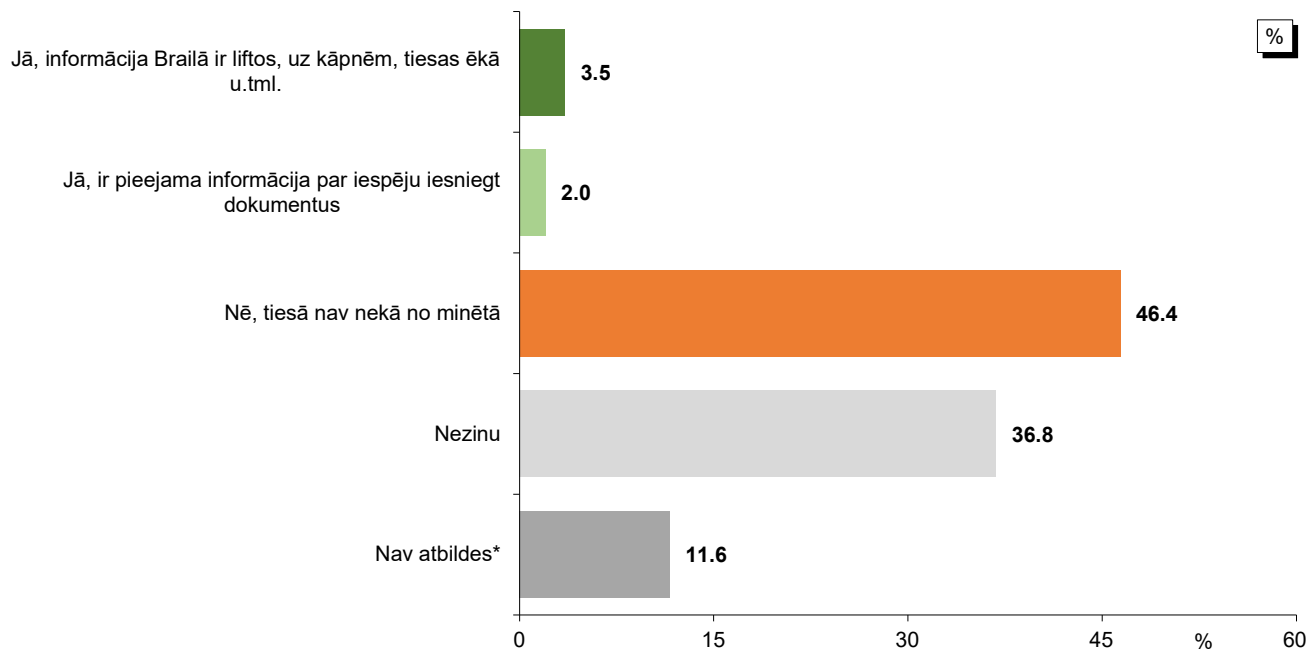

Bāzes: skatīt respondentu profilu 4.lpp.

*Atbildes uz jautājumu "Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!".

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

"Vai Jūsu tiesā ir pieejama informācija Brailā?"

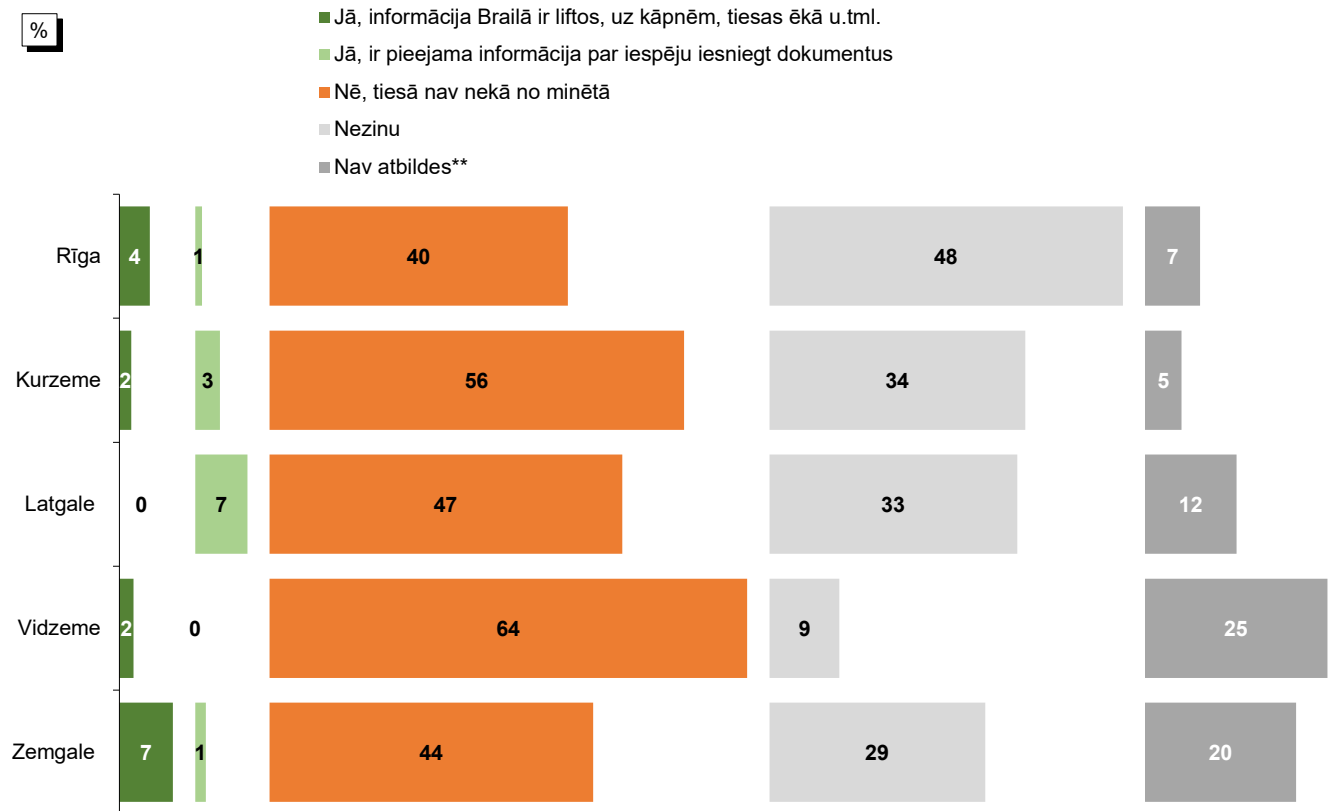

Bāze: visi respondenti, n=457

*Respondenti, kuri jautājumā "Vai, Jūsaprāt, Jūsu tiesā ir nodrošināta vides pieejamība cilvēkiem ar dažāda veida invaliditāti?" atzīmēja atbildi "Nemaz".

**Tā kā katrs respondents varēja atzīmēt vairāk nekā vienu atbildi, kopējā atbilžu summa pārsniedz 100%.

Atbildes atkarībā no reģiona, kurā ir tiesa*

Bāzes: skatīt respondentu profilu 4.lpp.

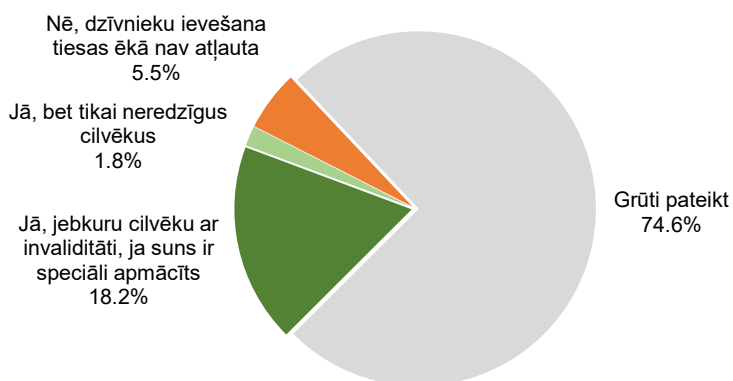
*Atbildes uz jautājumu "Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!".

**Respondenti, kuri jautājumā "Vai, Jūsaprāt, Jūsu tiesā ir nodrošināta vides pieejamība cilvēkiem ar dažāda veida invaliditāti?" atzīmēja atbildi "Nemaz".

***Tā kā katrs respondents varēja atzīmēt vairāk nekā vienu atbildi, kopējā atbilžu summa pārsniedz 100%.

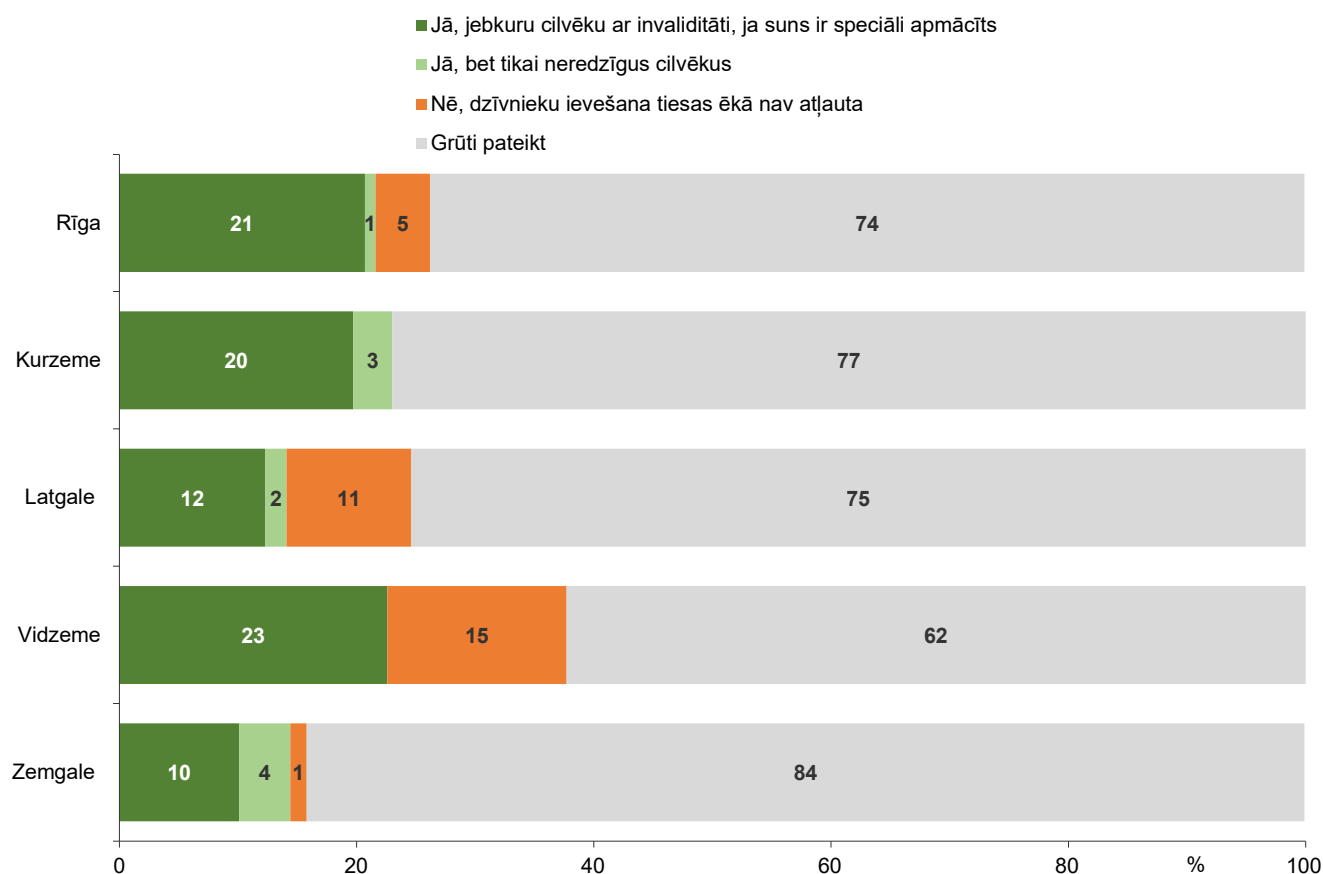
Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

"Vai Jūsu tiesā cilvēku ar invaliditāti drīkst pavadīt suns?"

Bāze: visi respondenti, n=457

Atbildes atkarībā no reģiona, kurā ir tiesa*

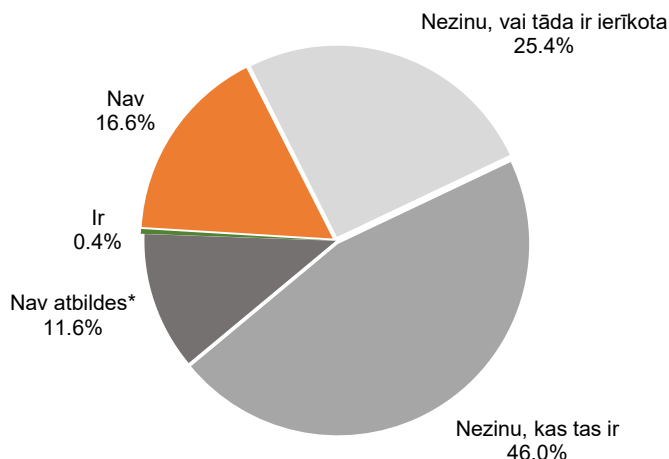

Bāzes: skatīt respondentu profilu 4.lpp.

*Atbildes uz jautājumu "Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!".

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

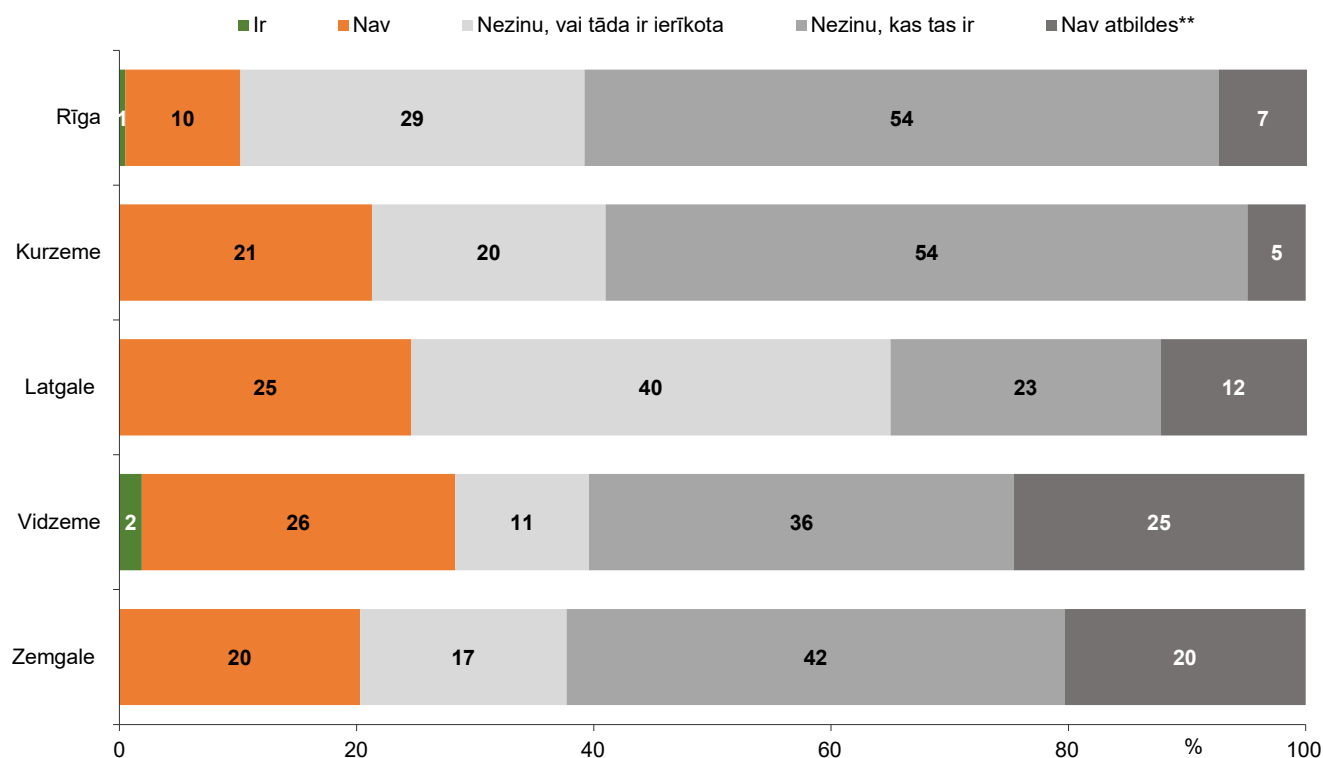
"Vai Jūsu tiesā ir ierīkota akustiskā cilpa?"

Bāze: visi respondenti, n=457

*Respondenti, kuri jautājumā "Vai, Jūsaprāt, Jūsu tiesā ir nodrošināta vides pieejamība cilvēkiem ar dažāda veida invaliditāti?" atzīmēja atbildi "Nemaz".

Atbildes atkarībā no reģiona, kurā ir tiesa*

Bāzes: skatīt respondentu profilu 4.lpp.

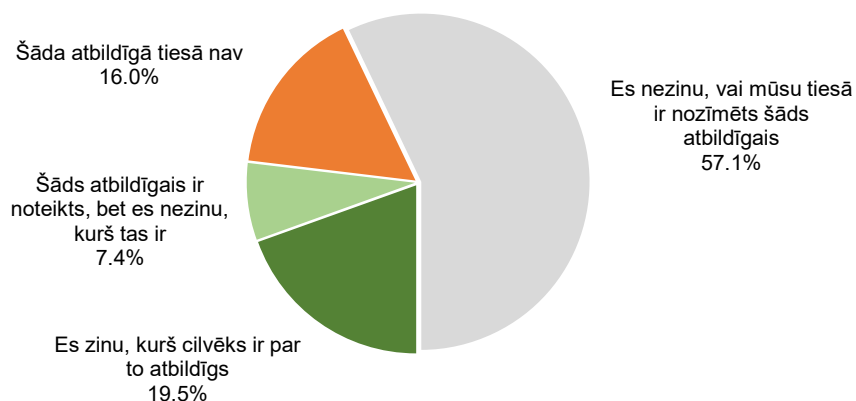
*Atbildes uz jautājumu "Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!".

**Respondenti, kuri jautājumā "Vai, Jūsaprāt, Jūsu tiesā ir nodrošināta vides pieejamība cilvēkiem ar dažāda veida invaliditāti?" atzīmēja atbildi "Nemaz".

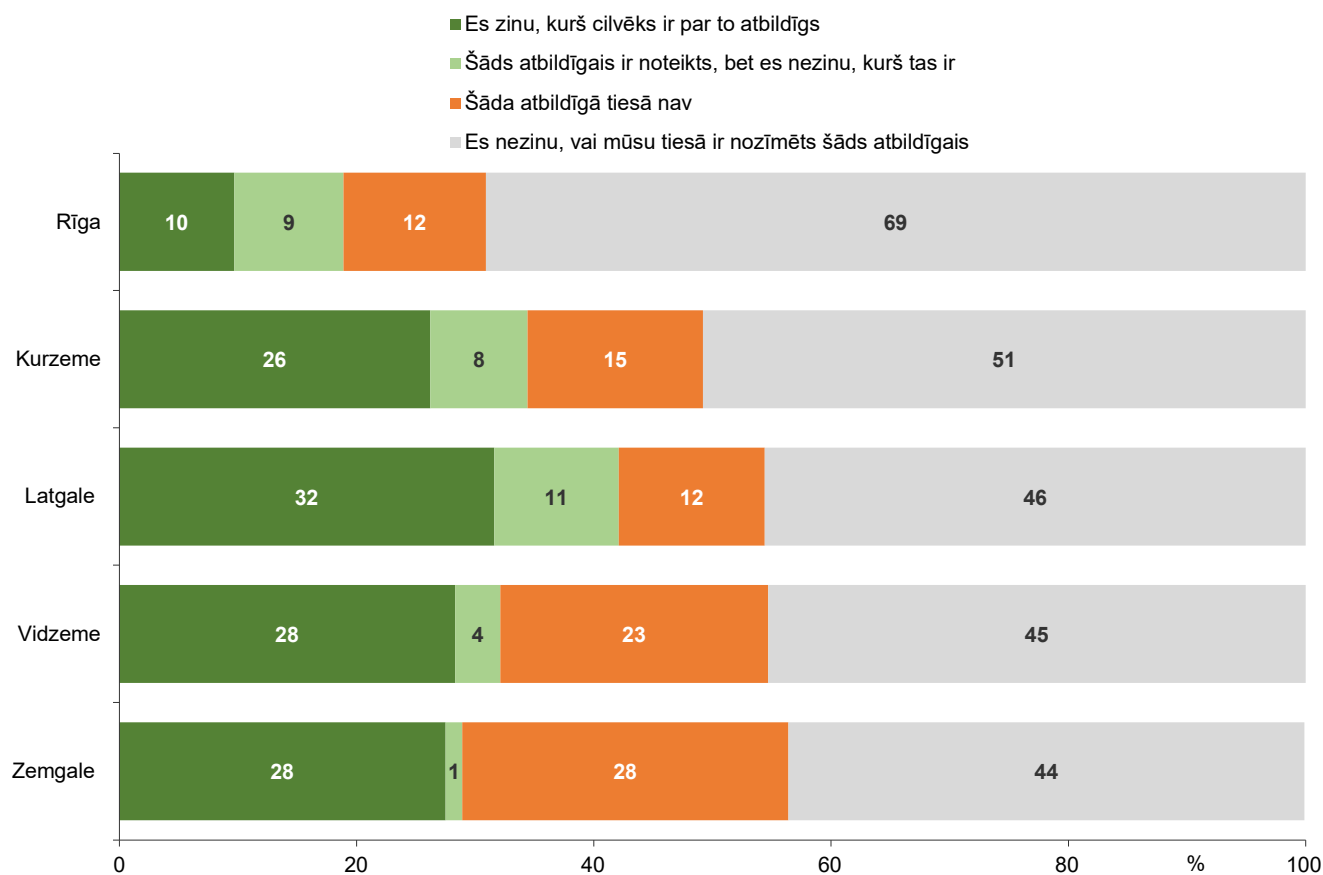
Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

"Ja pie tiesas durvīm ir cilvēks ar invaliditāti, kuram nepieciešama palīdzība, lai iekļūtu tiesā (piemēram, tiek nospiests pie durvīm esošais zvans), vai Jūsu tiesā ir atbildīgais par to, lai palīdzētu šim cilvēkam iekļūt tiesā. Ja ir, vai Jūs zināt, kurš cilvēks/cilvēki tie ir?"

Bāze: visi respondenti, n=457

Atbildes atkarībā no reģiona, kurā ir tiesa*

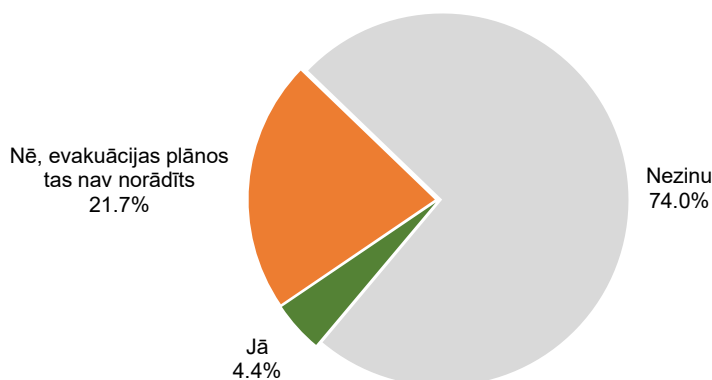

Bāzes: skatīt respondentu profilu 4.lpp.

*Atbildes uz jautājumu "Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!".

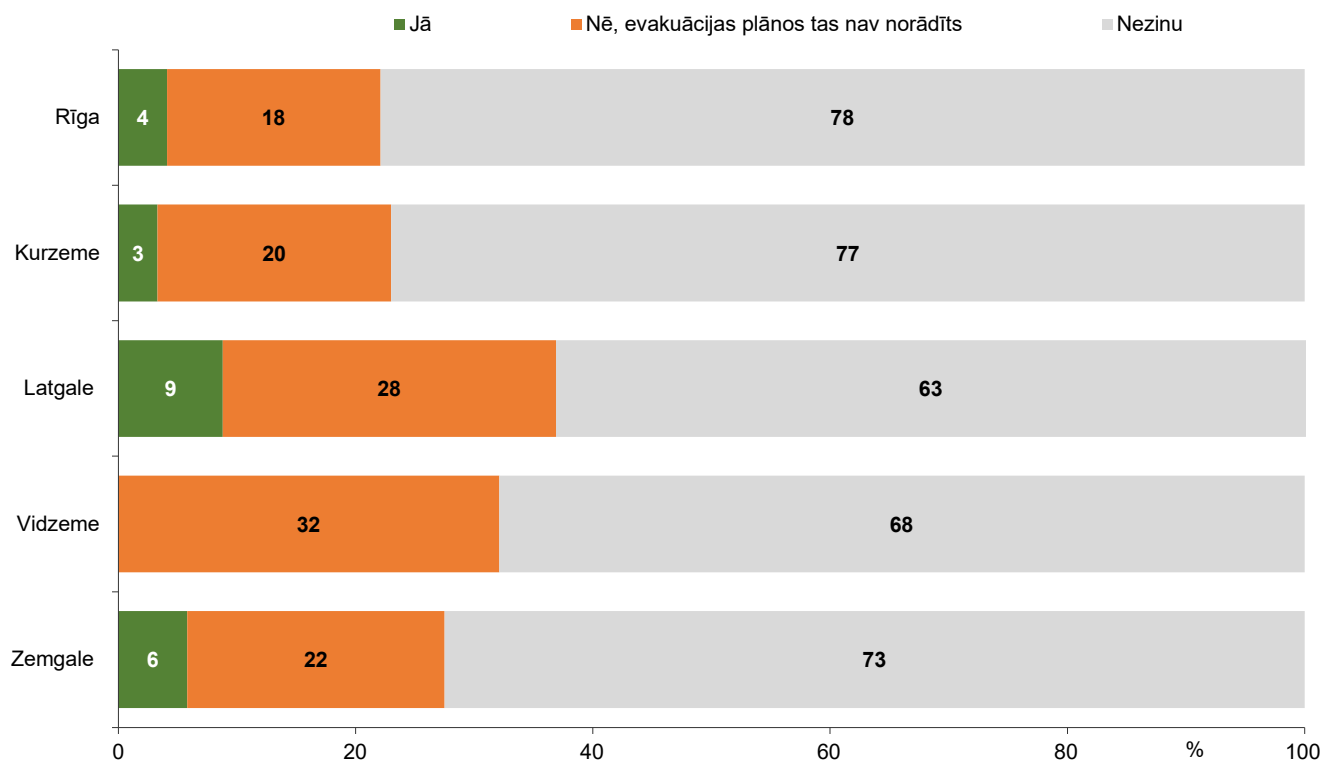
Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

"Vai Jūsu tiesā spēkā esošajā evakuācijas plānā ir paredzēta rīcība cilvēku ar invaliditāti evakuācijai?"

Bāze: visi respondenti, n=457

Atbildes atkarībā no reģiona, kurā ir tiesa*

Bāzes: skatīt respondentu profilu 4.lpp.

*Atbildes uz jautājumu "Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!".

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

4. Komunikācija ar cilvēkiem, kuriem ir invaliditāte

Aptaujas ietvaros respondentiem lūdza norādīt, cik informēti viņi ir par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti, ka arī raksturot savu rīcību, ja tiesu apmeklēs/procesā piedalīsies cilvēks ar invaliditāti.

Kopumā 50% respondentu norādīja, ka ir **informēti** (atbildes *“ļoti labi”* un *“drīzāk labi”*) par to, **kā komunicēt** ar cilvēkiem ar kustību traucējumiem. Retāk respondenti atzina, ka ir informēti, kā komunicēt ar cilvēkiem ar redzes invaliditāti (29%), dzirdes traucējumiem (24%) un garīga rakstura traucējumiem (22%). Respondenti, kuri norādīja, ka viņiem ir bijusi saskarsme ar cilvēkiem ar invaliditāti, biežāk atzina, ka ir informēti, kā ar tiem komunicēt.

Detalizētāk raksturojot respondentu informētības pašvērtējumu atkarībā no saskarsmes ar cilvēkiem ar invaliditāti, vērojams, ka no respondentiem, kuriem ir bijusi saskarsme ar cilvēkiem ar kustību traucējumiem, 62% norādīja, ka ir informēti (atbildes *“ļoti labi”* un *“drīzāk labi”*) par to, kā komunicēt ar šādiem cilvēkiem (33% bija neinformēti). 47% respondentu, kuriem ir bijusi saskarsme ar cilvēkiem ar redzes traucējumiem, bija informēti, kā ar viņiem komunicēt (51% bija neinformēti). No respondentiem, kuriem ir bijusi saskarsme ar cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem, 43% bija informēti, kā ar tiem komunicēt, bet 55% - nebija. Savukārt no respondentiem, kuri bija saskārušies ar cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem, 35% zināja, kā ar tiem komunicēt, bet 61% - nezināja.

Pētījuma ietvaros respondentus lūdza raksturot arī viņu **iespējamo rīcību**, saskaroties ar cilvēkiem, kuriem ir redzes, dzirdes, kustību vai garīga rakstura traucējumi.

Jautāti par to, ar ko viņu pamatā sarunātos, ja tiesu apmeklēs /procesā piedalīsies cilvēks ar **redzes invaliditāti**, kurš būs ieradies kopā ar pavadoni/ asistentu, vairākums (81%) respondentu norādīja, ka runātu ar pašu cilvēku, bet 14% – ka runātu ar pavadoni/ asistentu. To, ka nezinātu, kā rīkoties, norādīja 4% respondentu.

No respondentiem, kuri norādīja, ka ir labi informēti, kā komunicēt ar cilvēkiem ar redzes invaliditāti, 9% atzina, ka runātu ar pavadoni/ asistentu, bet 89% - ka runātu ar pašu cilvēku. 1% atbildēja, ka nezinātu, kā rīkoties.

Lūgti norādīt, kā viņi rīkotos, ja neredzīgam cilvēkam būtu jāsniedz informācija par telpas iekārtojumu, 95% respondentu atbildēja, ka pavadītu cilvēku līdz krēslam vai deleģētu cilvēku, kurš to varētu izdarīt (tā darītu 99% no tiem, kuri ir informēti, kā komunicēt ar cilvēku ar redzes traucējumiem), bet 2% atbildēja, ka norādītu krēsla virzienu. 1% nezinātu, kā rīkoties.

Raksturojot, kā viņi rīkosies, ja tiesu apmeklēs **nedzirdīgs cilvēks**, 9% respondentu norādīja, ka runātu ar pašu cilvēku, bet 67% - ka izmantotu zīmju valodas tulka starpniecību. To, ka nezinātu, kā rīkoties šajā gadījumā, atzīmēja 21% respondentu.

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Jāmin, ka no aptaujātajiem, kuri norādīja, ka ir informēti, kā komunicēt ar cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem, 10% atbildēja, ka runātu ar pašu cilvēku, 75% - ka izmantotu zīmju valodas tulka starpniecību, bet 12% - ka nezinātu, kā rīkoties.

Jautāti, kā, viņuprāt, ir jārūnā ar **vārdzirdīgiem cilvēkiem**, 65% respondentu atbildēja, ka ir jārūnā lēnākā tempā, 55% - ka ir jāmeģina izmantot zīmju valodu (piemēram, jārūnā ar zīmju valodas tulka starpniecību), 51% - ka ir jāveido acu kontakts, bet 46% - ka jārūnā pēc iespējas vienkāršākā valodā.

Atbildot uz jautājumu "*Reizēm cilvēki nav pārliecināti, kā rīkoties, ja tiesu apmeklē/ procesā piedalās cilvēks ar **kustību traucējumiem**. Ko, Jūsūprāt, vajadzētu noteikti darīt, ko – var, bet nav nepieciešams, bet ko noteikti nevajadzētu darīt?*", 93% atbildēja, ka noteikti vajag, satiekot sasveicināties un izturēties kā pret visiem (1% minēja, ka to noteikti nevajadzētu darīt). To, ka noteikti vajadzētu meģināt apsēsties, lai būtu acu līmenī ar cilvēku ratiņkrēslā, ja komunikācija ir ilgstoša, uzskatīja 49% (2% atbildēja, ka to noteikti nevajadzētu darīt). 24% respondentu pauda viedokli, ka par cilvēku ar kustību traucējumiem noteikti vajadzētu izrādīt īpašas rūpes (bet 14% uzskatīja, ka to noteikti nevajadzētu darīt). Raksturojot, cik pieļaujami būtu izmantot sarunā vārdus – iet, skriet, 9% atbildēja, ka to noteikti var darīt, bet 29% - ka to noteikti nevajadzētu darīt. Savukārt 88% respondentu atbildēja, ka noteikti nevajadzētu bez brīdinājuma aiztikt pārvietošanās palīglīdzekļus (to, ka to noteikti vajag darīt, atbildēja 3% aptaujāto).

Lūgti norādīt, kuras no uzskaitītajām grupām, viņuprāt, atbilst raksturojumam "**cilvēks ar garīga rakstura traucējumiem**", 75% respondentu minēja depresiju, demenci, šizofrēniju u.c. līdzīgas diagnozes, 73% - autismu, Dauna sindromu u.c. līdzīgas diagnozes, bet 34% - bērnu cerebrālo trieku u.c. līdzīgas diagnozes. Jāpabilst, ka respondenti, kuri bija informēti par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem, biežāk minēja visas trīs atbilžu grupas.

Raksturojot savus priekšstatus par cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem, kopumā 34% respondentu uzskatīja, ka viņi var dzīvot patstāvīgu dzīvi (tajā skaitā strādāt) (atbildes "*vienmēr/ ļoti bieži*" un "*biežāk jā*"), bet 54% atzina, ka tas nav iespējams (atbildes "*nekad/ ļoti reti*" un "*biežāk nē*"). Respondenti, kuri jutās informēti par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem, biežāk uzskatīja, ka šādi cilvēki var dzīvot patstāvīgu dzīvi (tajā skaitā strādāt) (44%).

Pētījuma dati liecina, ka 69% respondentu uzskatīja (atbildes "*vienmēr/ ļoti bieži*" un "*biežāk atbilst*"), ka cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem nav spējīgi patstāvīgi pieņemt lēmumus, 60% norādīja, ka tādi cilvēki ir intelektuāli neattīstīti, 52% - tos uzskatīja par neprognozējamiem, 36% - par neārstējami slimiem, 27% - par nespējīgiem strādāt, 22% - par bīstamiem un agresīviem, bet 17% - par nespējīgiem veidot ģimeni.

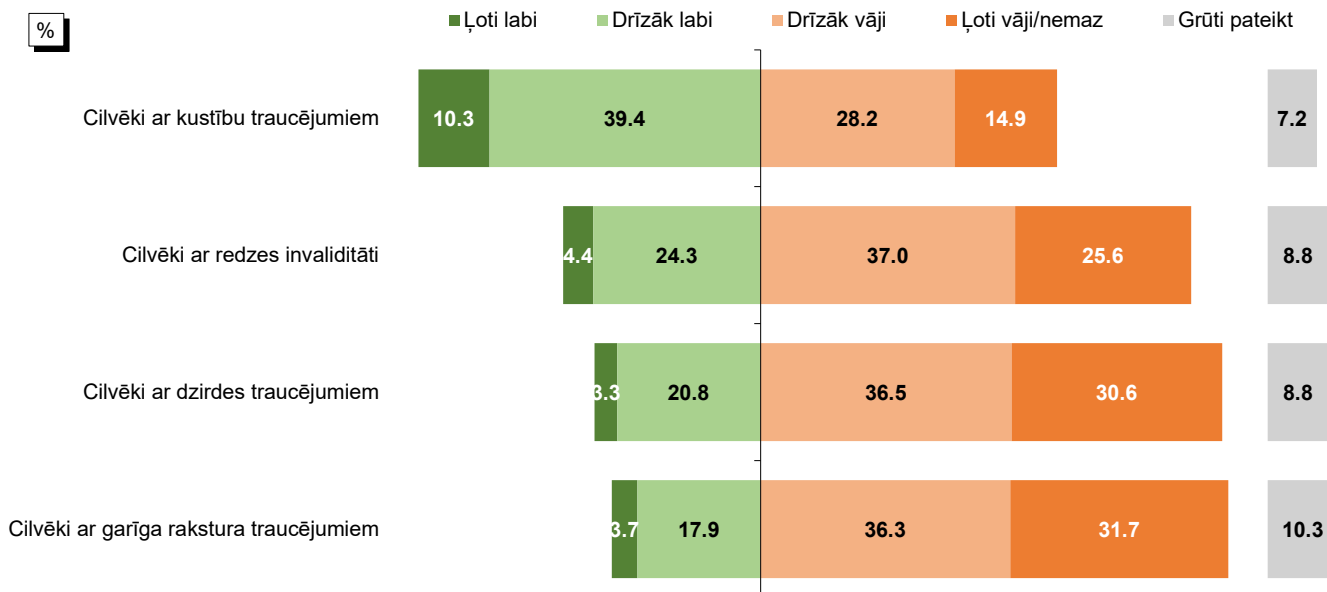
Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Respondenti, kuri jutās informēti par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem, biežāk piekrita visiem raksturojumiem.

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

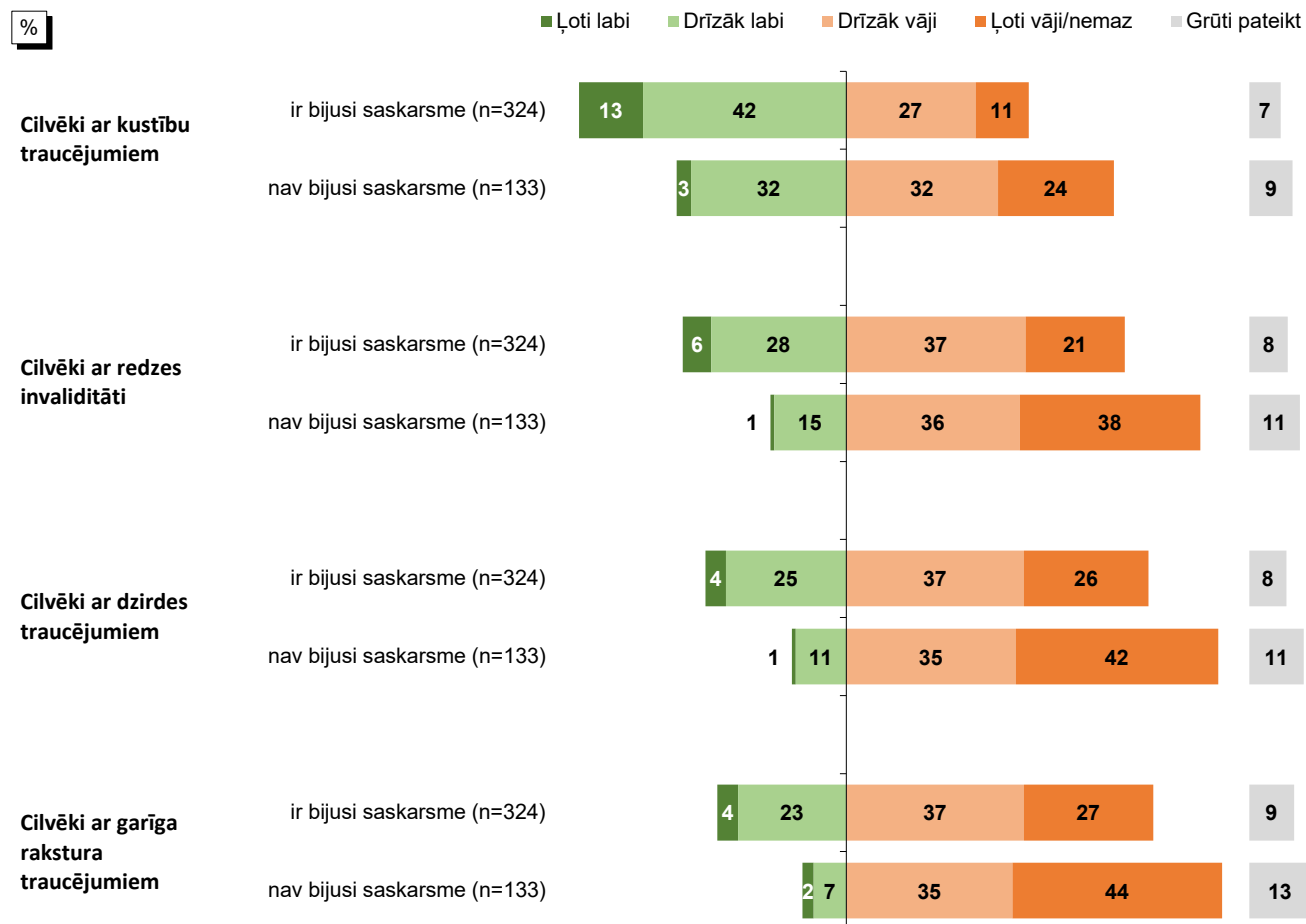
4. Komunikācija ar cilvēkiem, kuriem ir invaliditāte

"Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?"

Bāze: visi respondenti, n=457

Atbildes atkarībā no tā, vai bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm*

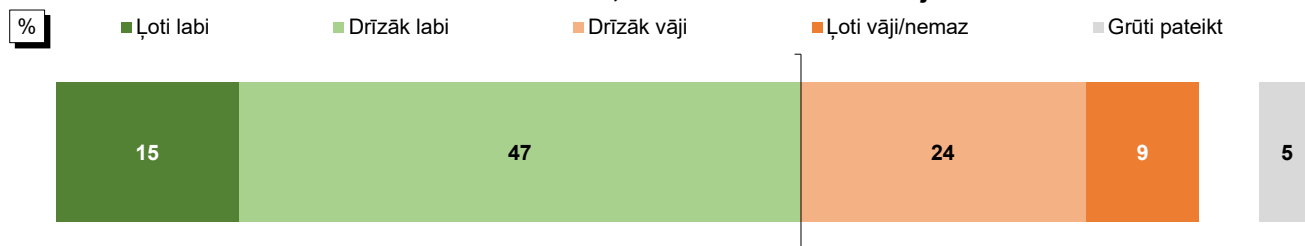
Bāzes: visi respondenti

*Atbildes uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?".

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

"Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar kustību traucējumiem"

Atbildes atkarībā no saskarsmes tiesā ar cilvēku, kuram ir kustību traucējumi*

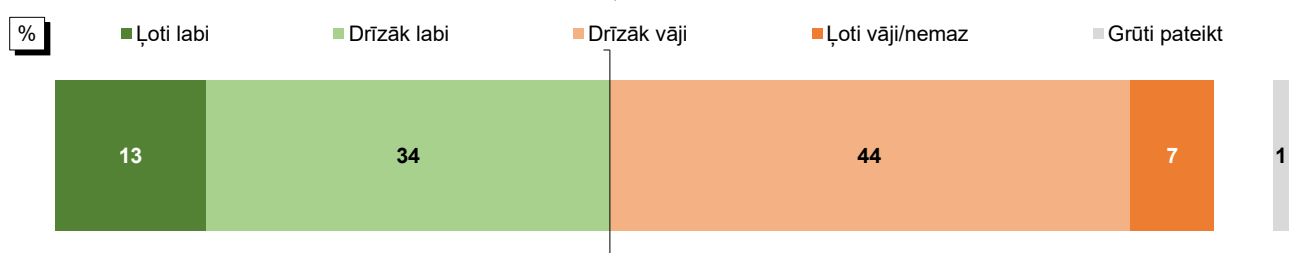

Bāze: respondenti, kuriem ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kustību traucējumi, n=235

*Atbildes uz jautājumu "Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/ šiem cilvēkiem: Kustību".

"Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar redzes invaliditāti"

Atbildes atkarībā no saskarsmes tiesā ar cilvēku, kuram ir redzes invaliditāte**

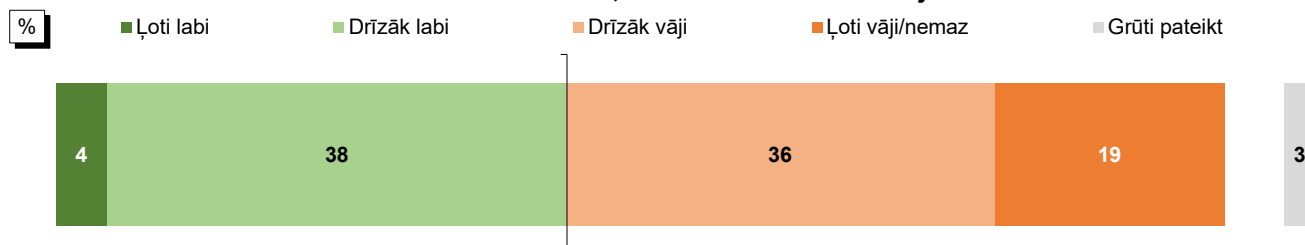

Bāze: respondenti, kuriem ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir redzes invaliditāte, n=70

**Atbildes uz jautājumu "Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/ šiem cilvēkiem: Redzes".

"Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar dzirdes traucējumiem"

Atbildes atkarībā no saskarsmes tiesā ar cilvēku, kuram ir dzirdes traucējumi***

Bāze: respondenti, kuriem ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir dzirdes traucējumi, n=115

***Atbildes uz jautājumu "Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/ šiem cilvēkiem: Dzirdes".

"Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem"

Atbildes atkarībā no saskarsmes tiesā ar cilvēku, kuram ir garīga rakstura traucējumi****

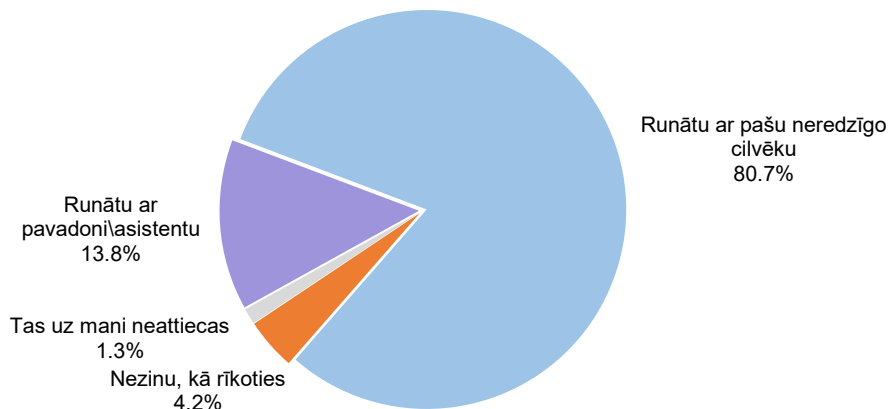
Bāze: respondenti, kuriem ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir garīga rakstura traucējumi, n=183

****Atbildes uz jautājumu "Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/ šiem cilvēkiem: Garīga rakstura traucējumu".

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

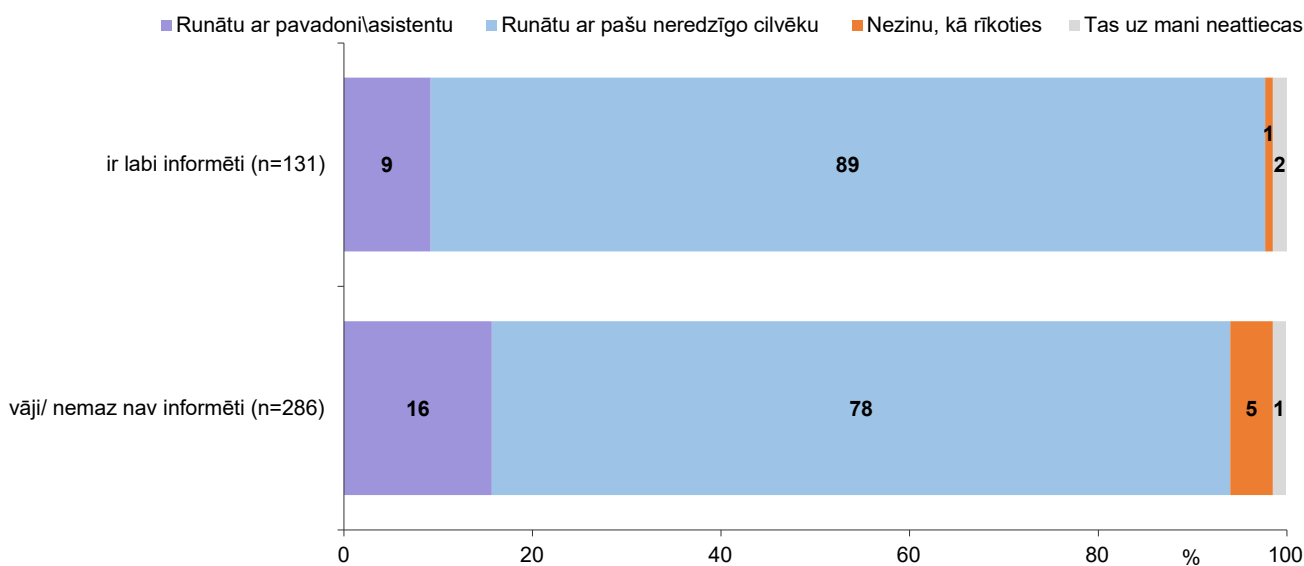
4.1. Komunikācija ar cilvēkiem ar redzes traucējumiem

"Ja tiesu apmeklēs/procesā piedalīsies cilvēks ar redzes invaliditāti, kurš būs ieradies kopā ar pavadoni/asistentu, ar kuru Jūs pamatā runātu?"

Bāze: visi respondenti, n=457

Atbildes atkarībā no informētības par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar redzes invaliditāti*

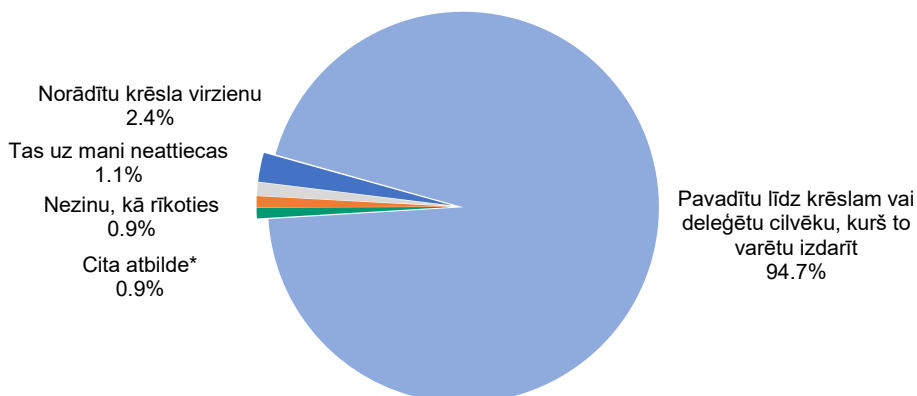
Bāzes: visi respondenti

*Atbildes uz jautājumu "Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar redzes invaliditāti?".

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

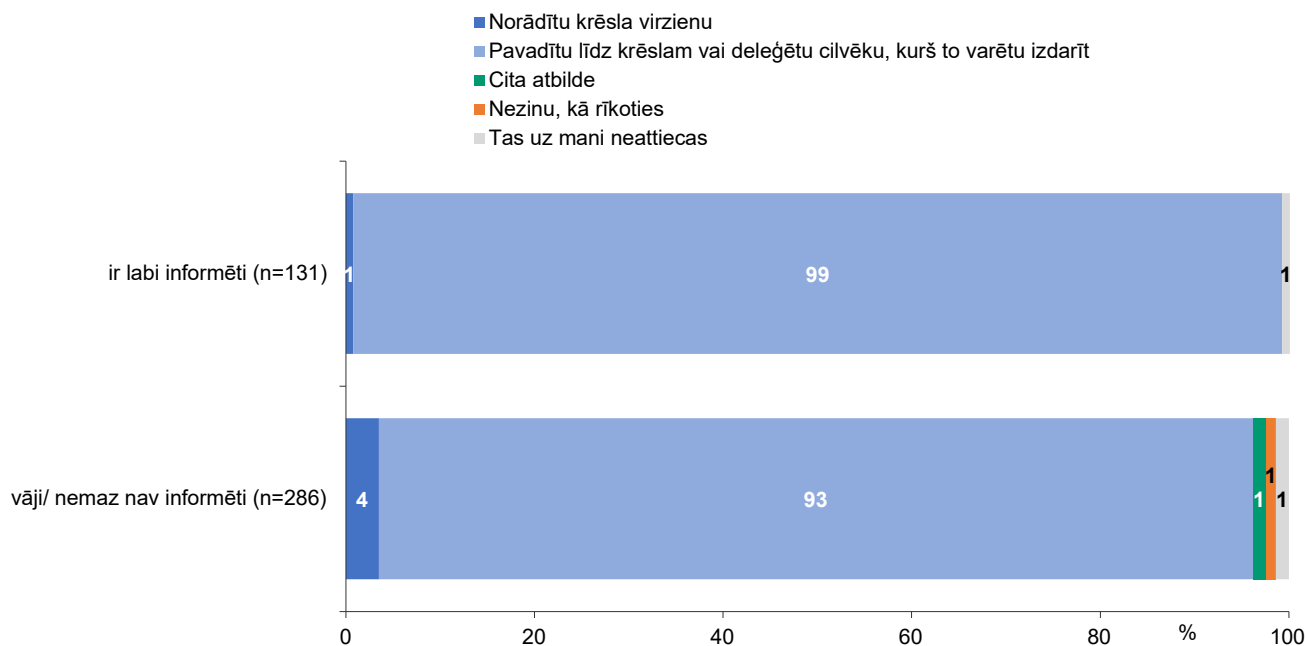
"Reizēm cilvēki nav pārliecināti, kā runāt ar neredzīgiem cilvēkiem par telpas iekārtojumu, piemēram, kā atrast krēslu. Ja Jums tas būtu jādara, kā Jūs rīkotos?"

Bāze: visi respondenti, n=457

*Kategorijā "Cita atbilde" ietilpst: "jautātu, vai un kāda palīdzība ir nepieciešama" (minēts 2 reizes); "rīkošos pēc situācijas, vērtējot, cik vecs cilvēks, cik droši jūtas, vai komunicē" (minēts 1 reizi); "runātu ar neredzīgo apmeklētāju un viņa pavadoni" (minēts 1 reizi).

Atbildes atkarībā no informētības par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar redzes invaliditāti*

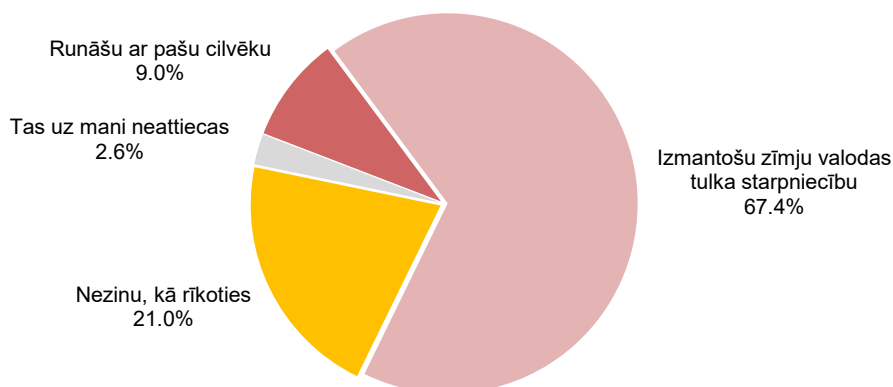
Bāzes: visi respondenti

*Atbildes uz jautājumu "Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar redzes invaliditāti?".

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

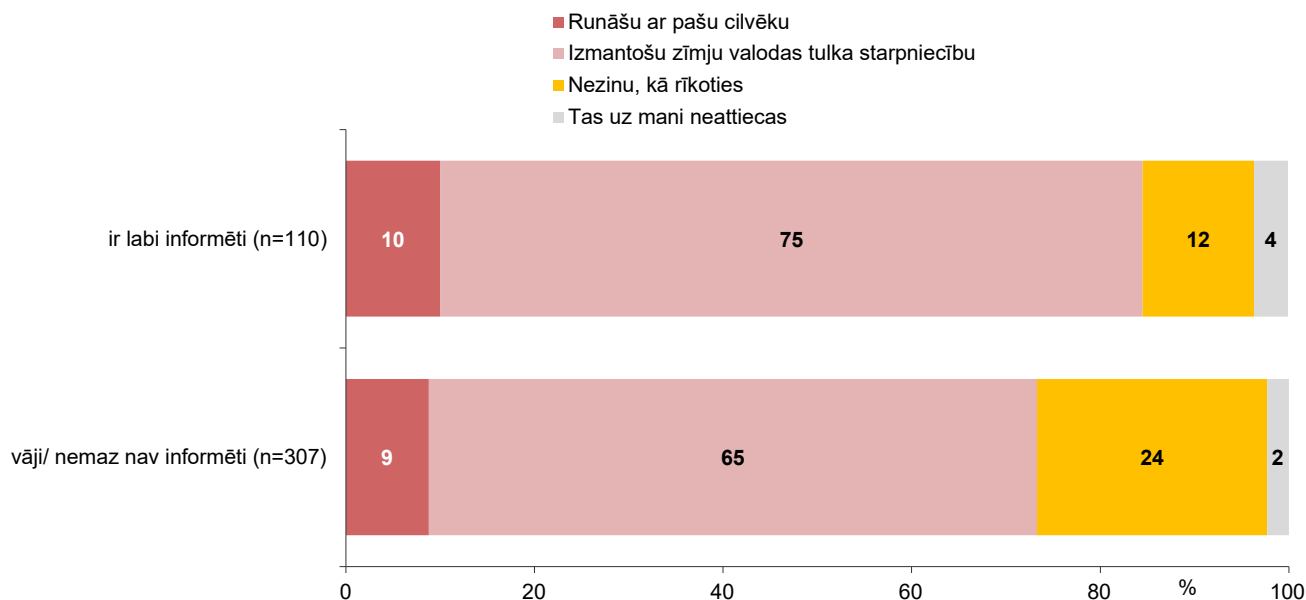
4.2. Komunikācija ar cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem

"Ja tiesu apmeklēs/procesā piedalīsies nedzirdīgs cilvēks, kā Jūs rīkosieties?"

Bāze: visi respondenti, n=457

Atbildes atkarībā no informētības par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem*

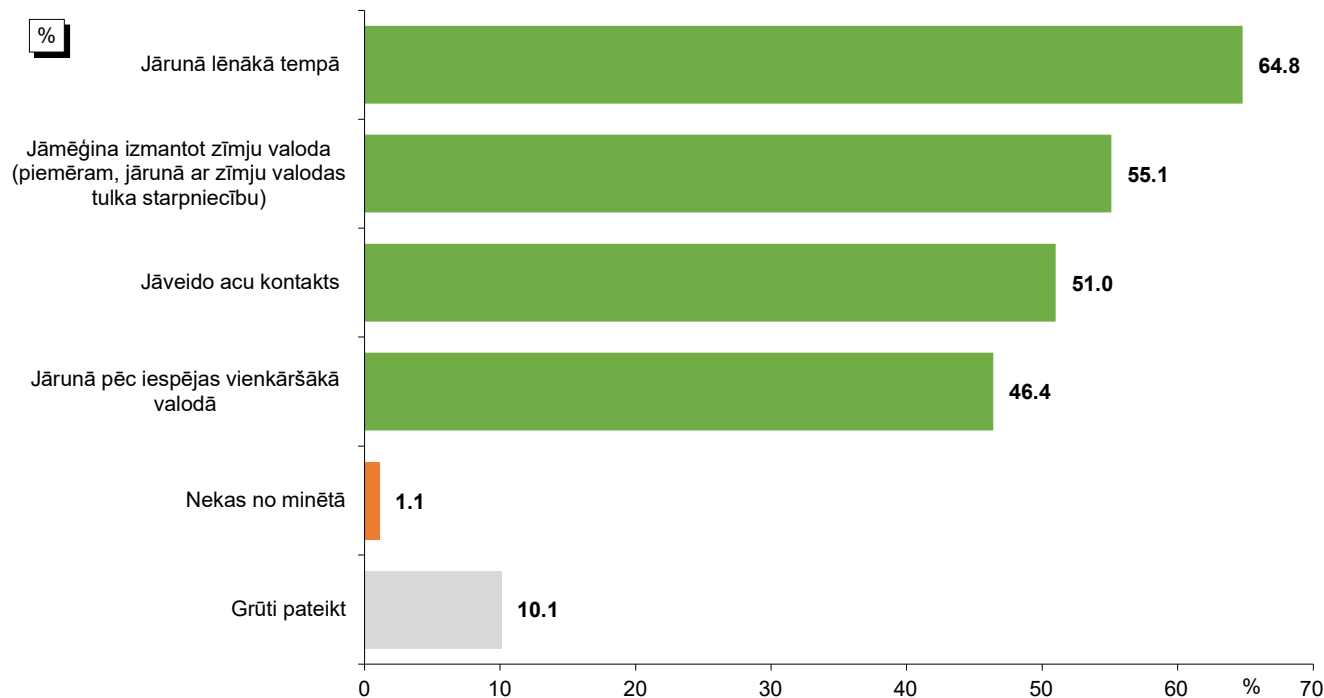

Bāzes: visi respondenti

*Atbildes uz jautājumu "Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar dzirdes traucējumiem?".

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

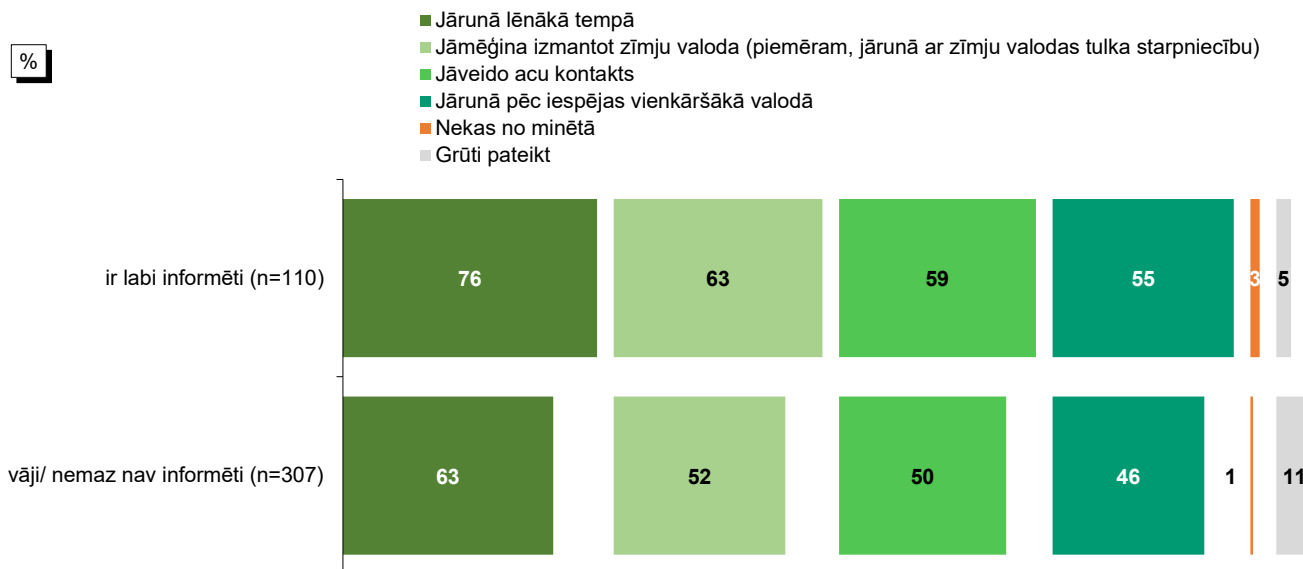
"Kā, Jūsaprāt, ir jārunā ar vājdzirdīgiem cilvēkiem?"

Bāze: visi respondenti, n=457

*Tā kā katrs respondents varēja atzīmēt vairāk nekā vienu atbildi, kopējā atbilžu summa pārsniedz 100%.

Atbildes atkarībā no informētības par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem*

Bāzes: visi respondenti

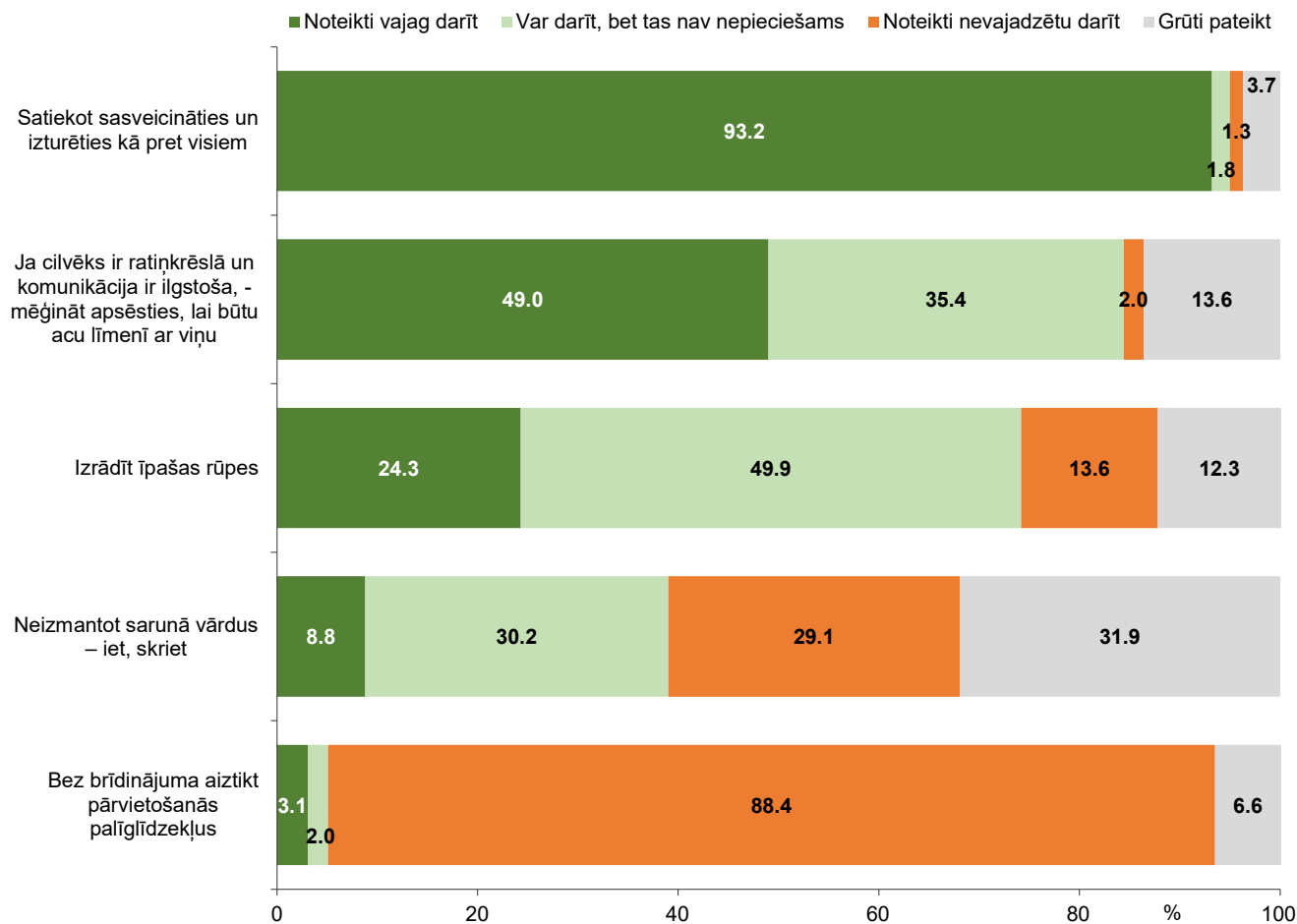
*Atbildes uz jautājumu "Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar dzirdes traucējumiem?"

**Tā kā katrs respondents varēja atzīmēt vairāk nekā vienu atbildi, kopējā atbilžu summa pārsniedz 100%.

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

4.3. Komunikācija ar cilvēkiem ar kustību traucējumiem

"Reizēm cilvēki nav pārlicināti, kā rīkoties, ja tiesu apmeklē/ procesā piedalās cilvēks ar kustību traucējumiem. Ko, Jūsuprāt, vajadzētu noteikti darīt, ko – var, bet nav nepieciešams, bet ko noteikti nevajadzētu darīt?"

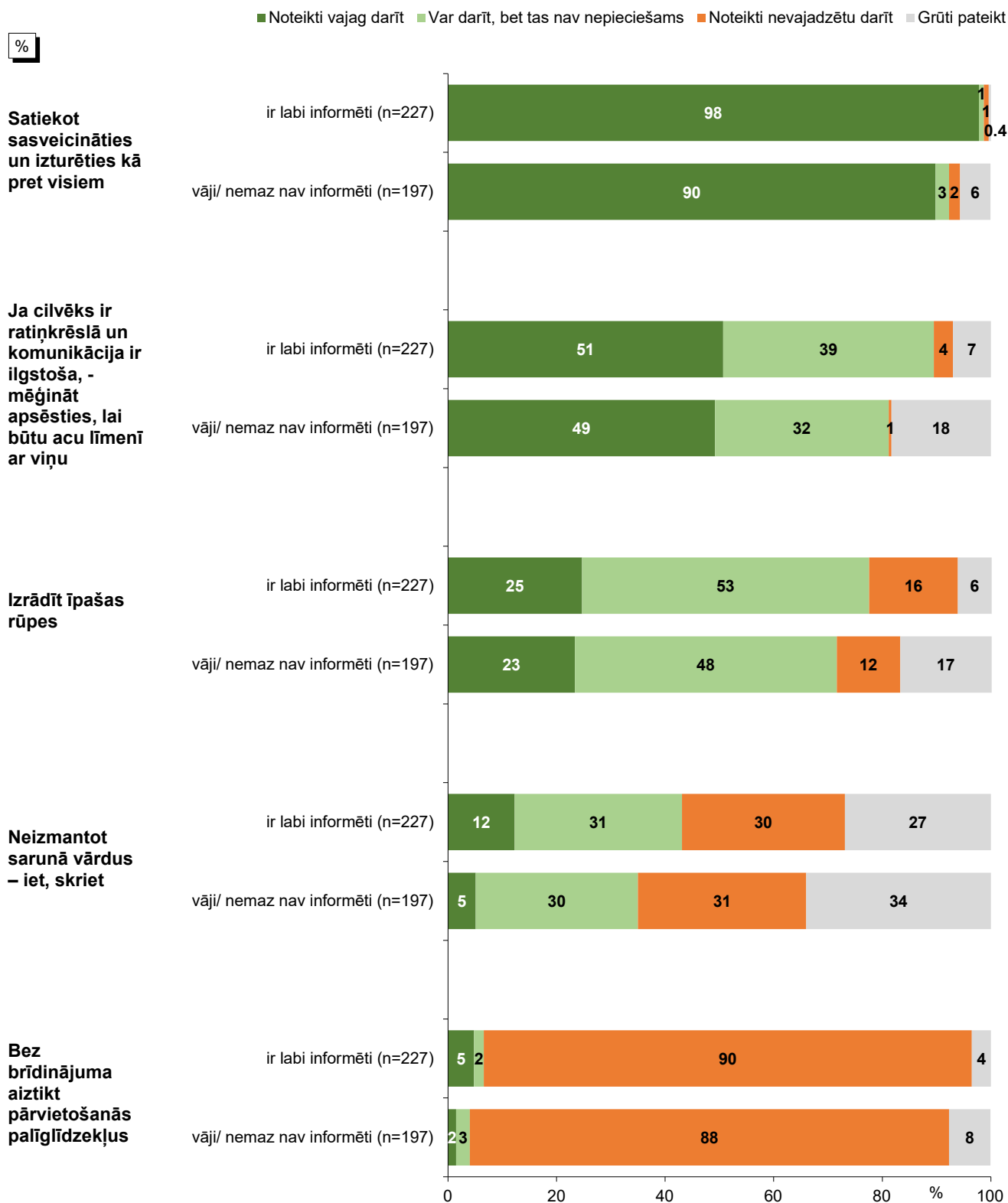

Bāze: visi respondenti, n=457

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

"Reizēm cilvēki nav pārliecināti, kā rīkoties, ja tiesu apmeklē/ procesā piedalās cilvēks ar kustību traucējumiem. Ko, Jūsaprāt, vajadzētu noteikti darīt, ko – var, bet nav nepieciešams, bet ko noteikti nevajadzētu darīt?"

Atbildes atkarībā no informētības par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar kustību traucējumiem*

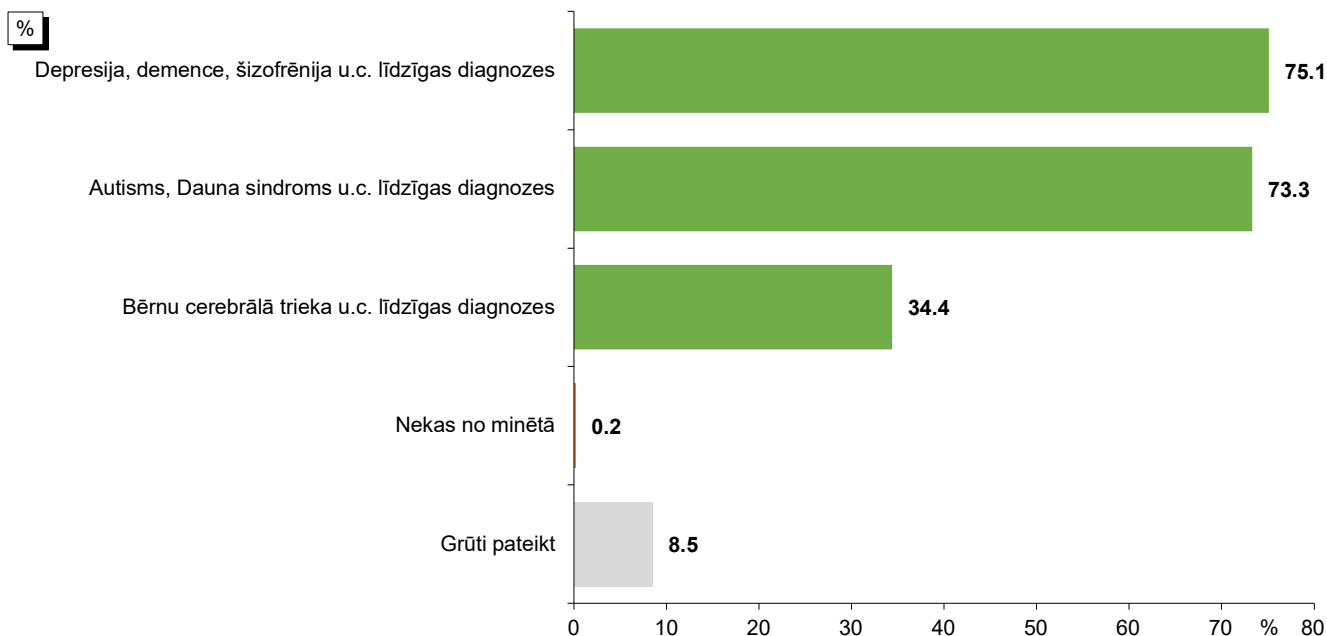
Bāzes: visi respondenti

*Atbildes uz jautājumu "Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar kustību traucējumiem?".

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

4.4. Komunikācija ar cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem

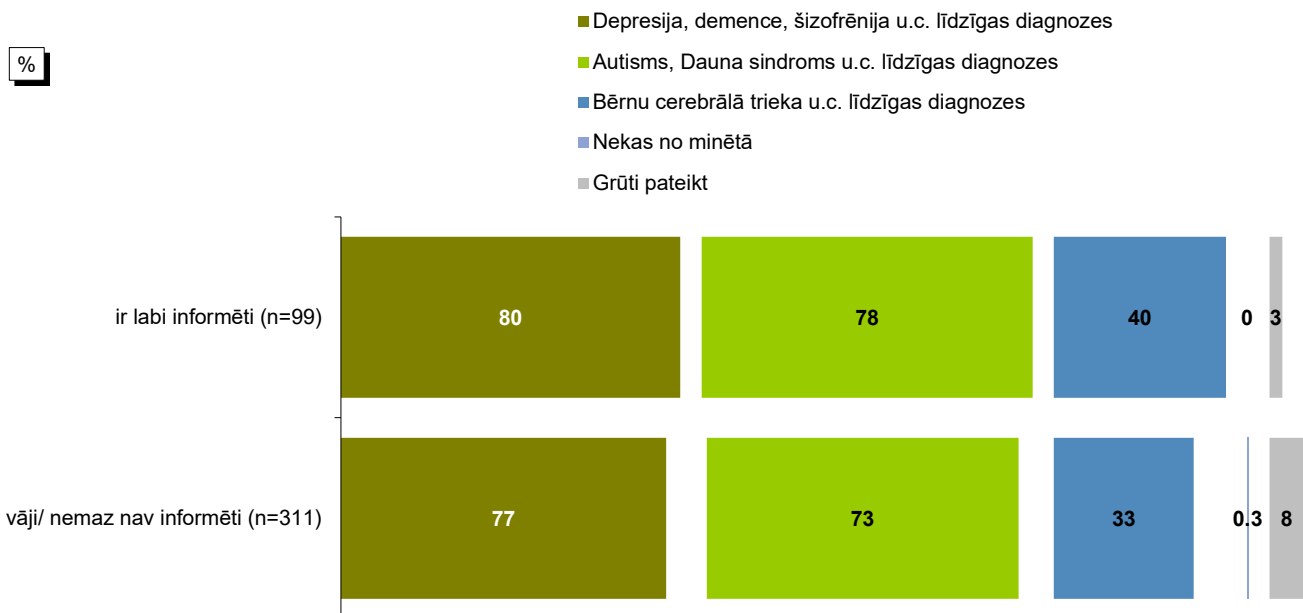
"Kuras no šeit uzskaitītajām grupām, Jūsaprāt, atbilst raksturojumam "cilvēks ar garīga rakstura traucējumiem"?"

Bāze: visi respondenti, n=457

*Tā kā katrs respondents varēja atzīmēt vairāk nekā vienu atbildi, kopējā atbilžu summa pārsniedz 100%.

Atbildes atkarībā no informētības par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem*

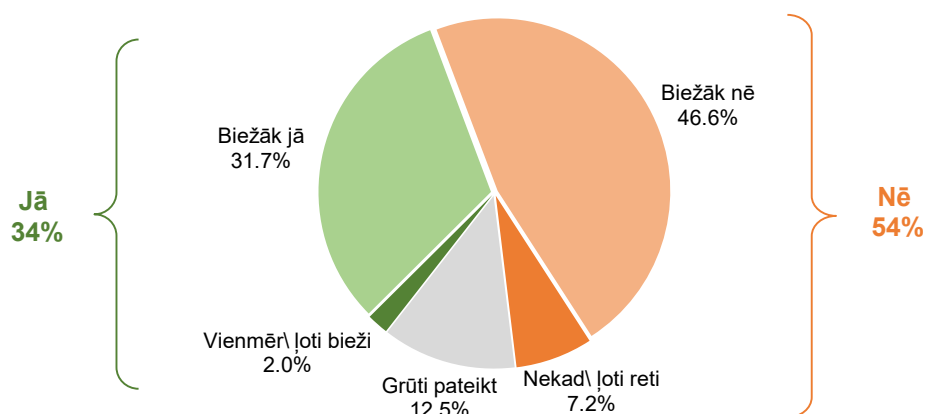
Bāzes: visi respondenti

*Atbildes uz jautājumu "Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem?".

**Tā kā katrs respondents varēja atzīmēt vairāk nekā vienu atbildi, kopējā atbilžu summa pārsniedz 100%.

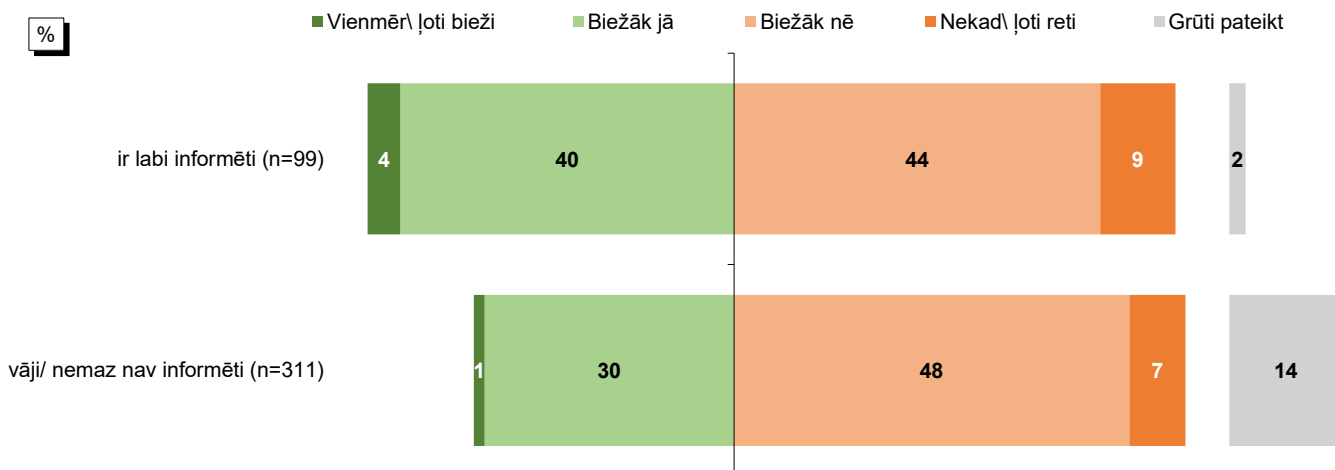
Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

"Vai, Jūsaprāt, cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem var dzīvot patstāvīgu dzīvi (tajā skaitā strādāt)?"

Bāze: visi respondenti, n=457

Atbildes atkarībā no informētības par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem*

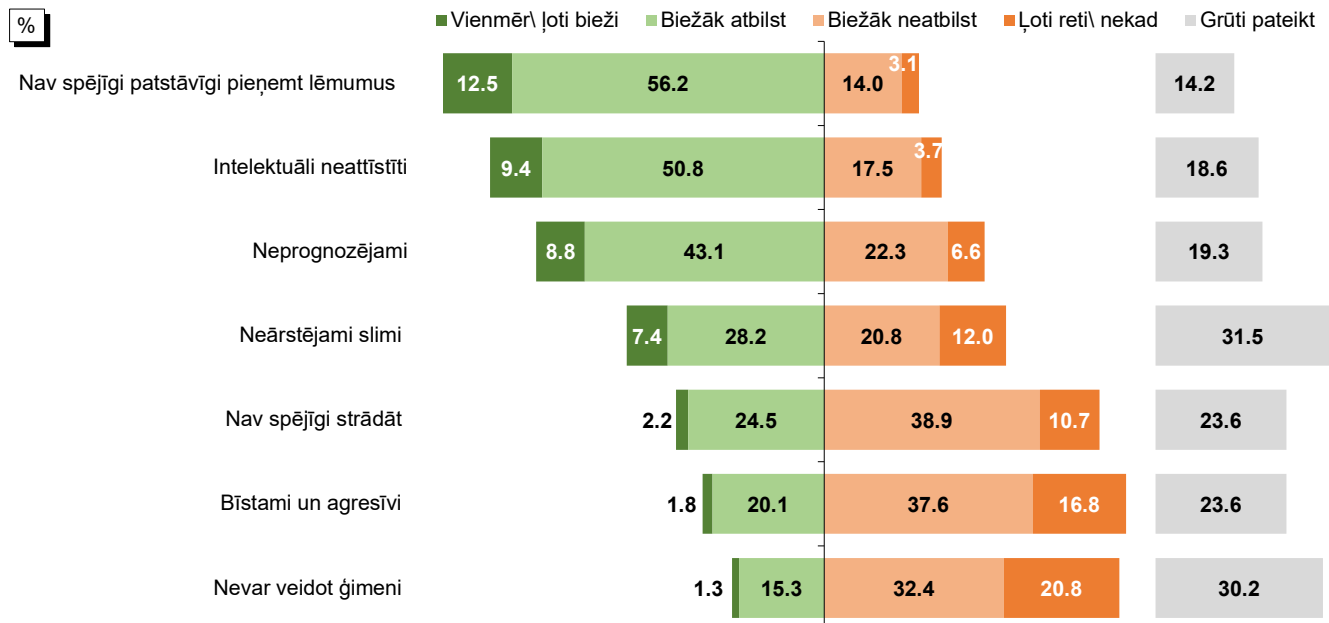

Bāzes: visi respondenti

*Atbildes uz jautājumu "Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem?".

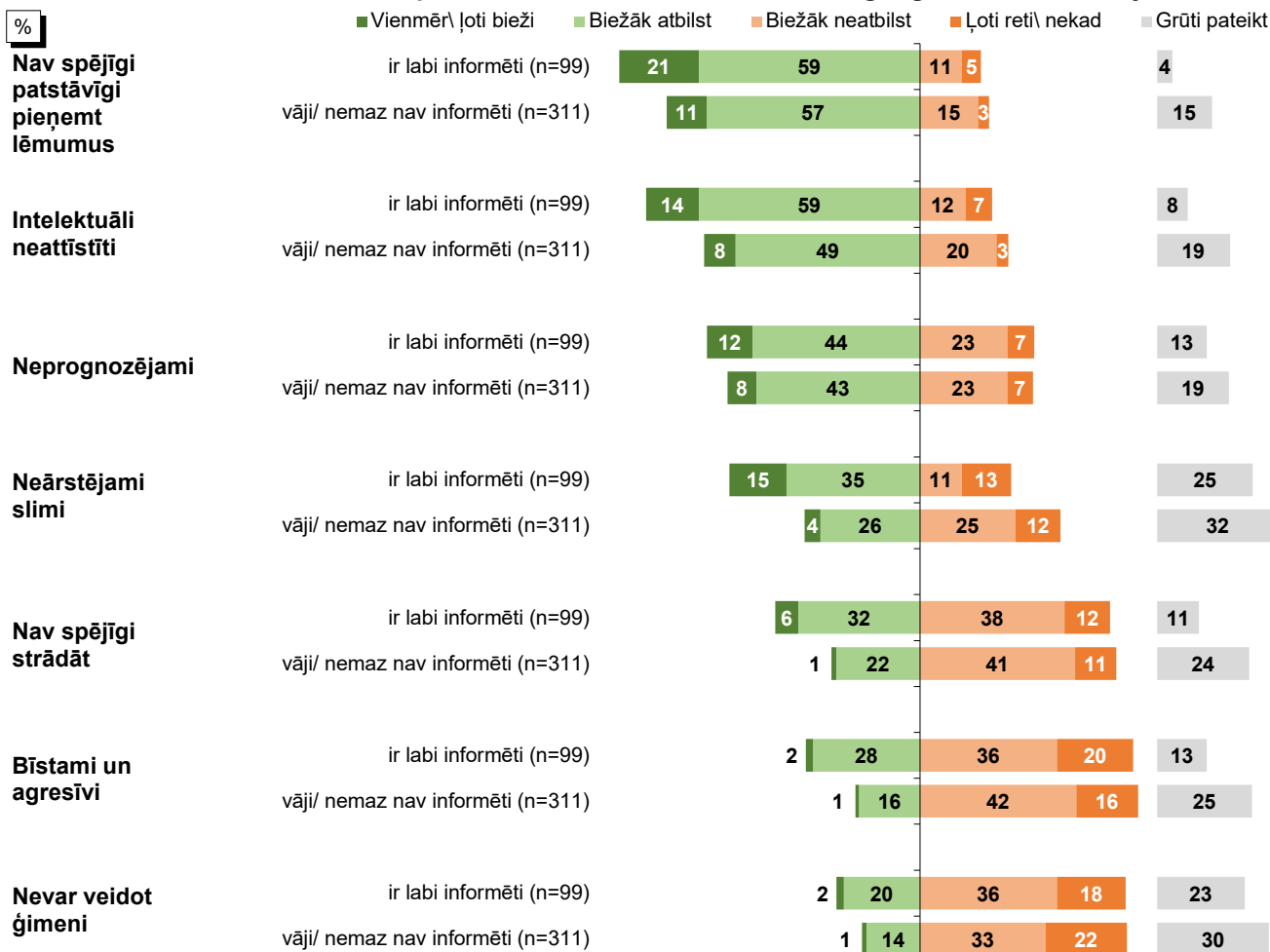
Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

"Cik lielā mērā šie raksturojumi, Jūsaprāt, atbilst cilvēkiem ar intelektuālās attīstības traucējumiem?"

Bāze: visi respondenti, n=457

Atbildes atkarībā no informētības par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem*

Bāzes: visi respondenti

*Atbildes uz jautājumu "Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem?".

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

5. Attieksme pret mācībām par saskarsmi ar cilvēkiem ar invaliditāti

Pētījuma noslēgumā respondentiem lūdza paust attieksmi pret mācībām par saskarsmi ar cilvēkiem ar invaliditāti.

Kopumā 81% respondentu atbildēja, ka ir ieinteresēti apmeklēt mācības par invaliditāti, tās aspektiem, komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti u.tml. (t.sk. 30% ir *“joti ieinteresēti”*). 9% aptaujas dalībnieku norādīja, ka šādās mācībās nav ieinteresēti (t.sk. 1% *“nemaz”* nav ieinteresēti). Jāmin, ka lielāku interesi par mācībām izrādīja tiesneši un tiesu sēžu sekretāri.

No respondentiem, kuri jutās neinformēti par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti, ieinteresētību apmeklēt mācības par invaliditāti, tās aspektiem, komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti u.tml. izrādīja 83% (t.sk. 28% ir *“joti ieinteresēti”*).

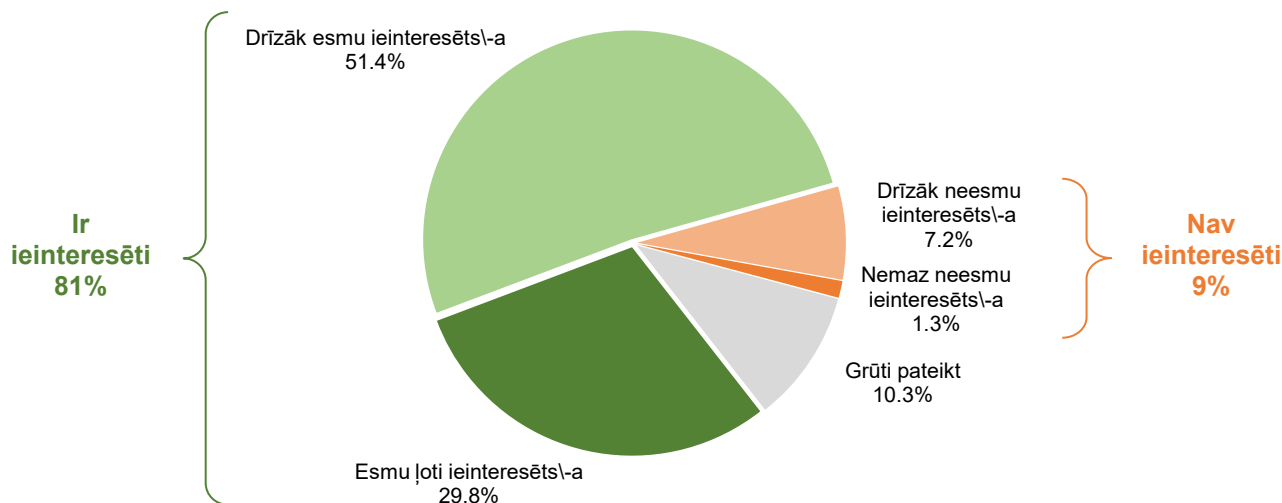
Lūgti norādīt, ko viņi sagaida no mācībām par saskarsmi ar cilvēkiem ar invaliditāti (šis bija t.s. “atvērtais” jautājums, kurā atbilžu varianti netika piedāvāti, respondenti paši rakstīja atbildes, kuras vēlāk tika apkopotas lielākās grupās), visbiežāk respondenti atbildēja, ka vēlētos uzzināt, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti (kā runāt, kā uzturēt sarunu, kā vērsties u.c.) (12%), kā arī par saskarsmi ar cilvēkiem ar invaliditāti, kā rīkoties (piem., ko darīt konkrētajās situācijās, kā uzvesties u.c.) (12%). 3% vēlētos iemācīties, kā rīkoties ar cilvēkiem ar garīgā rakstura traucējumiem (t.sk. agresijas gadījumā), 3% - kā palīdzēt cilvēkiem ar invaliditāti dažādās situācijās (t.sk. fiziski), 2% - kā izprast cilvēkus ar invaliditāti u.c.

Jāmin, ka 69% respondentu atturējās no komentāriem šajā jautājumā.

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

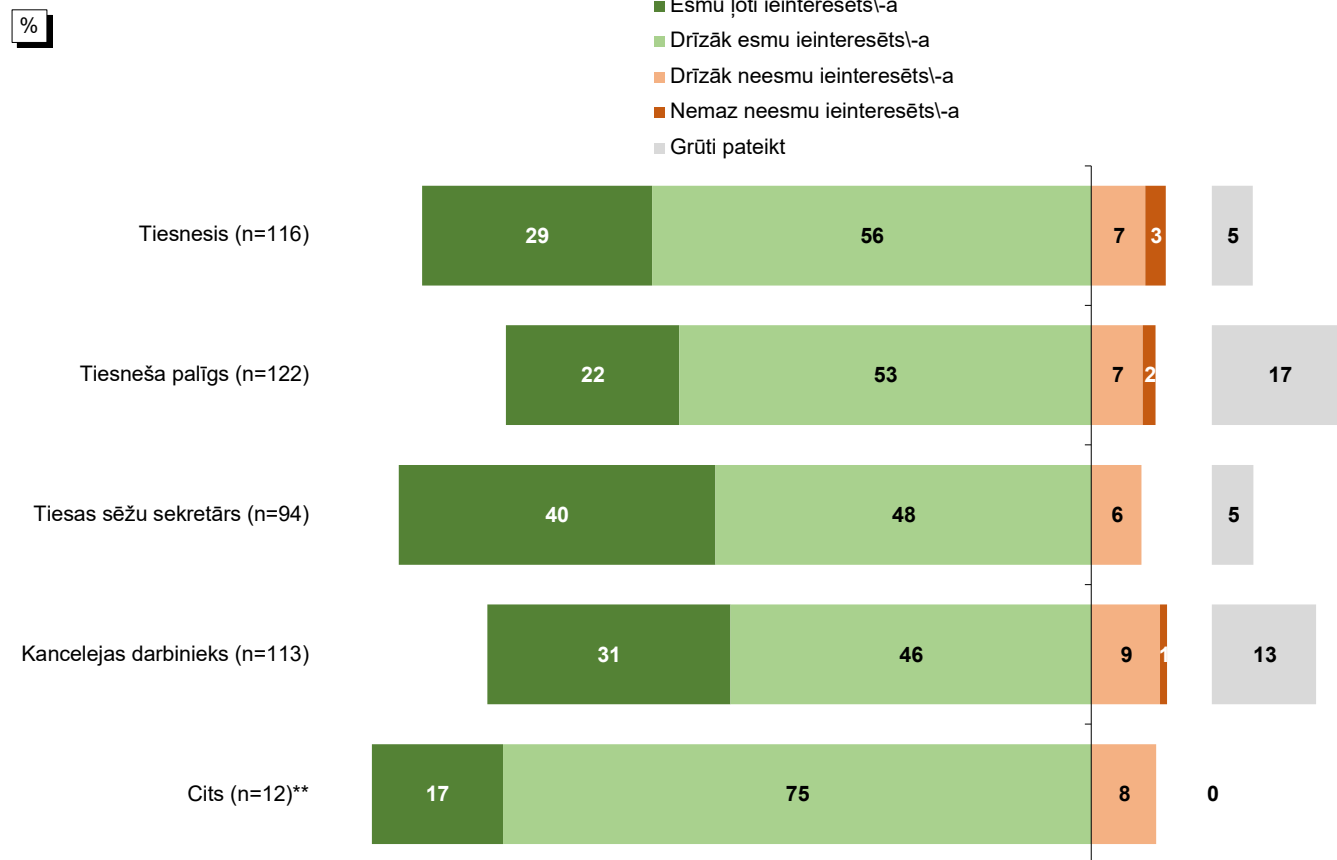
5. Attieksme pret mācībām par saskarsmi ar cilvēkiem ar invaliditāti

"Cik lielā mērā Jūs esat ieinteresēts\ -a apmeklēt mācības par invaliditāti, tās aspektiem, komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti u.tml.?"

Bāze: visi respondenti, n=457

Atbildes atkarībā no respondentu amata kategorijas*

Bāzes: visi respondenti

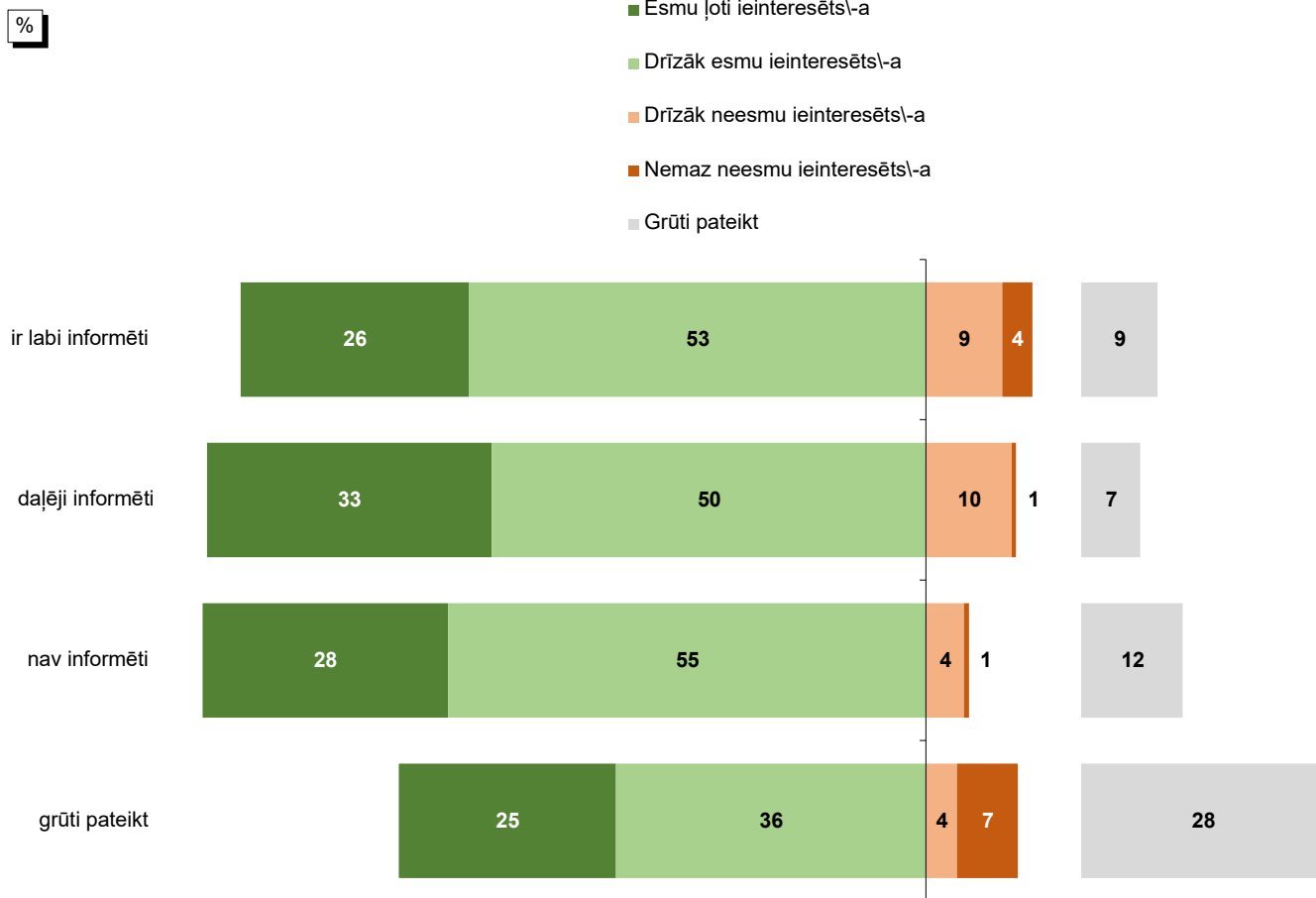
*Atbildes uz jautājumu "Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!".

**Kategorijā "Cits" ietilpst: "tiesas priekšsēdētāja palīgs" (minēts 9 reizes); "tiesas priekšsēdētājs" (minēts 3 reizes). Respondentu skaits nepietiekams ticamu secinājumu izdarīšanai.

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

"Cik lielā mērā Jūs esat ieinteresēts\(-a) apmeklēt mācības par invaliditāti, tās aspektiem, komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti u.tml.?"

Atbildes atkarībā no informētības par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti*

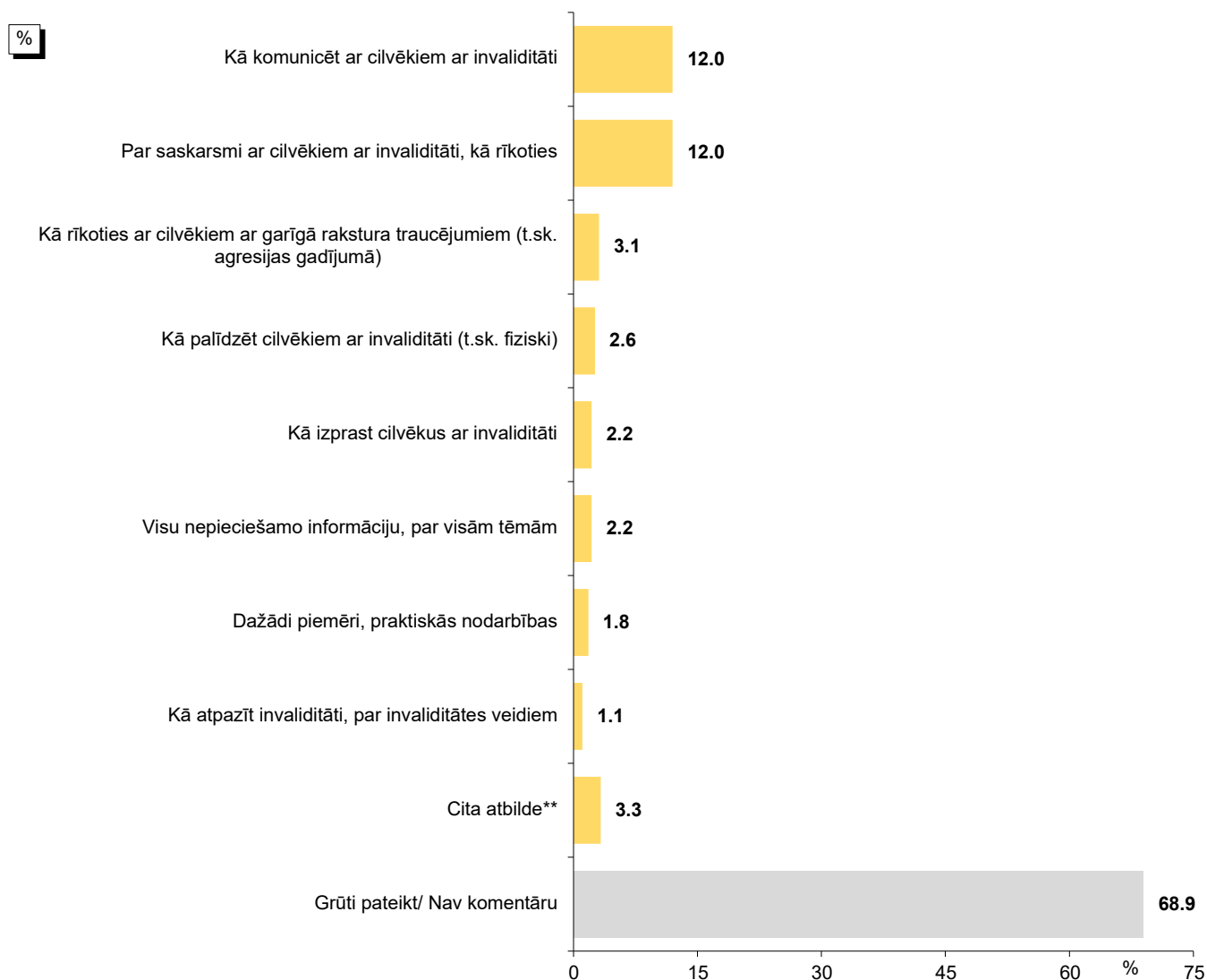

Bāzes: skatīt respondentu profilu 4.lpp.

*Atbildes uz jautājumu "Cik informēts\(-a) Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?".

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

"Ko Jūs sagaidāt no mācībām par saskarsmi ar cilvēkiem ar invaliditāti?"

Bāze: visi respondenti, n=457

*Tā kā katrs respondents varēja minēt vairāk nekā vienu atbildi, kopējā atbilžu summa pārsniedz 100%.

**Kategorijā "Cita atbilde" ietilpst: "es uzskatu, ka ir būtiskākas tēmas par kurām būtu jāgatavo mācības. Šādi gadījumi ir samērā reti, turklāt, manā ieskatā cilvēks ar invaliditāti ir tāds pats kā jebkurš cits cilvēks. Viņam ir jānodrošina pieeja tiesai, tiesas pakalpojumiem, taču nedomāju, ka būtu nepieciešama kāda īpaša "saskarsme"" (minēts 1 reizi); "ieslodzījumu vietu pārvalde sniedz ziņas, ka aizdomās turētajiem, apsūdzētajam, kuram ir grūtības dzīvot patstāvīgi [cietumā], nav pieejams atbalsts un uzraudzība ikdienas aktivitātēs, jo šobrīd Cietuma Medicīnas daļas personāla sastāvā nav paredzētas asistenta štata vietas. Kā rīkoties šajā gadījumā tiesnesim, kad pirmšķietami tiesnesim var likties, ka aizdomās turētais/apsūdzētais tiks pakļauts tādām ciešanām, kas sasniedz necilvēcīgas un pazemojošas izturēšanās sliekšni, ja piemēros apcietinājumu vai brīvības atņemšanas sodu?" (minēts 1 reizi); "informāciju par pašām nepieciešamākajām vajadzībām/inventāru/ierīcēm, kuras būtu jānodrošina cilvēkam ar konkrēta veida invaliditāti" (minēts 1 reizi); "invalida kā sabiedrības locekļa vienlīdzīgumu un līdzestību to atbalstam" (minēts 1 reizi); "kuri cilvēki ar invaliditāti spēj piedalīties attālinātās tiesas sēdēs?" (minēts 1 reizi); "man ir saskarsme ģimenē ar invalīdiem, un no mācībām vēlētos iemācīties ko vairāk, lai padalītos ar kolēģiem, kas neizprot kas ir invalīds" (minēts 1 reizi); "par tiesībām utt." (minēts 1 reizi); "sagaidu, lai šādās mācībās piedalās lektori no Autisma centra, Autisma apvienības, Apeirona, Dauna sindroma apvienības utt., nevis, lai mācības ir formālas un ķekša pēc" (minēts 1 reizi); "saņemt atbildes uz tiem jautājumiem, atbildēt uz kuriem es nemācēju" (minēts 1 reizi); "šādas mācības noderētu, jo līdz šim saskarsmē ar cilvēkiem ar invaliditāti intuitīvi esmu izmantojusi tikai savu intuīciju un savu labo gribu palīdzēt" (minēts 1 reizi); "taisnīgas pieejas tiesas procesam nodrošināšanā" (minēts 1 reizi); "tāpat zināšanas par cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem noderētu izskatot lietas par personas rīcības spējas ierobežošanu" (minēts 1 reizi); "tiesa (Bauska) nav pieejama cilvēkam ar kustību traucējumiem" (minēts 1 reizi); "vai tiesām ir nodrošināta iespēja cilvēkus ar invaliditāti uzņemt un palīdzēt piedalīties tiesas procesā? Vai katrai tiesai atsevišķi vajadzētu rīkot darbinieku sapulces, kur jautājumi par saskarsmi ar cilvēkiem, kuriem ir invaliditāte, tiktu izrunāti?" (minēts 1 reizi); "vēlētos apgūt vismaz nelielu daļu zīmju valodas" (minēts 1 reizi).

Rezultātu tabulas

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Kopējais atbilžu sadalījums

D1. Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!

		skaits	kol %
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!	Rīga	217	47.5%
	Kurzeme	61	13.3%
	Latgale	57	12.5%
	Vidzeme	53	11.6%
	Zemgale	69	15.1%
	Total	457	100.0%

Bāze: visi respondenti, n=457

D2. Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!

		skaits	kol %
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!	Tiesnesis	116	25.4%
	Tiesneša palīgs	122	26.7%
	Tiesas sēžu sekretārs	94	20.6%
	Kancelejas darbinieks	113	24.7%
	Tiesas priekšsēdētājs	3	.7%
	Tiesas priekšsēdētāja palīgs	9	2.0%
	Total	457	100.0%

Bāze: visi respondenti, n=457

D3. Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?

		skaits	kol %
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā	31	6.8%
	Nē	426	93.2%
	Total	457	100.0%

Bāze: visi respondenti, n=457

D4. Kad Jūs pēdējo reizi piedalījāties mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?

		skaits	kol %
Kad Jūs pēdējo reizi piedalījāties mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Pēdējo 6 mēnešu laikā	2	6.5%
	Pēdējo 12 mēnešu laikā	4	12.9%
	Pēdējo 3 gadu laikā	11	35.5%
	Pēdējo 10 gadu laikā	11	35.5%
	Agrāk	3	9.7%
	Total	31	100.0%

Bāze: respondenti, kuri ir piedalījušies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti, n=31

X2. Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?

		skaits	kol %
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?	Jā	324	70.9%
	Nē	133	29.1%
	Total	457	100.0%

Bāze: visi respondenti, n=457

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

X3. Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/ šiem cilvēkiem?

		skaits	kol %
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/ šiem cilvēkiem?	Redzes	70	21.6%
	Dzirdes	115	35.5%
	Kustību	235	72.5%
	Garīga rakstura traucējumu	183	56.5%
	Cita	42	13.0%
	Total	324	199.1%

Bāze: respondenti, kuriem ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm, n=324

X4. Vai, Jūsaprāt, Jūsu tiesā ir nodrošināta vides pieejamība cilvēkiem ar dažāda veida invaliditāti?

		skaits	kol %
Vai, Jūsaprāt, Jūsu tiesā ir nodrošināta vides pieejamība cilvēkiem ar dažāda veida invaliditāti?	Pilnībā	114	24.9%
	Daļēji	273	59.7%
	Nemaz	53	11.6%
	Nezinu	17	3.7%
	Total	457	100.0%

Bāze: visi respondenti, n=457

X5. Vai Jūsu tiesā ir pieejama informācija Brailā?

		skaits	kol %
Vai Jūsu tiesā ir pieejama informācija Brailā?	Jā, ir pieejama informācija par iespēju iesniegt dokumentus	9	2.0%
	Jā, informācija Brailā ir liftos, uz kāpnēm, tiesas ēkā u.tml.	16	3.5%
	Nē, tiesā nav nekā no minētā	212	46.4%
	Nezinu	168	36.8%
	Nav atbildes	53	11.6%
	Total	457	100.2%

Bāze: visi respondenti, n=457

X6. Vai Jūsu tiesā ir ierīkota akustiskā cilpa?

		skaits	kol %
Vai Jūsu tiesā ir ierīkota akustiskā cilpa?	Ir	2	.4%
	Nav	76	16.6%
	Nezinu, vai tāda ir ierīkota	116	25.4%
	Nezinu, kas tas ir	210	46.0%
	Nav atbildes	53	11.6%
	Total	457	100.0%

Bāze: visi respondenti, n=457

X7. Vai Jūsu tiesā spēkā esošajā evakuācijas plānā ir paredzēta rīcība cilvēku ar invaliditāti evakuācijai?

		skaits	kol %
Vai Jūsu tiesā spēkā esošajā evakuācijas plānā ir paredzēta rīcība cilvēku ar invaliditāti evakuācijai?	Jā	20	4.4%
	Nē, evakuācijas plānos tas nav norādīts	99	21.7%
	Nezinu	338	74.0%
	Total	457	100.0%

Bāze: visi respondenti, n=457

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

X8. Vai Jūsu tiesā cilvēku ar invaliditāti drīkst pavadīt suns?

		skaits	kol %
Vai Jūsu tiesā cilvēku ar invaliditāti drīkst pavadīt suns?	Jā, jebkuru cilvēku ar invaliditāti, ja suns ir speciāli apmācīts	83	18.2%
	Jā, bet tikai neredzīgus cilvēkus	8	1.8%
	Nē, dzīvnieku ieviešana tiesas ēkā nav atļauta	25	5.5%
	Grūti pateikt	341	74.6%
	Total	457	100.0%

Bāze: visi respondenti, n=457

X9. Ja pie tiesas durvīm ir cilvēks ar invaliditāti, kuram nepieciešama palīdzība, lai iekļūtu tiesā (piemēram, tiek nospiests pie durvīm esošais zvans), vai Jūsu tiesā ir atbildīgais par to, lai palīdzētu šim cilvēkam iekļūt tiesā. Ja ir, vai Jūs zināt, kurš cilvēks/cilvēki tie ir?

		skaits	kol %
Ja pie tiesas durvīm ir cilvēks ar invaliditāti, kuram nepieciešama palīdzība, lai iekļūtu tiesā (piemēram, tiek nospiests pie durvīm esošais zvans), vai Jūsu tiesā ir atbildīgais par to, lai palīdzētu šim cilvēkam iekļūt tiesā. Ja ir, vai Jūs zināt, kurš cilvēks/cilvēki tie ir?	Šāda atbildīgā tiesā nav	73	16.0%
	Šāds atbildīgais ir noteikts, bet es nezinu, kurš tas ir	34	7.4%
	Es zinu, kurš cilvēks ir par to atbildīgs	89	19.5%
	Es nezinu, vai mūsu tiesā ir nozīmēts šāds atbildīgais	261	57.1%
	Total	457	100.0%

Bāze: visi respondenti, n=457

Y1. Vispārīgi runājot, cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?

	Ļoti labi		Drīzāk labi		Drīzāk vāji		Ļoti vāji/nemaz		Grūti pateikt		Total	
	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %
Cilvēki ar redzes invaliditāti	20	4.4%	111	24.3%	169	37.0%	117	25.6%	40	8.8%	457	100%
Cilvēki ar dzirdes traucējumiem	15	3.3%	95	20.8%	167	36.5%	140	30.6%	40	8.8%	457	100%
Cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem	17	3.7%	82	17.9%	166	36.3%	145	31.7%	47	10.3%	457	100%
Cilvēki ar kustību traucējumiem	47	10.3%	180	39.4%	129	28.2%	68	14.9%	33	7.2%	457	100%

Bāze: visi respondenti, n=457

Y1. Vispārīgi runājot, cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?

	Labi		Vāji/nemaz		Grūti pateikt		Total	
	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %
Cilvēki ar redzes invaliditāti	131	28.7%	286	62.6%	40	8.8%	457	100.0%
Cilvēki ar dzirdes traucējumiem	110	24.1%	307	67.2%	40	8.8%	457	100.0%
Cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem	99	21.7%	311	68.1%	47	10.3%	457	100.0%
Cilvēki ar kustību traucējumiem	227	49.7%	197	43.1%	33	7.2%	457	100.0%

Bāze: visi respondenti, n=457

Y2. Ja tiesu apmeklēs/procesā piedalīsies cilvēks ar redzes invaliditāti, kurš būs ieradies kopā ar pavadoni/asistentu, ar kuru Jūs pamatā runātu?

	skaits	kol %	
Ja tiesu apmeklēs/procesā piedalīsies cilvēks ar redzes invaliditāti, kurš būs ieradies kopā ar pavadoni/asistentu, ar kuru Jūs pamatā runātu?	Runātu ar pavadoni/asistentu	63	13.8%
	Runātu ar pašu neredzīgo cilvēku	369	80.7%
	Nezinu, kā rīkoties	19	4.2%
	Tas uz mani neattiecas	6	1.3%
	Total	457	100.0%

Bāze: visi respondenti, n=457

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Y3. Reizēm cilvēki nav pārliecināti, kā runāt ar neredzīgiem cilvēkiem par telpas iekārtojumu, piemēram, kā atrast krēslu. Ja Jums tas būtu jādara, kā Jūs rīkotos?

		skaits	kol %
Reizēm cilvēki nav pārliecināti, kā runāt ar neredzīgiem cilvēkiem par telpas iekārtojumu, piemēram, kā atrast krēslu. Ja Jums tas būtu jādara, kā Jūs rīkotos?	Norādītu krēsla virzienu	11	2.4%
	Pavadītu līdz krēslam vai deleģētu cilvēku, kurš to varētu izdarīt	433	94.7%
	Cita atbilde	4	.9%
	Nezinu, kā rīkoties	4	.9%
	Tas uz mani neattiecas	5	1.1%
	Total	457	100.0%

Bāze: visi respondenti, n=457

Kategorijā "Cita atbilde" ietilpst:

Jautātu vai ir un kāda palīdzība ir nepieciešama	minēts 2 reizes
Rīkošos pēc situācijas, vērtējot, cik vecs cilvēks, cik droši jūtas, vai komunicē?	minēts 1 reizi
Runātu ar neredzīgo apmeklētāju un viņa pavadoni	minēts 1 reizi

Y5. Ja tiesu apmeklēs/procesā piedalīsies nedzirdīgs cilvēks, kā Jūs rīkosieties?

		skaits	kol %
Ja tiesu apmeklēs/procesā piedalīsies nedzirdīgs cilvēks, kā Jūs rīkosieties?	Runāšu ar pašu cilvēku	41	9.0%
	Izmantošu zīmju valodas tulka starpniecību	308	67.4%
	Nezinu, kā rīkoties	96	21.0%
	Tas uz mani neattiecas	12	2.6%
	Total	457	100.0%

Bāze: visi respondenti, n=457

Y6. Kā, Jūsprāt, ir jārunā ar vārdzirdīgiem cilvēkiem?

		skaits	kol %
Kā, Jūsprāt, ir jārunā ar vārdzirdīgiem cilvēkiem?	Jārunā pēc iespējas vienkāršākā valodā	212	46.4%
	Jārunā lēnākā tempā	296	64.8%
	Jāveido acu kontakts	233	51.0%
	Jāmēģina izmantot zīmju valoda (piemēram, jārunā ar zīmju valodas tulka starpniecību)	252	55.1%
	Nekas no minētā	5	1.1%
	Grūti pateikt	46	10.1%
	Total	457	228.4%

Bāze: visi respondenti, n=457

Y7. Reizēm cilvēki nav pārliecināti, kā rīkoties, ja tiesu apmeklē/ procesā piedalās cilvēks ar kustību traucējumiem. Ko, Jūsprāt, vajadzētu noteikti darīt, ko - var, bet nav nepieciešams, bet ko noteikti nevajadzētu darīt?

	Noteikti vajag darīt		Var darīt, bet tas nav nepieciešams		Noteikti nevajadzētu darīt		Grūti pateikt		Total	
	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %
Izrādīt īpašas rūpes	111	24.3%	228	49.9%	62	13.6%	56	12.3%	457	100.0%
Ja cilvēks ir ratiņkrēslā un komunikācija ir ilgstoša, - mēģināt apsēsties, lai būtu acu līmenī ar viņu	224	49.0%	162	35.4%	9	2.0%	62	13.6%	457	100.0%
Neizmantot sarunā vārdus – iet, skriet	40	8.8%	138	30.2%	133	29.1%	146	31.9%	457	100.0%
Satiekot sasveicināties un izturēties kā pret visiem	426	93.2%	8	1.8%	6	1.3%	17	3.7%	457	100.0%
Bez brīdinājuma aiztikt pārvietošanās palīgīdzekļus	14	3.1%	9	2.0%	404	88.4%	30	6.6%	457	100.0%

Bāze: visi respondenti, n=457

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Y4. Kuras no šeit uzskaitītajām grupām, Jūsaprāt, atbilst raksturojumam "cilvēks ar garīga rakstura traucējumiem"?

		skaits	kol %
Kuras no šeit uzskaitītajām grupām, Jūsaprāt, atbilst raksturojumam "cilvēks ar garīga rakstura traucējumiem"?	Autisms, Dauna sindroms un citas līdzīgas diagnozes	335	73.3%
	Depresija, demence, šizofrēnija un citas līdzīgas diagnozes	343	75.1%
	Bērnu cerebrālā trieka un citas līdzīgas diagnozes	157	34.4%
	Nekas no minētā	1	.2%
	Grūti pateikt	39	8.5%
Total		457	191.5%

Bāze: visi respondenti, n=457

Y9. Vai, Jūsaprāt, cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem var dzīvot patstāvīgu dzīvi (tajā skaitā strādāt)?

		skaits	kol %
Vai, Jūsaprāt, cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem var dzīvot patstāvīgu dzīvi (tajā skaitā strādāt)?	Vienmēr/ ļoti bieži	9	2.0%
	Biežāk jā	145	31.7%
	Biežāk nē	213	46.6%
	Nekad/ ļoti reti	33	7.2%
	Grūti pateikt	57	12.5%
Total		457	100.0%

Bāze: visi respondenti, n=457

Y9. Vai, Jūsaprāt, cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem var dzīvot patstāvīgu dzīvi (tajā skaitā strādāt)?

		skaits	kol %
Vai, Jūsaprāt, cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem var dzīvot patstāvīgu dzīvi (tajā skaitā strādāt)?	Jā	154	33.7%
	Nē	246	53.8%
	Grūti pateikt	57	12.5%
Total		457	100.0%

Bāze: visi respondenti, n=457

Y8. Cik lielā mērā šie raksturojumi, Jūsaprāt, atbilst cilvēkiem ar intelektuālās attīstības traucējumiem?

	Vienmēr/ļoti bieži		Biežāk atbilst		Biežāk neatbilst		Ļoti reti/nekad		Grūti pateikt		Total	
	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %
Nav spējīgi patstāvīgi pieņemt lēmumus	57	12.5%	257	56.2%	64	14.0%	14	3.1%	65	14.2%	457	100.0%
Intelektuāli neattīstīti	43	9.4%	232	50.8%	80	17.5%	17	3.7%	85	18.6%	457	100.0%
Neprognozējami	40	8.8%	197	43.1%	102	22.3%	30	6.6%	88	19.3%	457	100.0%
Bīstami un agresīvi	8	1.8%	92	20.1%	172	37.6%	77	16.8%	108	23.6%	457	100.0%
Neārstējami slimi	34	7.4%	129	28.2%	95	20.8%	55	12.0%	144	31.5%	457	100.0%
Nav spējīgi strādāt	10	2.2%	112	24.5%	178	38.9%	49	10.7%	108	23.6%	457	100.0%
Nevar veidot ģimeni	6	1.3%	70	15.3%	148	32.4%	95	20.8%	138	30.2%	457	100.0%

Bāze: visi respondenti, n=457

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Y8. Cik lielā mērā šie raksturojumi, Jūsprāt, atbilst cilvēkiem ar intelektuālās attīstības traucējumiem?

	Atbilst		Neatbilst		Grūti pateikt		Total	
	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %
Nav spējīgi patstāvīgi pieņemt lēmumus	314	68.7%	78	17.1%	65	14.2%	457	100.0%
Intelektuāli neattīstīti	275	60.2%	97	21.2%	85	18.6%	457	100.0%
Neprognozējami	237	51.9%	132	28.9%	88	19.3%	457	100.0%
Bīstami un agresīvi	100	21.9%	249	54.5%	108	23.6%	457	100.0%
Neārstējami slimi	163	35.7%	150	32.8%	144	31.5%	457	100.0%
Nav spējīgi strādāt	122	26.7%	227	49.7%	108	23.6%	457	100.0%
Nevar veidot ģimeni	76	16.6%	243	53.2%	138	30.2%	457	100.0%

Bāze: visi respondenti, n=457

A1. Cik lielā mērā Jūs esat ieinteresēts/-a apmeklēt mācības par invaliditāti, tās aspektiem, komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti u.tml.?

		skaits	kol %
Cik lielā mērā Jūs esat ieinteresēts/-a apmeklēt mācības par invaliditāti, tās aspektiem, komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti u.tml.?	Esmu ļoti ieinteresēts/-a	136	29.8%
	Drīzāk esmu ieinteresēts/-a	235	51.4%
	Drīzāk neesmu ieinteresēts/-a	33	7.2%
	Nemaz neesmu ieinteresēts/-a	6	1.3%
	Grūti pateikt	47	10.3%
	Total	457	100.0%

Bāze: visi respondenti, n=457

A1. Cik lielā mērā Jūs esat ieinteresēts/-a apmeklēt mācības par invaliditāti, tās aspektiem, komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti u.tml.?

		skaits	kol %
Cik lielā mērā Jūs esat ieinteresēts/-a apmeklēt mācības par invaliditāti, tās aspektiem, komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti u.tml.?	Ieinteresēts/-a	371	81.2%
	Neesmu ieinteresēts/-a	39	8.5%
	Grūti pateikt	47	10.3%
	Total	457	100.0%

Bāze: visi respondenti, n=457

A2. Ko Jūs sagaidāt no mācībām par saskarsmi ar cilvēkiem ar invaliditāti?

		skaits	kol %
Ko Jūs sagaidāt no mācībām par saskarsmi ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Grūti pateikt/ Nav komentāru	315	68.9%
	Kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti	55	12.0%
	Par saskarsmi ar cilvēkiem ar invaliditāti, kā rīkoties	55	12.0%
	Cita atbilde	15	3.3%
	Kā rīkoties ar cilvēkiem ar garīgā rakstura traucējumiem (t.sk. agresijas gadījumā)	14	3.1%
	Kā palīdzēt cilvēkiem ar invaliditāti (t.sk. fiziski)	12	2.6%
	Kā izprast cilvēkus ar invaliditāti	10	2.2%
	Visu nepieciešamo informāciju, par visām tēmām	10	2.2%
	Dažādi piemēri, praktiskās nodarbības	8	1.8%
	Kā atpazīt invaliditāti, par invaliditātes veidiem	5	1.1%
	Total	457	109.2%

Bāze: visi respondenti, n=457

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Kategorijā "Cita atbilde" ietilpst:

Es uzskatu, ka ir būtiskākas tēmas par kurām būtu jāgatavo mācības. Šādi gadījumi ir samērā reti, turklāt, manā ieskatā cilvēks ar invaliditāti ir tāds pats kā jebkurš cits cilvēks. Viņam ir jānodrošina pieeja tiesai, tiesas pakalpojumiem, taču nedomāju, ka būtu nepieciešama kāda īpaša "saskarsme"

minēts 1 reizi

leslodzījumu vietu pārvalde sniedz ziņas, ka aizdomās turētajiem, apsūdzētajam, kuram ir grūtības dzīvot patstāvīgi [cietumā], nav pieejams atbalsts un uzraudzība ikdienas aktivitātēs, jo šobrīd Cietuma Medicīnas daļas personāla sastāvā nav paredzētas asistenta štata vietas. Kā rīkoties šajā gadījumā tiesnesim, kad pirmšķietami tiesnesim var likties, ka aizdomās turētais/apsūdzētais tiks pakļauts tādām ciešanām, kas sasniedz necilvēcīgas un pazemojošas izturēšanās sliekšni, ja piemēros apcietinājumu vai brīvības atņemšanas sodu?

minēts 1 reizi

Informāciju par pašām nepieciešamākajām vajadzībām/inventāru/ierīcēm, kuras būtu jānodrošina cilvēkam ar konkrēta veida invaliditāti

minēts 1 reizi

Invalīda kā sabiedrības locekļa vienlīdzīgumu un līdzestību to atbalstam

minēts 1 reizi

Kuri cilvēki ar invaliditāti spēj piedalīties attālinātās tiesas sēdēs?

minēts 1 reizi

Man ir saskarsme ģimenē ar invalīdiem, un no mācībām vēlētos iemācīties ko vairāk, lai padalītos ar kolēģiem, kas neizprot kas ir invalīds

minēts 1 reizi

Par tiesībām utt.

minēts 1 reizi

Sagaidu, lai šādās mācībās piedalās lektori no Autisma centra, Autisma apvienības, Apeirona, Dauna sindroma apvienības utt., nevis, lai mācības ir formālas un ķekša pēc

minēts 1 reizi

Saņemt atbildes uz tiem jautājumiem, atbildēt uz kuriem es nemācēju

minēts 1 reizi

Šādas mācības noderētu, jo līdz šim saskarsmē ar cilvēkiem ar invaliditāti intuitīvi esmu izmantojusi tikai savu intuīciju un savu labo gribu palīdzēt

minēts 1 reizi

Taisnīgas pieejas tiesas procesam nodrošināšanā

minēts 1 reizi

Tāpat zināšanas par cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem noderētu izskatot lietas par personas rīcībspējas ierobežošanu Tiesa (Bauska) nav pieejama cilvēkam ar kustību traucējumiem

minēts 1 reizi

minēts 1 reizi

Vai tiesām ir nodrošināta iespēja cilvēkus ar invaliditāti uzņemt un palīdzēt piedalīties tiesas procesā? Vai katrai tiesai atsevišķi vajadzētu rīkot darbinieku sapulces, kur jautājumi par saskarsmi ar cilvēkiem, kuriem ir invaliditāte, tiktu izrunāti?

minēts 1 reizi

Vēlētos apgūt vismaz nelielu daļu zīmju valodas

minēts 1 reizi

A2. Ko Jūs sagaidāt no mācībām par saskarsmi ar cilvēkiem ar invaliditāti?

	skaitis
Valid	
Atbilstošas saskarsmes apgūšanu	1
Attiecīgās invaliditātes cilvēka atbilžu vērtēšana	1
Būtu ļoti jauki, ja tādas mācības būtu organizētas, tas palīdzētu labāk uzzināt, kā rīkoties, ja tiesā būs saskarsme ar cilvēkiem ar invaliditāti.	1
Cilvēki ar invaliditāti (dažādu) ir starp mums un ne vienmēr viņus var uzreiz atpazīt. Tāpēc, lai nerastos nelabvēlīgas situācijas, es gribētu iemācīties atpazīt šos cilvēkus jau laicīgi, apgūt prasmes ar viņiem komunicēt un palīdzēt. Apgūtās prasmes palīdzēs izvairīties no pārpratumiem, nejaušiem vai pārprastiem aizvainojumiem un nevēlamām situācijām.	1
Dalīties ar informāciju, kā pareizi jāveido komunikācija ar cilvēkiem, kuriem ir invaliditāte. Dotajā brīdī es nezinātu kā to darīt, īpaši esot tiesas sēžu sekretārei, kurai komunikācija ar cilvēkiem ir visbiežāk	1
Dažādu ikdienas situāciju sakarā, soda noteikšanas sakarā utml.	1
Dažādu situāciju apskatu, lietu, kurām pievērst uzmanību izklāstu	1
Dažādu situāciju simulāciju, teorētisku psihologa viedokli, pieredzi	1
Dzīves piemēri, konkrētu situāciju analīze	1
Elementāras lietas saskarsmei ar šādiem cilvēkiem, kuri ir ne tikai mūsu sabiedrības daļa, bet var būt kolēģis, ģimenes loceklis. Mums tiesā vairākiem cilvēkiem ir invaliditāte, bet tā ir saslimšanu citu dēļ	1
Es pati audzinu bērnu invalīdu. Līdz ar to ir priekšstats par cilvēkiem ar invaliditāti. Bet interesē, kā strādāt ar vājdzirdīgiem tiesas apmeklētājiem un ar garīgu atpalicību	1

Tabulas turpinājums nākamajā lpp.

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

A2. Ko Jūs sagaidāt no mācībām par saskarsmi ar cilvēkiem ar invaliditāti?

	skaitis
Valid	
Es uzskatu, ka ir būtiskākas tēmas par kurām būtu jāgatavo mācības. Šādi gadījumi ir samērā reti, turklāt, manā ieskatā cilvēks ar invaliditāti ir tāds pats kā jebkurš cits cilvēks. Viņam ir jānodrošina pieeja tiesai, tiesas pakalpojumiem, taču nedomāju, ka būtu nepieciešama kāda īpaša "saskarsme".	1
Esmu ļoti par to, lai cilvēki ar invaliditāti iekļautos sabiedrībā un netiktu diskriminēti. Vēlētos iegūt lielāku izpratni, par to, kādā apmērā šiem cilvēkiem būtu jāpalīdz iekļauties sabiedrībā. Kad mana rīcība, kontaktējoties ar personu, ir saprātīga, bet kad tā cilvēkam var būt jau aizvainojoša, jo persona ar invaliditāti uzskata, ka pats to spēj izdarīt, tādēļ manu labvēlīgo žestu uztver kā aizvainojumu. Piem., reiz kāda kundze vīrieša ratiņkrēslā vietā sab. transportā piespieda signālpogu vadītājam par platformas nepieciešamību nepareizajā pieturā. Tādējādi transportlīdzeklis nepareizajā pieturā uzkavējās ilgāk. Uz šo sievietes rīcību vīrietis atbildēja, ka ar rokām viņam viss esot kārtībā, viņš pats varot nospiegt pogas, kājas esot tās, kas neklausā Bet sievietes nodoms arī bija skaidrs - lai vīrietim ratiņkrēslā nebūtu lieki ar to jāpārvietojas pa transporta salonu. Šis incidents beidzās ar skaļu skandālu, kurā iesaistījās visi transportā esošie, kam nebija slinkums. Gribēja kā labāk, sanāca sliktāk.	1
Esmu tiesas sēžu tulce, tādēļ reizēm ir nepieciešams strādāt arī ar klientiem ar dažādām veselības traucējumiem, tāpēc komunikācijas prasmēm ar tiem manā darbā ir ļoti liela nozīme. Būtu labi to pilnveidot, jo līdz šim viss tiek apgūts pašmācības ceļā.	1
Gribētu uzzināt vispārīgo informāciju par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti, kā jārikojas katrā situācijā atkarībā no cilvēka invaliditātes, kāda tiesā būtu vienota rīcība šajā gadījumā, kas tiesā par to būtu atbildīgs, speciāli apmācīts, instruēts	1
Grūti pateikt	1
Gūt priekšstatu kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti. Ko darīt šādā situācijā. Kādas darbības būtu jāveic.	1
legūt izpratni, kā rīkoties dažādās situācijās	1
legūt noderīgus padomus par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti	1
legūt prasmi komunicēt un izprast cilvēkus ar invaliditāti	1
legūt vairāk informācijas par pareizu saskarsmi ar tādiem cilvēkiem, lai ar savu rīcību vai attieksmi neapzināti aizvainotu vai radītu diskomfortu un atšķirīgu attieksmi.	1
legūt zināšanas komunikācijai ar cilvēkiem ar invaliditāti.	1
legūt zināšanas un komunikācijas taktiku	1
legūt zināšanas un rekomendācijas par komunicēšanas iespējām ar šīs grupas apmeklētājiem	1
lemācīties ar šiem cilvēkiem komunicēt tā lai neliktu viņiem justies sliktākiem par citiem un nejausi viņus neaizvainotu	1
lemācīties komunicēt ar cilvēkiem, kuriem ir invaliditāte, lai viņi nejustos savādāki kā pārējie, jo man, piemēram, ir nelielā pieredze saskarsmē ar vārdzirdīgiem un neredzīgiem cilvēkiem	1
lemācīties, kā komunicēt ar cilvēkiem, kuriem ir garīga rakstura un citi veselības traucējumi	1
lepazīties ar pamatnoteikumiem, pareizu komunikāciju, rīcību situācijās.	1
Ieslodzījumu vietu pārvalde sniedz ziņas, ka aizdomās turētajiem, apsūdzētajam, kuram ir grūtības dzīvot patstāvīgi [cietumā], nav pieejams atbalsts un uzraudzība ikdienas aktivitātēs, jo šobrīd Cietuma Medicīnas daļas personāla sastāvā nav paredzētas asistenta štata vietas. Kā rīkoties šajā gadījumā tiesnesim, kad pirmšķietami tiesnesim var likties, ka aizdomās turētais/apsūdzētais tiks pakļauts tādām ciešanām, kas sasniedz necilvēcīgas un pazemojošas izturēšanās sliekšni, ja piemēros apcietinājumu vai brīvības atņemšanas sodu?	1
lespēju mācīties un apgūt jaunas zināšanas	1
leteikumus dažādiem gadījumiem. Kā pareizāk rīkoties.	1
leteikumus kā labāk rīkoties dažādās situācijās	1
leteikumus par komunikāciju, sadarbību lietas izskatīšanas laikā ar cilvēku ar invaliditāti, uzvedību komunikācijā, tiesas sēdē	1
Ikdienā reti tiekots ar tādiem cilvēkiem, tādēļ grūti pat iedomāties lietas, kas būtu jāzin saskarsmē ar cilvēkiem ar invaliditāti	1
Informāciju par invaliditātes daudzveidību, invalīda kā sabiedrības locekļa vienlīdzīgumu un līdzestību to atbalstam.	1
Informāciju par pašām nepieciešamākajām vajadzībām/inventāru/ierīcēm, kuras būtu jānodrošina cilvēkam ar konkrēta veida invaliditāti.	1
Informāciju, kas var noderēt saskaroties ar cilvēkiem ar invaliditāti, pildot savus darba pienākumus!	1
Informāciju, kurai var būt praktiskā nozīme, komunicējot ar šādu cilvēku tiesas procesā	1
Interesē visi pamatjautājumi par saskarsmi ar šādiem cilvēkiem	1
Izprast šādus cilvēkus, palīdzēt	1
Izpratni par šo jomu	1
Ja darba telpās nav pieejamu līdzekļu, lifta, darbinieku, kas palīdzētu invalīdam nokļūt nepieciešamajā vietā, ko darīt? Varbūt ir kādi dienesti, kas var to nodrošināt?	1
Jaunas zināšanas	2
Kas palīdzētu saprast, kā rīkoties situācijās, kas bija minētas šajā aptaujā	1
Kaut kādu skaidrību, ko var nozīmēt viņu reakcija uz notikumiem īpaši tiesas zālē prāvas laikā	1
Kā ar viņiem komunicēt, kā izturēties?	1
Kā izturēties dažādās dzīves situācijās, lai nebūtu tā, ka labi gribot tomēr tiek aizskartas cilvēku ar invaliditāti jūtas.	1
Kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti	1
Kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti, kā palīdzēt cilvēkam, neesot pārlieku uzbāzīgam	1

Tabulas turpinājums nākamajā lpp.

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

A2. Ko Jūs sagaidāt no mācībām par saskarsmi ar cilvēkiem ar invaliditāti?

	skaitis
Valid	
Kā komunicēt, neaizskarot invalīdu pašapziņu	1
Kā komunicēt, uzvedību, ko labāk nedarīt	1
Kā pareizi apieties ar invalīdu dažādiem traucējumiem	1
Kā pareizi komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti tiesas telpās	1
Kā pareizi rīkoties saskarsmē ar cilvēkiem, kuriem ir invaliditāte	1
Kā pareizi rīkoties, ja persona ar garīgu saslimšanu kļūst agresīva? Kā nepieļaut konfliktsituāciju rašanos?	1
Kā pareizi rīkoties, ko teikt, kā reaģēt, ja cilvēks paliek agresīvs, kā rīkoties ja cilvēkam uznāk lēkmes.	1
Kā pareizi un produktīvi veidot komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti, kā izskaidrot viņiem juridiski sarežģītas lietas u.tml.	1
Kā pareizi veidot komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti	1
Kā rīkoties dažādās situācijās, lai būtu droši gan cilvēkam ar invaliditāti, gan man kā darbiniekam, jo pēc personīgās pieredzes zinu, ka var būt dažādas izaicinošas situācijas piem., ar GRT	1
Kā rīkoties dažādās situācijās, piemēram, ja cilvēkam uznāk agresijas lēkme. Kam jāpievērš pasitprināta uzmanība tiesas sēdē, ja tajā procesa dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti.	1
Kā rīkoties konkrētās situācijās	1
Kā sniegt atbildes uz uzdotajiem jautājumiem situācijā, ja klients ir seniors, kurš slikti redz, ir vājdzirdīgs, bet palīgīdzekļus nelieto	1
Kā uzvesties tiesas sēdes laikā, ja kāds no procesa dalībniekiem ir ar invaliditāti, izprast procesa dalībnieka ar invaliditāti uzvedības īpatnības atkarībā no personai piešķirtās invaliditātes grupas.	1
Kā veidot komunikāciju ar cilvēkiem, kuriem ir garīga rakstura traucējumi	1
Kā veidot pozitīvu saskarsmi gan ar cilvēkiem kam ir garīga rakstura traucējumi, gan fiziska rakstura traucējumi?	1
Kā veidot sarunu ar cilvēkiem, kuriem ir garīga rakstura traucējumi, tai skaitā arī rakstveidā atbildēt uz šādu personu iesniegumiem un pieprasījumiem? Kā pielāgot tiesas telpas cilvēkiem ar redzes invaliditāti?	1
Komunikācija ar šiem cilvēkiem, viņu sajūtas konkrētajā situācijā	1
Konkrētas vadlīnijas komunikācijā un taisnīgas pieejas tiesas procesam nodrošināšanā	1
Korekta rīcība saskarsmē ar cilvēkiem, kuri izmanto palīgīdzekļus, lai pārvietotos. Garīga rakstura slimību atpazīšana un vēlamā/nevēlamā rīcība, komunikācija saskarsmē ar šādiem cilvēkiem.	1
Kuri cilvēki ar invaliditāti spēj piedalīties attālinātās tiesas sēdēs? Kā komunicēt ar šādiem cilvēkiem pa tālruni?	1
Labāk izprast šos cilvēkus	1
Lai gan ikdienā ir tieša saskarsme ģimenē ar invaliditāti (ar kustību traucējumiem) un ir zināms, kādi ierobežojumi un izaicinājumi ikdienā jāpārvar, tomēr būtu nepieciešams iegūt informāciju, kā komunicēt tieši tiesā, tiesas procesā, lai šis cilvēks justos līdzvērtīgs, līdztiesīgs, kā arī, lai citi procesa dalībnieki nejustu, ka tiesesim ir īpašāka attieksme pret personām ar invaliditāti. Tāpat arī būtu vērtīgi saprast, ar kādām grūtībām ikdienā šie cilvēki saskaras, dodoties uz iestādēm.	1
Lai iegūtu pieredzi, kā apieties pareizi ar šādiem cilvēkiem.	1
Lai izskaidro, kā veiksmīgi komunicēt un saprast viņus	1
Lai izstāsta, ko darīt tādās situācijās	1
Lai tiktu sniegti padomi, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti. Konkrēti piemēri.	1
Lai uzlabotu komunikāciju, saprastu riskus	1
Lielāku izpratni par cilvēkiem ar invaliditāti. Kā palīdzēt neaizskarot cilvēku ar īpašām vajadzībām	1
Man ir saskarsme ģimenē ar invalīdiem, un no mācībām vēlētos iemācīties ko vairāk, lai padalītos ar kolēģiem, kas neizprot kas ir invalīds.	1
Man viņus ir žēl, līdz ar to nemācētu pareizi komunicēt. Nepieciešams saprast, kādā veidā pareizi komunicēt, lai šie cilvēki nejustu žēlumu.	1
Mācēt sniegt palīdzību, ja šāds cilvēks ieradies tiesā ar kādu nepieciešamību	1
Mācībās varētu detalizētāk apskatīt jautājumus, kas tika uzdoti šajā aptaujas anketā. Tiesa bija saskarsme ar cilvēku, kas vāji dzirdēja. Nevarēja saprast, ko darīt-runāt skaļāk vai rakstīt uz lapiņas. Arī tiesa nezināja, kā labāk rīkoties šādā situācijā.	1
Nav	2
Nav atbilde	307
Nav viedokļa	1
Neaizskaroša komunikācija, tāda komunikācija, kas tiek uztverta	1
Nedrošība komunikācijā. Īsti nezinu, kā izturēties pret cilvēkiem ar invaliditāti. Baidos aizvainot, aizskart. Dažas personas ar psihiskiem traucējumiem bail izprovocēt uz agresiju.	1
Nevaru uzreiz pateikt, jo lielāajā daļā gadījumu jau tīri intuitīvi ir jūtams, kā ir nepieciešams komunicēt	1
Ņemot vērā to, ka nekādas mācības šajā jomā neesmu apmeklējusi, labprāt iegūtu zināšanas par saskarsmi ar cilvēkiem ar dažāda veida invaliditāti, bet ne tikai	1
Paldies!	1
Paplašināt savu redzesloku par saskarsmi ar cilvēkiem ar invaliditāti	2
Par komunicēšanu ar šādiem cilvēkiem noteikti vajadzētu mācīties kancelejas darbiniekime un tiesnešu palīgiem. Tiesneši praktiski ar klientiem netiekas.	1
Paraudzīties no šo cilvēku skatupunkta uz it kā ikdienišķām situācijām	1
Pareizāko rīcības variantu saskarsmē ar šādiem cilvēkiem	1

Tabulas turpinājums nākamajā lpp.

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

A2. Ko Jūs sagaidāt no mācībām par saskarsmi ar cilvēkiem ar invaliditāti?

	skaitis
Valid Pareizu pieeju ar šādiem cilvēkiem, pareizu komunikāciju	1
Pati esmu invalīde, tādēļ būtu interesanti uzzināt par saskarsmi, par tiesībām utt.	1
Patiesi vēlētos uzzināt pareizu rīcību saskarsmē ar cilvēkiem, kuriem ir invaliditāte	1
Pārliecību par savu komunikāciju, justies atvērtam šiem cilvēkiem	1
Praktiski ieteikumi komunikācijai un pamatpazīmes, lai varētu aptaizīt personas ar garīga rakstura traucējumiem	1
Praktiski padomi palīdzības un informācijas sniegšanā	1
Prasme pareizi izturēties situācijās komunikācijā ar cilvēkiem ar invaliditāti	1
Sagaidu, ka dos zināšanas par to kā ar katru apmeklētāju runāt, kā paskaidrot lietas; no kā vajadzētu izvairīties komunikācijā ar cilvēkiem ar invaliditāti; kā prast pielāgoties un neaizskart.	1
Sagaidu, ka varēšu atbildēt pareizi un bez vilcināšanās uz tādiem jautājumiem, kādi bija šajā aptaujā, un vēl citiem.	1
Sagaidu, lai šādās mācībās piedalās lektori no Autisma centra, Autisma apvienības, Apeirona, Dauna sindroma apvienības utt. Nevis, lai mācības ir formālas un ņekša pēc	1
Saņemt atbildes uz tiem jautājumiem, atbildēt uz kuriem es nemācēju	1
Saņemt pēc iespējas vairāk informācijas, kā ar šādiem apmeklētājiem komunicēt	1
Saskarsme ar atiecīgās invaliditātes grupas cilvēkiem.	1
Saskarsmē spēt pareizi rīkoties, izprast, reaģēt un palīdzēt	1
Situāciju izspēles, modelēt rīcību komunikācijas laikā, raksturot situācijas praktiskajās norises, mazāk teoriju	1
Situāciju iztēlošanās	1
Speciālista padomus kā rīkoties komunikācijā, lai būtu labs rezultāts	1
Šādas mācības noderētu, jo līdz šim saskarsmē ar cilvēkiem ar invaliditāti intuitīvi esmu izmantojusi tikai savu intuīciju un savu labo gribu palīdzēt.	1
Šādām mācībām noteikti jānotiek ne tikai teorētiskā līmenī, bet arī ar praktiskajām nodarbībām.	1
Sobrīd jautājumu nav	1
Teorētisko daļu un tai atbilstošus piemērus, un kā pareizi rīkoties dažādās situācijās	1
Tiesa (Bauska) nav pieejama cilvēkam ar kustību traucējumiem	1
Tiesā nav pieejama piekļuve cilvēkiem ratiņkrēslos, nav zvana pogas. Tas ir ļoti aktuāli. Kā rīkoties? Ir cilvēku neapmierinātība. Vairāk uzzināt, kā rīkoties gadījumos, kad varētu būt garīgās atpalcības pazīmes	1
To, par ko jūs anketā uzdevāt jautājumus	1
Uzlabot komunikācijas prasmes	1
Uzzināt komunikācijas īpatnības ar cilvēkiem ar dažādiem invaliditātes iemesliem. Komunikācija ar cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem (Šizofrēnija, depresija).	1
Uzzināt pareizo veidu, kā runāt ar šiem sabiedrības locekļiem.	1
Uzzināt, kā cilvēks jūtas un cik daudz saprot, kāda rakstura problēmas varētu būt šādā saskarsmē, kādas varētu būt reakcijas, kā pareizāk veidot komunikāciju utml.	1
Uzzināt, kā kvalitatīvāk un pareizāk komunicēt ar cilvēkiem kuriem ir invaliditāte	1
Uzzināt, kā pareizi komunicēt ar cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem. Kā izvairīties no konfliktsituācijām, kā rīkoties ja cilvēks ir agresīvi noskaņots vai nesaprot notiekošos	1
Uzzināt, kā uzvesties ar cilvēkiem ar invaliditāti	1
Uzzināt, vai es domāju un rīkojos pareizi, uzzināt un dzirdēt dažādas situācijas, kādas ir bijušas	1
Uzzināt kā rīkoties situācijās, kad ierodas cilvēks ar invaliditāti	1
Vai ir nepieciešama īpaša apkalpošana un kāda?	1
Vai tiesām ir nodrošināta iespēja cilvēkus ar invaliditāti uzņemt un palīdzēt piedalīties tiesas procesā? Vai katrai tiesai atsevišķi vajadzētu rīkot darbinieku sapulces, kur jautājumi par saskarsmi ar cilvēkiem, kuriem ir invaliditāte, tiktu izrunāti?	1
Vairāk informācijas un zināšanas, kā saskarsmes laikā uzvesties	1
Vairāk uzzināt, kā apkalpot tiesā!	1
Vēlētos apgūt vismaz nelielu daļu zīmju valodas	1
Vēlētos dzirdēt speciālistu viedokli par pamatlietām, kā komunicēt ar procesa dalībnieku, kuram ir kustību traucējumi, lai neradītu viņam neērtības sajūtu. Kā pareizi komunicēt ar procesa dalībnieku, kuram ir garīga rakstura traucējumi, bet kurš var piedalīties tiesas procesā (lai neizprovocētu viņa dusmas, neradītu bailes utt.)	1
Vēlētos iegūt zināšanas par to, kā pareizi rīkoties, ja uz tiesu atnāk cilvēks ar invaliditāti, un, ja būtu nepieciešams viņam palīdzēt un ar viņu komunicēt. Mācībās pārrunājot dažādas situācijas, un to, kā būtu tajās jārikojas. Paldies!	1
Vēlētos iemācīties pareizi komunicēt ar personām ar invaliditāti	1
Vēlētos no mācībām saņemt galvenās atbildes par to, kā pareizi rīkoties saskarsmē ar cilvēkiem, kuriem ir invaliditāte - izrunājot dažādas situācijas, un to kā tajās būtu jārikojas	1
Vēlētos uzzināt ieteikumus, kā labāk komunicēt ar personām, kurām ir invaliditāte, kā pareizāk reaģēt problēmsituācijās.	1
Vēlētos uzzināt, kā strādāt un komunicēt ar šādiem cilvēkiem, kā es, kā tiesas darbinieks, varu būt noderīgs vai palīdzēt cilvēkam atrodies tiesā.	1
Vēlos iemācīties komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti	1
Vēlos izprast kā rīkoties dažādās situācijās saskarsmē ar cilvēkiem ar invaliditāti	1

Tabulas turpinājums nākamajā lpp.

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

A2. Ko Jūs sagaidāt no mācībām par saskarsmi ar cilvēkiem ar invaliditāti?

		skaits
Valid	Vēlos uzzināt par to, kā apkalpot un komunicēt ar tiesas klientiem (procesa dalībniekiem), kuriem ir invaliditāte.	1
	Vēlos uzzināt praktiskus piemērus dažādās dzīves situācijās	1
	Vēlos uzzināt, kā pēc iespējas labāk likt justies cilvēkiem, kuriem ir invaliditāte tiesas sēdēs vai tiesas ēkā	1
	Vēlos vairāk uzzināt par invaliditātes veidiem, to ietekmi uz cilvēka spēju piedalīties tiesas procesā, apgūt korektu komunikāciju.	1
	Vēlos zināt visas pareizās, ieteicamās darbības, kas bija pieminētas šajā aptaujā	1
	Visu no A-Z, ko nepieciešams ņemt vērā	1
	Visus tos iepriekšējos jautājumus uz kuriem atbildēju	1
	Zinātnes atziņas šajā jomā	1
	Total	457

A2. Ko Jūs sagaidāt no mācībām par saskarsmi ar cilvēkiem ar invaliditāti?

		skaits
Valid		454
	Būtu interesanti iegūt informāciju kā pareizi komunicēt ar tādiem cilvēkiem.	1
	Kā runāt ar cilvēkiem ar invaliditāti, lai komunikācija būtu pēc iespējas vieglāka un saprastu visas iesaistītās personas.	1
	Tāpat zināšanas par cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem noderētu izskatot lietas par personas rīcības spējas ierobežošanu	1
Total	457	

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Sociāldemogrāfisko grupu atbilžu sadalījums

D1. Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!

		Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!										Total	
		Rīga		Kurzeme		Latgale		Vidzeme		Zemgale		skaits	rindu %
		skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %		
Visi respondenti		217	47.5%	61	13.3%	57	12.5%	53	11.6%	69	15.1%	457	100%
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!	Tiesnesis	68	58.6%	11	9.5%	16	13.8%	10	8.6%	11	9.5%	116	100%
	Tiesneša palīgs	60	49.2%	21	17.2%	15	12.3%	9	7.4%	17	13.9%	122	100%
	Tiesas sēžu sekretārs	43	45.7%	15	16.0%	11	11.7%	12	12.8%	13	13.8%	94	100%
	Kancelejas darbinieks	41	36.3%	12	10.6%	13	11.5%	21	18.6%	26	23.0%	113	100%
	Tiesas priekšsēdētājs	2	66.7%	1	33.3%							3	100%
	Tiesas priekšsēdētāja palīgs	3	33.3%	1	11.1%	2	22.2%	1	11.1%	2	22.2%	9	100%
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā	15	48.4%	5	16.1%	4	12.9%	2	6.5%	5	16.1%	31	100%
	Nē	202	47.4%	56	13.1%	53	12.4%	51	12.0%	64	15.0%	426	100%
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?	Jā	153	47.2%	41	12.7%	44	13.6%	37	11.4%	49	15.1%	324	100%
	Nē	64	48.1%	20	15.0%	13	9.8%	16	12.0%	20	15.0%	133	100%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?	Redzes	33	47.1%	2	2.9%	15	21.4%	6	8.6%	14	20.0%	70	100%
	Dzirdes	59	51.3%	9	7.8%	13	11.3%	16	13.9%	18	15.7%	115	100%
	Kustību	114	48.5%	27	11.5%	32	13.6%	27	11.5%	35	14.9%	235	100%
	Garīga rakstura traucējumu	79	43.2%	21	11.5%	27	14.8%	24	13.1%	32	17.5%	183	100%
	Cita	16	38.1%	9	21.4%	9	21.4%	4	9.5%	4	9.5%	42	100%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Ir labi informēti	31	54.4%	8	14.0%	9	15.8%	4	7.0%	5	8.8%	57	100%
	Daļēji informēti	89	46.4%	25	13.0%	24	12.5%	19	9.9%	35	18.2%	192	100%
	Nav informēti	86	47.8%	25	13.9%	19	10.6%	23	12.8%	27	15.0%	180	100%
	Grūti pateikt	11	39.3%	3	10.7%	5	17.9%	7	25.0%	2	7.1%	28	100%

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

D2. Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!

		Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!										Total			
		Tiesnesis		Tiesneša palīgs		Tiesas sēžu sekretārs		Kancelejas darbinieks		Tiesas priekšsēdētājs		Tiesas priekšsēdētāja palīgs		skaits	rindu %
		skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %		
Visi respondenti		116	25.4%	122	26.7%	94	20.6%	113	24.7%	3	.7%	9	2.0%	457	100.0%
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!	Rīga	68	31.3%	60	27.6%	43	19.8%	41	18.9%	2	.9%	3	1.4%	217	100.0%
	Kurzeme	11	18.0%	21	34.4%	15	24.6%	12	19.7%	1	1.6%	1	1.6%	61	100.0%
	Latgale	16	28.1%	15	26.3%	11	19.3%	13	22.8%			2	3.5%	57	100.0%
	Vidzeme	10	18.9%	9	17.0%	12	22.6%	21	39.6%			1	1.9%	53	100.0%
	Zemgale	11	15.9%	17	24.6%	13	18.8%	26	37.7%			2	2.9%	69	100.0%
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā	13	41.9%	4	12.9%	6	19.4%	8	25.8%					31	100.0%
	Nē	103	24.2%	118	27.7%	88	20.7%	105	24.6%	3	.7%	9	2.1%	426	100.0%
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?	Jā	103	31.8%	77	23.8%	59	18.2%	75	23.1%	3	.9%	7	2.2%	324	100.0%
	Nē	13	9.8%	45	33.8%	35	26.3%	38	28.6%			2	1.5%	133	100.0%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?	Redzes	27	38.6%	17	24.3%	10	14.3%	14	20.0%			2	2.9%	70	100.0%
	Dzirdes	47	40.9%	22	19.1%	19	16.5%	24	20.9%			3	2.6%	115	100.0%
	Kustību	74	31.5%	59	25.1%	47	20.0%	48	20.4%	3	1.3%	4	1.7%	235	100.0%
	Garīga rakstura traucējumu	74	40.4%	36	19.7%	34	18.6%	35	19.1%	2	1.1%	2	1.1%	183	100.0%
	Cita	15	35.7%	4	9.5%	9	21.4%	12	28.6%	1	2.4%	1	2.4%	42	100.0%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Ir labi informēti	22	38.6%	10	17.5%	10	17.5%	14	24.6%			1	1.8%	57	100.0%
	Daļēji informēti	58	30.2%	49	25.5%	37	19.3%	43	22.4%	3	1.6%	2	1.0%	192	100.0%
	Nav informēti	32	17.8%	52	28.9%	43	23.9%	47	26.1%			6	3.3%	180	100.0%
	Grūti pateikt	4	14.3%	11	39.3%	4	14.3%	9	32.1%					28	100.0%

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

D3. Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?

		Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?				Total	
		Jā		Nē		skaits	rindu %
		skaits	rindu %	skaits	rindu %		
Visi respondenti		31	6.8%	426	93.2%	457	100.0%
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!	Rīga	15	6.9%	202	93.1%	217	100.0%
	Kurzeme	5	8.2%	56	91.8%	61	100.0%
	Latgale	4	7.0%	53	93.0%	57	100.0%
	Vidzeme	2	3.8%	51	96.2%	53	100.0%
	Zemgale	5	7.2%	64	92.8%	69	100.0%
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!	Tiesnesis	13	11.2%	103	88.8%	116	100.0%
	Tiesneša palīgs	4	3.3%	118	96.7%	122	100.0%
	Tiesas sēžu sekretārs	6	6.4%	88	93.6%	94	100.0%
	Kancelejas darbinieks	8	7.1%	105	92.9%	113	100.0%
	Tiesas priekšsēdētājs			3	100.0%	3	100.0%
	Tiesas priekšsēdētāja palīgs			9	100.0%	9	100.0%
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?	Jā	26	8.0%	298	92.0%	324	100.0%
	Nē	5	3.8%	128	96.2%	133	100.0%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?	Redzes	6	8.6%	64	91.4%	70	100.0%
	Dzirdes	10	8.7%	105	91.3%	115	100.0%
	Kustību	18	7.7%	217	92.3%	235	100.0%
	Garīga rakstura traucējumu	15	8.2%	168	91.8%	183	100.0%
	Cita	5	11.9%	37	88.1%	42	100.0%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Ir labi informēti	13	22.8%	44	77.2%	57	100.0%
	Daļēji informēti	13	6.8%	179	93.2%	192	100.0%
	Nav informēti	4	2.2%	176	97.8%	180	100.0%
	Grūti pateikt	1	3.6%	27	96.4%	28	100.0%

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

D4. Kad Jūs pēdējo reizi piedalījāties mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?

	Kad Jūs pēdējo reizi piedalījāties mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?										Total	
	Pēdējo 6 mēnešu laikā		Pēdējo 12 mēnešu laikā		Pēdējo 3 gadu laikā		Pēdējo 10 gadu laikā		Agrāk		skaits	rindu %
	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %		
Visi respondenti	2	6.5%	4	12.9%	11	35.5%	11	35.5%	3	9.7%	31	100%
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!												
Rīga			3	20.0%	6	40.0%	5	33.3%	1	6.7%	15	100%
Kurzeme	1	20.0%	1	20.0%	2	40.0%	1	20.0%			5	100%
Latgale					1	25.0%	3	75.0%			4	100%
Vidzeme							1	50.0%	1	50.0%	2	100%
Zemgale	1	20.0%			2	40.0%	1	20.0%	1	20.0%	5	100%
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!												
Tiesnesis			2	15.4%	8	61.5%	3	23.1%			13	100%
Tiesneša palīgs	1	25.0%			1	25.0%	1	25.0%	1	25.0%	4	100%
Tiesas sēžu sekretārs					1	16.7%	4	66.7%	1	16.7%	6	100%
Kancelejas darbinieks	1	12.5%	2	25.0%	1	12.5%	3	37.5%	1	12.5%	8	100%
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?												
Jā	2	7.7%	3	11.5%	10	38.5%	9	34.6%	2	7.7%	26	100%
Nē			1	20.0%	1	20.0%	2	40.0%	1	20.0%	5	100%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?												
Redzes	1	16.7%			2	33.3%	3	50.0%			6	100%
Dzirdes	2	20.0%	1	10.0%	5	50.0%	2	20.0%			10	100%
Kustību			2	11.1%	7	38.9%	7	38.9%	2	11.1%	18	100%
Garīga rakstura traucējumu	2	13.3%	2	13.3%	6	40.0%	4	26.7%	1	6.7%	15	100%
Cita			1	20.0%	2	40.0%	2	40.0%			5	100%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?												
Ir ļoti informēti	2	15.4%	1	7.7%	7	53.8%	3	23.1%			13	100%
Daļēji informēti			2	15.4%	3	23.1%	7	53.8%	1	7.7%	13	100%
Nav informēti			1	25.0%	1	25.0%			2	50.0%	4	100%
Grūti pateikt							1	100%			1	100%

Bāze: respondenti, kuri ir piedalījušies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti, n=31

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

X2. Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?

		Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?				Total	
		Jā		Nē		skaits	rindu %
		skaits	rindu %	skaits	rindu %		
Visi respondenti		324	70.9%	133	29.1%	457	100.0%
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!	Rīga	153	70.5%	64	29.5%	217	100.0%
	Kurzeme	41	67.2%	20	32.8%	61	100.0%
	Latgale	44	77.2%	13	22.8%	57	100.0%
	Vidzeme	37	69.8%	16	30.2%	53	100.0%
	Zemgale	49	71.0%	20	29.0%	69	100.0%
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!	Tiesnesis	103	88.8%	13	11.2%	116	100.0%
	Tiesneša palīgs	77	63.1%	45	36.9%	122	100.0%
	Tiesas sēžu sekretārs	59	62.8%	35	37.2%	94	100.0%
	Kancelejas darbinieks	75	66.4%	38	33.6%	113	100.0%
	Tiesas priekšsēdētājs	3	100.0%			3	100.0%
	Tiesas priekšsēdētāja palīgs	7	77.8%	2	22.2%	9	100.0%
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā	26	83.9%	5	16.1%	31	100.0%
	Nē	298	70.0%	128	30.0%	426	100.0%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?	Redzes	70	100.0%			70	100.0%
	Dzirdes	115	100.0%			115	100.0%
	Kustību	235	100.0%			235	100.0%
	Garīga rakstura traucējumu	183	100.0%			183	100.0%
	Cita	42	100.0%			42	100.0%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Ir ļabi informēti	51	89.5%	6	10.5%	57	100.0%
	Daļēji informēti	145	75.5%	47	24.5%	192	100.0%
	Nav informēti	110	61.1%	70	38.9%	180	100.0%
	Grūti pateikt	18	64.3%	10	35.7%	28	100.0%

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

X3. Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?

		Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?										Total	
		Redzes		Dzirdes		Kustību		Garīga rakstura traucējumu		Cita		skaits	rindu %
		skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %		
Visi respondenti		70	21.6%	115	35.5%	235	72.5%	183	56.5%	42	13.0%	324	199%
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!	Rīga	33	21.6%	59	38.6%	114	74.5%	79	51.6%	16	10.5%	153	197%
	Kurzeme	2	4.9%	9	22.0%	27	65.9%	21	51.2%	9	22.0%	41	166%
	Latgale	15	34.1%	13	29.5%	32	72.7%	27	61.4%	9	20.5%	44	218%
	Vidzeme	6	16.2%	16	43.2%	27	73.0%	24	64.9%	4	10.8%	37	208%
	Zemgale	14	28.6%	18	36.7%	35	71.4%	32	65.3%	4	8.2%	49	210%
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!	Tiesnesis	27	26.2%	47	45.6%	74	71.8%	74	71.8%	15	14.6%	103	230%
	Tiesneša palīgs	17	22.1%	22	28.6%	59	76.6%	36	46.8%	4	5.2%	77	179%
	Tiesas sēžu sekretārs	10	16.9%	19	32.2%	47	79.7%	34	57.6%	9	15.3%	59	202%
	Kancelejas darbinieks	14	18.7%	24	32.0%	48	64.0%	35	46.7%	12	16.0%	75	177%
	Tiesas priekšsēdētājs					3	100%	2	66.7%	1	33.3%	3	200%
	Tiesas priekšsēdētāja palīgs	2	28.6%	3	42.9%	4	57.1%	2	28.6%	1	14.3%	7	171%
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā	6	23.1%	10	38.5%	18	69.2%	15	57.7%	5	19.2%	26	208%
	Nē	64	21.5%	105	35.2%	217	72.8%	168	56.4%	37	12.4%	298	198%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Ir ļabi informēti	17	33.3%	21	41.2%	40	78.4%	34	66.7%	5	9.8%	51	229%
	Daļēji informēti	37	25.5%	55	37.9%	114	78.6%	84	57.9%	15	10.3%	145	210%
	Nav informēti	15	13.6%	36	32.7%	72	65.5%	58	52.7%	16	14.5%	110	179%
	Grūti pateikt	1	5.6%	3	16.7%	9	50.0%	7	38.9%	6	33.3%	18	144%

Bāze: respondenti, kuriem ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm, n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

X4. Vai, Jūsaprāt, Jūsu tiesā ir nodrošināta vides pieejamība cilvēkiem ar dažāda veida invaliditāti?

		Vai, Jūsaprāt, Jūsu tiesā ir nodrošināta vides pieejamība cilvēkiem ar dažāda veida invaliditāti?								Total	
		Pilnībā		Daļēji		Nemaz		Nezinu		skaits	rindu %
		skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %		
Visi respondenti		114	24.9%	273	59.7%	53	11.6%	17	3.7%	457	100%
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!											
	Rīga	67	30.9%	125	57.6%	16	7.4%	9	4.1%	217	100%
	Kurzeme	17	27.9%	39	63.9%	3	4.9%	2	3.3%	61	100%
	Latgale	9	15.8%	38	66.7%	7	12.3%	3	5.3%	57	100%
	Vidzeme	7	13.2%	33	62.3%	13	24.5%			53	100%
	Zemgale	14	20.3%	38	55.1%	14	20.3%	3	4.3%	69	100%
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!											
	Tiesnesis	31	26.7%	75	64.7%	7	6.0%	3	2.6%	116	100%
	Tiesneša palīgs	25	20.5%	76	62.3%	16	13.1%	5	4.1%	122	100%
	Tiesas sēžu sekretārs	28	29.8%	49	52.1%	13	13.8%	4	4.3%	94	100%
	Kancelejas darbinieks	29	25.7%	63	55.8%	16	14.2%	5	4.4%	113	100%
	Tiesas priekšsēdētājs			3	100%					3	100%
	Tiesas priekšsēdētāja palīgs	1	11.1%	7	77.8%	1	11.1%			9	100%
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?											
	Jā	7	22.6%	19	61.3%	5	16.1%			31	100%
	Nē	107	25.1%	254	59.6%	48	11.3%	17	4.0%	426	100%
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?											
	Jā	81	25.0%	197	60.8%	33	10.2%	13	4.0%	324	100%
	Nē	33	24.8%	76	57.1%	20	15.0%	4	3.0%	133	100%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?											
	Redzes	19	27.1%	44	62.9%	6	8.6%	1	1.4%	70	100%
	Dzirdes	27	23.5%	72	62.6%	12	10.4%	4	3.5%	115	100%
	Kustību	59	25.1%	141	60.0%	27	11.5%	8	3.4%	235	100%
	Garīga rakstura traucējumu	37	20.2%	122	66.7%	17	9.3%	7	3.8%	183	100%
	Cita	7	16.7%	28	66.7%	3	7.1%	4	9.5%	42	100%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?											
	Ir labi informēti	19	33.3%	34	59.6%	3	5.3%	1	1.8%	57	100%
	Daļēji informēti	50	26.0%	116	60.4%	21	10.9%	5	2.6%	192	100%
	Nav informēti	39	21.7%	105	58.3%	26	14.4%	10	5.6%	180	100%
	Grūti pateikt	6	21.4%	18	64.3%	3	10.7%	1	3.6%	28	100%

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

X5. Vai Jūsu tiesā ir pieejama informācija Brailā?

	Vai Jūsu tiesā ir pieejama informācija Brailā?										Total		
	Jā, ir pieejama informācija par iespēju iesniegt dokumentus		Jā, informācija Brailā ir līftos, uz kāpnēm, tiesas ēkā u.tml.		Nē, tiesā nav nekā no minētā		Nezinu		Nav atbildes		skaits	rindu %	
	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %			
Visi respondenti	9	2.0%	16	3.5%	212	46.4%	168	36.8%	53	11.6%	457	100%	
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!	Rīga	2	.9%	9	4.1%	87	40.1%	103	47.5%	16	7.4%	217	100%
	Kurzeme	2	3.3%	1	1.6%	34	55.7%	21	34.4%	3	4.9%	61	100%
	Latgale	4	7.0%			27	47.4%	19	33.3%	7	12.3%	57	100%
	Vidzeme			1	1.9%	34	64.2%	5	9.4%	13	24.5%	53	100%
	Zemgale	1	1.4%	5	7.2%	30	43.5%	20	29.0%	14	20.3%	69	101%
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!	Tiesnesis	2	1.7%	1	.9%	53	45.7%	53	45.7%	7	6.0%	116	100%
	Tiesneša palīgs	2	1.6%	7	5.7%	52	42.6%	46	37.7%	16	13.1%	122	101%
	Tiesas sēžu sekretārs	2	2.1%	5	5.3%	38	40.4%	36	38.3%	13	13.8%	94	100%
	Kancelejas darbinieks	3	2.7%	3	2.7%	59	52.2%	32	28.3%	16	14.2%	113	100%
	Tiesas priekšsēdētājs					2	66.7%	1	33.3%			3	100%
	Tiesas priekšsēdētāja palīgs					8	88.9%			1	11.1%	9	100%
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā	3	9.7%	1	3.2%	14	45.2%	9	29.0%	5	16.1%	31	103%
	Nē	6	1.4%	15	3.5%	198	46.5%	159	37.3%	48	11.3%	426	100%
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?	Jā	7	2.2%	11	3.4%	161	49.7%	113	34.9%	33	10.2%	324	100%
	Nē	2	1.5%	5	3.8%	51	38.3%	55	41.4%	20	15.0%	133	100%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?	Redzes	1	1.4%	1	1.4%	37	52.9%	26	37.1%	6	8.6%	70	101%
	Dzirdes	3	2.6%	3	2.6%	59	51.3%	39	33.9%	12	10.4%	115	101%
	Kustību	4	1.7%	7	3.0%	113	48.1%	84	35.7%	27	11.5%	235	100%
	Garīga rakstura traucējumu	4	2.2%	6	3.3%	99	54.1%	58	31.7%	17	9.3%	183	101%
	Cita	2	4.8%	1	2.4%	17	40.5%	19	45.2%	3	7.1%	42	100%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Ir labi informēti	2	3.5%	5	8.8%	25	43.9%	23	40.4%	3	5.3%	57	102%
	Daļēji informēti	3	1.6%	4	2.1%	89	46.4%	75	39.1%	21	10.9%	192	100%
	Nav informēti	3	1.7%	5	2.8%	87	48.3%	59	32.8%	26	14.4%	180	100%
	Grūti pateikt	1	3.6%	2	7.1%	11	39.3%	11	39.3%	3	10.7%	28	100%

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

X6. Vai Jūsu tiesā ir ierīkota akustiskā cilpa?

	Vai Jūsu tiesā ir ierīkota akustiskā cilpa?										Total		
	Ir		Nav		Nezinu, vai tāda ir ierīkota		Nezinu, kas tas ir		Nav atbildes		skaits	rindu %	
	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %			
Visi respondenti	2	.4%	76	16.6%	116	25.4%	210	46.0%	53	11.6%	457	100%	
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!													
	Rīga	1	.5%	21	9.7%	63	29.0%	116	53.5%	16	7.4%	217	100%
	Kurzeme			13	21.3%	12	19.7%	33	54.1%	3	4.9%	61	100%
	Latgale			14	24.6%	23	40.4%	13	22.8%	7	12.3%	57	100%
	Vidzeme	1	1.9%	14	26.4%	6	11.3%	19	35.8%	13	24.5%	53	100%
	Zemgale			14	20.3%	12	17.4%	29	42.0%	14	20.3%	69	100%
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!													
	Tiesnesis	1	.9%	20	17.2%	30	25.9%	58	50.0%	7	6.0%	116	100%
	Tiesneša palīgs	1	.8%	16	13.1%	30	24.6%	59	48.4%	16	13.1%	122	100%
	Tiesas sēžu sekretārs			17	18.1%	25	26.6%	39	41.5%	13	13.8%	94	100%
	Kancelejas darbinieks			16	14.2%	29	25.7%	52	46.0%	16	14.2%	113	100%
	Tiesas priekšsēdētājs			2	66.7%	1	33.3%				3	100%	
	Tiesas priekšsēdētāja palīgs			5	55.6%	1	11.1%	2	22.2%	1	11.1%	9	100%
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā			7	22.6%	5	16.1%	14	45.2%	5	16.1%	31	100%
	Nē	2	.5%	69	16.2%	111	26.1%	196	46.0%	48	11.3%	426	100%
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?	Jā	1	.3%	54	16.7%	89	27.5%	147	45.4%	33	10.2%	324	100%
	Nē	1	.8%	22	16.5%	27	20.3%	63	47.4%	20	15.0%	133	100%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?													
	Redzes			11	15.7%	22	31.4%	31	44.3%	6	8.6%	70	100%
	Dzirdes			22	19.1%	28	24.3%	53	46.1%	12	10.4%	115	100%
	Kustību	1	.4%	42	17.9%	64	27.2%	101	43.0%	27	11.5%	235	100%
	Garīga rakstura traucējumu			36	19.7%	50	27.3%	80	43.7%	17	9.3%	183	100%
	Cita			3	7.1%	11	26.2%	25	59.5%	3	7.1%	42	100%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?													
	Ir labi informēti			11	19.3%	19	33.3%	24	42.1%	3	5.3%	57	100%
	Daļēji informēti	2	1.0%	35	18.2%	50	26.0%	84	43.8%	21	10.9%	192	100%
	Nav informēti			27	15.0%	39	21.7%	88	48.9%	26	14.4%	180	100%
	Grūti pateikt			3	10.7%	8	28.6%	14	50.0%	3	10.7%	28	100%

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

X7. Vai Jūsu tiesā spēkā esošajā evakuācijas plānā ir paredzēta rīcība cilvēku ar invaliditāti evakuācijai?

	Vai Jūsu tiesā spēkā esošajā evakuācijas plānā ir paredzēta rīcība cilvēku ar invaliditāti evakuācijai?						Total		
	Jā		Nē, evakuācijas plānos tas nav norādīts		Nezinu		skaits	rindu %	
	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %			
Visi respondenti	20	4.4%	99	21.7%	338	74.0%	457	100.0%	
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!									
Rīga	9	4.1%	39	18.0%	169	77.9%	217	100.0%	
Kurzeme	2	3.3%	12	19.7%	47	77.0%	61	100.0%	
Latgale	5	8.8%	16	28.1%	36	63.2%	57	100.0%	
Vidzeme			17	32.1%	36	67.9%	53	100.0%	
Zemgale	4	5.8%	15	21.7%	50	72.5%	69	100.0%	
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!									
Tiesnesis	3	2.6%	23	19.8%	90	77.6%	116	100.0%	
Tiesneša palīgs	6	4.9%	22	18.0%	94	77.0%	122	100.0%	
Tiesas sēžu sekretārs	8	8.5%	20	21.3%	66	70.2%	94	100.0%	
Kancelejas darbinieks	3	2.7%	29	25.7%	81	71.7%	113	100.0%	
Tiesas priekšsēdētājs			2	66.7%	1	33.3%	3	100.0%	
Tiesas priekšsēdētāja palīgs			3	33.3%	6	66.7%	9	100.0%	
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā	6	19.4%	8	25.8%	17	54.8%	31	100.0%
	Nē	14	3.3%	91	21.4%	321	75.4%	426	100.0%
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?	Jā	16	4.9%	73	22.5%	235	72.5%	324	100.0%
	Nē	4	3.0%	26	19.5%	103	77.4%	133	100.0%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?									
Redzes	4	5.7%	19	27.1%	47	67.1%	70	100.0%	
Dzirdes	6	5.2%	32	27.8%	77	67.0%	115	100.0%	
Kustību	12	5.1%	50	21.3%	173	73.6%	235	100.0%	
Garīga rakstura traucējumu	8	4.4%	51	27.9%	124	67.8%	183	100.0%	
Cita	2	4.8%	10	23.8%	30	71.4%	42	100.0%	
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?									
Ir labi informēti	4	7.0%	16	28.1%	37	64.9%	57	100.0%	
Daļēji informēti	9	4.7%	38	19.8%	145	75.5%	192	100.0%	
Nav informēti	5	2.8%	39	21.7%	136	75.6%	180	100.0%	
Grūti pateikt	2	7.1%	6	21.4%	20	71.4%	28	100.0%	

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

X8. Vai Jūsu tiesā cilvēku ar invaliditāti drīkst pavadīt suns?

	Vai Jūsu tiesā cilvēku ar invaliditāti drīkst pavadīt suns?								Total	
	Jā, jebkuru cilvēku ar invaliditāti, ja suns ir speciāli apmācīts		Jā, bet tikai neredzīgus cilvēkus		Nē, dzīvnieku ieviešana tiesas ēkā nav atļauta		Grūti pateikt		skaits	rindu %
	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %		
Visi respondenti	83	18.2%	8	1.8%	25	5.5%	341	74.6%	457	100%
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!										
Rīga	45	20.7%	2	.9%	10	4.6%	160	73.7%	217	100%
Kurzeme	12	19.7%	2	3.3%			47	77.0%	61	100%
Latgale	7	12.3%	1	1.8%	6	10.5%	43	75.4%	57	100%
Vidzeme	12	22.6%			8	15.1%	33	62.3%	53	100%
Zemgale	7	10.1%	3	4.3%	1	1.4%	58	84.1%	69	100%
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!										
Tiesnesis	29	25.0%	3	2.6%	8	6.9%	76	65.5%	116	100%
Tiesneša palīgs	14	11.5%	1	.8%	3	2.5%	104	85.2%	122	100%
Tiesas sēžu sekretārs	13	13.8%	2	2.1%	7	7.4%	72	76.6%	94	100%
Kancelejas darbinieks	21	18.6%	2	1.8%	7	6.2%	83	73.5%	113	100%
Tiesas priekšsēdētājs	2	66.7%					1	33.3%	3	100%
Tiesas priekšsēdētāja palīgs	4	44.4%					5	55.6%	9	100%
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?										
Jā	13	41.9%	1	3.2%	1	3.2%	16	51.6%	31	100%
Nē	70	16.4%	7	1.6%	24	5.6%	325	76.3%	426	100%
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?										
Jā	66	20.4%	7	2.2%	21	6.5%	230	71.0%	324	100%
Nē	17	12.8%	1	.8%	4	3.0%	111	83.5%	133	100%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?										
Redzes	21	30.0%	3	4.3%	5	7.1%	41	58.6%	70	100%
Dzirdes	24	20.9%			14	12.2%	77	67.0%	115	100%
Kustību	52	22.1%	5	2.1%	16	6.8%	162	68.9%	235	100%
Garīga rakstura traucējumu	33	18.0%	5	2.7%	14	7.7%	131	71.6%	183	100%
Cita	6	14.3%	3	7.1%	2	4.8%	31	73.8%	42	100%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?										
Ir labi informēti	20	35.1%	1	1.8%	6	10.5%	30	52.6%	57	100%
Daļēji informēti	38	19.8%	6	3.1%	8	4.2%	140	72.9%	192	100%
Nav informēti	20	11.1%	1	.6%	11	6.1%	148	82.2%	180	100%
Grūti pateikt	5	17.9%					23	82.1%	28	100%

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

X9. Ja pie tiesas durvīm ir cilvēks ar invaliditāti, kuram nepieciešama palīdzība, lai iekļūtu tiesā (piemēram, tiek nospiests pie durvīm esošais zvans), vai Jūsu tiesā ir atbildīgais par to, lai palīdzētu šim cilvēkam iekļūt tiesā. Ja ir, vai Jūs zināt, kurš cilvēks/cilvēki tie ir?

		Ja pie tiesas durvīm ir cilvēks ar invaliditāti, kuram nepieciešama palīdzība, lai iekļūtu tiesā (piemēram, tiek nospiests pie durvīm esošais zvans), vai Jūsu tiesā ir atbildīgais par to, lai palīdzētu šim cilvēkam iekļūt tiesā. Ja ir, vai Jūs zināt, kurš cilvēks/cilvēki tie ir?								Total	
		Šāda atbildīgā tiesā nav		Šāds atbildīgais ir noteikts, bet es nezinu, kurš tas ir		Es zinu, kurš cilvēks ir par to atbildīgs		Es nezinu, vai mūsu tiesā ir nozīmēts šāds atbildīgais		skaits	rindu %
		skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %		
Visi respondenti		73	16.0%	34	7.4%	89	19.5%	261	57.1%	457	100%
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!											
	Rīga	26	12.0%	20	9.2%	21	9.7%	150	69.1%	217	100%
	Kurzeme	9	14.8%	5	8.2%	16	26.2%	31	50.8%	61	100%
	Latgale	7	12.3%	6	10.5%	18	31.6%	26	45.6%	57	100%
	Vidzeme	12	22.6%	2	3.8%	15	28.3%	24	45.3%	53	100%
	Zemgale	19	27.5%	1	1.4%	19	27.5%	30	43.5%	69	100%
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!											
	Tiesnesis	16	13.8%	12	10.3%	19	16.4%	69	59.5%	116	100%
	Tiesneša palīgs	11	9.0%	14	11.5%	22	18.0%	75	61.5%	122	100%
	Tiesas sēžu sekretārs	7	7.4%	5	5.3%	20	21.3%	62	66.0%	94	100%
	Kancelejas darbinieks	34	30.1%	3	2.7%	23	20.4%	53	46.9%	113	100%
	Tiesas priekšsēdētājs	2	66.7%			1	33.3%			3	100%
	Tiesas priekšsēdētāja palīgs	3	33.3%			4	44.4%	2	22.2%	9	100%
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?											
	Jā	5	16.1%	7	22.6%	11	35.5%	8	25.8%	31	100%
	Nē	68	16.0%	27	6.3%	78	18.3%	253	59.4%	426	100%
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?											
	Jā	54	16.7%	28	8.6%	67	20.7%	175	54.0%	324	100%
	Nē	19	14.3%	6	4.5%	22	16.5%	86	64.7%	133	100%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?											
	Redzes	13	18.6%	4	5.7%	17	24.3%	36	51.4%	70	100%
	Dzirdes	16	13.9%	7	6.1%	25	21.7%	67	58.3%	115	100%
	Kustību	36	15.3%	21	8.9%	49	20.9%	129	54.9%	235	100%
	Garīga rakstura traucējumu	33	18.0%	12	6.6%	43	23.5%	95	51.9%	183	100%
	Cita	5	11.9%	5	11.9%	10	23.8%	22	52.4%	42	100%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?											
	Ir labi informēti	3	5.3%	5	8.8%	17	29.8%	32	56.1%	57	100%
	Daļēji informēti	31	16.1%	17	8.9%	44	22.9%	100	52.1%	192	100%
	Nav informēti	35	19.4%	11	6.1%	24	13.3%	110	61.1%	180	100%
	Grūti pateikt	4	14.3%	1	3.6%	4	14.3%	19	67.9%	28	100%

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Y1.1. Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar redzes invaliditāti

	Cilvēki ar redzes invaliditāti										Total		
	Ļoti labi		Drīzāk labi		Drīzāk vāji		Ļoti vāji/nemaz		Grūti pateikt		skaits	rindu %	
	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %			
Visi respondenti	20	4.4%	111	24.3%	169	37.0%	117	25.6%	40	8.8%	457	100%	
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!													
	Rīga	12	5.5%	59	27.2%	78	35.9%	50	23.0%	18	8.3%	217	100%
	Kurzeme	4	6.6%	12	19.7%	22	36.1%	18	29.5%	5	8.2%	61	100%
	Latgale	1	1.8%	16	28.1%	27	47.4%	7	12.3%	6	10.5%	57	100%
	Vidzeme	1	1.9%	11	20.8%	13	24.5%	20	37.7%	8	15.1%	53	100%
	Zemgale	2	2.9%	13	18.8%	29	42.0%	22	31.9%	3	4.3%	69	100%
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!													
	Tiesnesis	7	6.0%	34	29.3%	44	37.9%	23	19.8%	8	6.9%	116	100%
	Tiesneša palīgs	4	3.3%	31	25.4%	41	33.6%	32	26.2%	14	11.5%	122	100%
	Tiesas sēžu sekretārs	3	3.2%	19	20.2%	36	38.3%	29	30.9%	7	7.4%	94	100%
	Kancelejas darbinieks	6	5.3%	23	20.4%	43	38.1%	30	26.5%	11	9.7%	113	100%
	Tiesas priekšsēdētājs			2	66.7%	1	33.3%					3	100%
	Tiesas priekšsēdētāja palīgs			2	22.2%	4	44.4%	3	33.3%			9	100%
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā	6	19.4%	15	48.4%	8	25.8%	1	3.2%	1	3.2%	31	100%
	Nē	14	3.3%	96	22.5%	161	37.8%	116	27.2%	39	9.2%	426	100%
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?	Jā	19	5.9%	91	28.1%	121	37.3%	67	20.7%	26	8.0%	324	100%
	Nē	1	.8%	20	15.0%	48	36.1%	50	37.6%	14	10.5%	133	100%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?													
	Redzes	9	12.9%	24	34.3%	31	44.3%	5	7.1%	1	1.4%	70	100%
	Dzirdes	6	5.2%	33	28.7%	46	40.0%	23	20.0%	7	6.1%	115	100%
	Kustību	15	6.4%	73	31.1%	85	36.2%	45	19.1%	17	7.2%	235	100%
	Garīga rakstura traucējumu	12	6.6%	56	30.6%	72	39.3%	33	18.0%	10	5.5%	183	100%
	Cita	2	4.8%	8	19.0%	14	33.3%	11	26.2%	7	16.7%	42	100%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?													
	Ir labi informēti	14	24.6%	43	75.4%							57	100%
	Daļēji informēti	6	3.1%	68	35.4%	88	45.8%	19	9.9%	11	5.7%	192	100%
	Nav informēti					81	45.0%	98	54.4%	1	.6%	180	100%
	Grūti pateikt									28	100%	28	100%

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Y1.1. Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar redzes invaliditāti

	Cilvēki ar redzes invaliditāti						Total		
	Labi		Vāji/nemaz		Grūti pateikt		skaits	rindu %	
	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %			
Visi respondenti	131	28.7%	286	62.6%	40	8.8%	457	100.0%	
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!									
	Rīga	71	32.7%	128	59.0%	18	8.3%	217	100.0%
	Kurzeme	16	26.2%	40	65.6%	5	8.2%	61	100.0%
	Latgale	17	29.8%	34	59.6%	6	10.5%	57	100.0%
	Vidzeme	12	22.6%	33	62.3%	8	15.1%	53	100.0%
	Zemgale	15	21.7%	51	73.9%	3	4.3%	69	100.0%
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!									
	Tiesnesis	41	35.3%	67	57.8%	8	6.9%	116	100.0%
	Tiesneša palīgs	35	28.7%	73	59.8%	14	11.5%	122	100.0%
	Tiesas sēžu sekretārs	22	23.4%	65	69.1%	7	7.4%	94	100.0%
	Kancelejas darbinieks	29	25.7%	73	64.6%	11	9.7%	113	100.0%
	Tiesas priekšsēdētājs	2	66.7%	1	33.3%			3	100.0%
	Tiesas priekšsēdētāja palīgs	2	22.2%	7	77.8%			9	100.0%
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā	21	67.7%	9	29.0%	1	3.2%	31	100.0%
	Nē	110	25.8%	277	65.0%	39	9.2%	426	100.0%
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?	Jā	110	34.0%	188	58.0%	26	8.0%	324	100.0%
	Nē	21	15.8%	98	73.7%	14	10.5%	133	100.0%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/ šiem cilvēkiem?									
	Redzes	33	47.1%	36	51.4%	1	1.4%	70	100.0%
	Dzirdes	39	33.9%	69	60.0%	7	6.1%	115	100.0%
	Kustību	88	37.4%	130	55.3%	17	7.2%	235	100.0%
	Garīga rakstura traucējumu	68	37.2%	105	57.4%	10	5.5%	183	100.0%
	Cita	10	23.8%	25	59.5%	7	16.7%	42	100.0%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?									
	Ir labi informēti	57	100.0%					57	100.0%
	Daļēji informēti	74	38.5%	107	55.7%	11	5.7%	192	100.0%
	Nav informēti			179	99.4%	1	.6%	180	100.0%
	Grūti pateikt					28	100.0%	28	100.0%

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Y1.2. Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar dzirdes traucējumiem

		Cilvēki ar dzirdes traucējumiem										Total	
		Ļoti labi		Drīzāk labi		Drīzāk vāji		Ļoti vāji/nemaz		Grūti pateikt		skaits	rindu %
		skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %		
Visi respondenti		15	3.3%	95	20.8%	167	36.5%	140	30.6%	40	8.8%	457	100%
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!	Rīga	8	3.7%	42	19.4%	84	38.7%	64	29.5%	19	8.8%	217	100%
	Kurzeme	4	6.6%	13	21.3%	18	29.5%	21	34.4%	5	8.2%	61	100%
	Latgale			16	28.1%	23	40.4%	11	19.3%	7	12.3%	57	100%
	Vidzeme			11	20.8%	14	26.4%	21	39.6%	7	13.2%	53	100%
	Zemgale	3	4.3%	13	18.8%	28	40.6%	23	33.3%	2	2.9%	69	100%
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!	Tiesnesis	5	4.3%	35	30.2%	50	43.1%	19	16.4%	7	6.0%	116	100%
	Tiesneša palīgs	2	1.6%	19	15.6%	41	33.6%	45	36.9%	15	12.3%	122	100%
	Tiesas sēžu sekretārs	2	2.1%	15	16.0%	31	33.0%	39	41.5%	7	7.4%	94	100%
	Kancelejas darbinieks	6	5.3%	23	20.4%	40	35.4%	33	29.2%	11	9.7%	113	100%
	Tiesas priekšsēdētājs			1	33.3%	2	66.7%					3	100%
	Tiesas priekšsēdētāja palīgs			2	22.2%	3	33.3%	4	44.4%			9	100%
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā	6	19.4%	11	35.5%	11	35.5%	1	3.2%	2	6.5%	31	100%
	Nē	9	2.1%	84	19.7%	156	36.6%	139	32.6%	38	8.9%	426	100%
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?	Jā	14	4.3%	81	25.0%	120	37.0%	84	25.9%	25	7.7%	324	100%
	Nē	1	.8%	14	10.5%	47	35.3%	56	42.1%	15	11.3%	133	100%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?	Redzes	4	5.7%	25	35.7%	29	41.4%	9	12.9%	3	4.3%	70	100%
	Dzirdes	5	4.3%	44	38.3%	41	35.7%	22	19.1%	3	2.6%	115	100%
	Kustību	12	5.1%	62	26.4%	90	38.3%	56	23.8%	15	6.4%	235	100%
	Garīga rakstura traucējumu	7	3.8%	54	29.5%	70	38.3%	40	21.9%	12	6.6%	183	100%
	Cita	2	4.8%	7	16.7%	11	26.2%	14	33.3%	8	19.0%	42	100%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Ir labi informēti	11	19.3%	46	80.7%							57	100%
	Daļēji informēti	4	2.1%	49	25.5%	98	51.0%	33	17.2%	8	4.2%	192	100%
	Nav informēti					69	38.3%	107	59.4%	4	2.2%	180	100%
	Grūti pateikt									28	100%	28	100%

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Y1.2. Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar dzirdes traucējumiem

	Cilvēki ar dzirdes traucējumiem						Total		
	Labi		Vāji/nemaz		Grūti pateikt		skaits	rindu %	
	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %			
Visi respondenti	110	24.1%	307	67.2%	40	8.8%	457	100.0%	
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!									
	Rīga	50	23.0%	148	68.2%	19	8.8%	217	100.0%
	Kurzeme	17	27.9%	39	63.9%	5	8.2%	61	100.0%
	Latgale	16	28.1%	34	59.6%	7	12.3%	57	100.0%
	Vidzeme	11	20.8%	35	66.0%	7	13.2%	53	100.0%
	Zemgale	16	23.2%	51	73.9%	2	2.9%	69	100.0%
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!									
	Tiesnesis	40	34.5%	69	59.5%	7	6.0%	116	100.0%
	Tiesneša palīgs	21	17.2%	86	70.5%	15	12.3%	122	100.0%
	Tiesas sēžu sekretārs	17	18.1%	70	74.5%	7	7.4%	94	100.0%
	Kancelejas darbinieks	29	25.7%	73	64.6%	11	9.7%	113	100.0%
	Tiesas priekšsēdētājs	1	33.3%	2	66.7%			3	100.0%
	Tiesas priekšsēdētāja palīgs	2	22.2%	7	77.8%			9	100.0%
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā	17	54.8%	12	38.7%	2	6.5%	31	100.0%
	Nē	93	21.8%	295	69.2%	38	8.9%	426	100.0%
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?	Jā	95	29.3%	204	63.0%	25	7.7%	324	100.0%
	Nē	15	11.3%	103	77.4%	15	11.3%	133	100.0%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?									
	Redzes	29	41.4%	38	54.3%	3	4.3%	70	100.0%
	Dzirdes	49	42.6%	63	54.8%	3	2.6%	115	100.0%
	Kustību	74	31.5%	146	62.1%	15	6.4%	235	100.0%
	Garīga rakstura traucējumu	61	33.3%	110	60.1%	12	6.6%	183	100.0%
	Cita	9	21.4%	25	59.5%	8	19.0%	42	100.0%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?									
	Ir labi informēti	57	100.0%					57	100.0%
	Daļēji informēti	53	27.6%	131	68.2%	8	4.2%	192	100.0%
	Nav informēti			176	97.8%	4	2.2%	180	100.0%
	Grūti pateikt					28	100.0%	28	100.0%

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Y1.3. Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem

		Cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem										Total	
		Ļoti labi		Drīzāk labi		Drīzāk vāji		Ļoti vāji/nemaz		Grūti pateikt		skaits	rindu %
		skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %		
Visi respondenti		17	3.7%	82	17.9%	166	36.3%	145	31.7%	47	10.3%	457	100%
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!	Rīga	11	5.1%	41	18.9%	76	35.0%	67	30.9%	22	10.1%	217	100%
	Kurzeme	2	3.3%	12	19.7%	21	34.4%	22	36.1%	4	6.6%	61	100%
	Latgale	2	3.5%	14	24.6%	22	38.6%	12	21.1%	7	12.3%	57	100%
	Vidzeme	1	1.9%	6	11.3%	17	32.1%	22	41.5%	7	13.2%	53	100%
	Zemgale	1	1.4%	9	13.0%	30	43.5%	22	31.9%	7	10.1%	69	100%
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!	Tiesnesis	6	5.2%	30	25.9%	45	38.8%	29	25.0%	6	5.2%	116	100%
	Tiesneša palīgs	1	.8%	21	17.2%	44	36.1%	39	32.0%	17	13.9%	122	100%
	Tiesas sēžu sekretārs	6	6.4%	12	12.8%	30	31.9%	37	39.4%	9	9.6%	94	100%
	Kancelejas darbinieks	4	3.5%	17	15.0%	41	36.3%	36	31.9%	15	13.3%	113	100%
	Tiesas priekšsēdētājs					2	66.7%	1	33.3%			3	100%
	Tiesas priekšsēdētāja palīgs			2	22.2%	4	44.4%	3	33.3%			9	100%
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā	3	9.7%	14	45.2%	9	29.0%	3	9.7%	2	6.5%	31	100%
	Nē	14	3.3%	68	16.0%	157	36.9%	142	33.3%	45	10.6%	426	100%
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?	Jā	14	4.3%	73	22.5%	120	37.0%	87	26.9%	30	9.3%	324	100%
	Nē	3	2.3%	9	6.8%	46	34.6%	58	43.6%	17	12.8%	133	100%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?	Redzes	5	7.1%	20	28.6%	30	42.9%	10	14.3%	5	7.1%	70	100%
	Dzirdes	3	2.6%	25	21.7%	51	44.3%	28	24.3%	8	7.0%	115	100%
	Kustību	11	4.7%	54	23.0%	86	36.6%	66	28.1%	18	7.7%	235	100%
	Garīga rakstura traucējumu	10	5.5%	53	29.0%	73	39.9%	38	20.8%	9	4.9%	183	100%
	Cita	2	4.8%	7	16.7%	13	31.0%	13	31.0%	7	16.7%	42	100%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Ir labi informēti	12	21.1%	45	78.9%							57	100%
	Daļēji informēti	5	2.6%	37	19.3%	95	49.5%	41	21.4%	14	7.3%	192	100%
	Nav informēti					71	39.4%	104	57.8%	5	2.8%	180	100%
	Grūti pateikt									28	100%	28	100%

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Y1.3. Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem

	Cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem						Total		
	Labi		Vāji/nemaz		Grūti pateikt		skaits	rindu %	
	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %			
Visi respondenti	99	21.7%	311	68.1%	47	10.3%	457	100.0%	
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!									
	Rīga	52	24.0%	143	65.9%	22	10.1%	217	100.0%
	Kurzeme	14	23.0%	43	70.5%	4	6.6%	61	100.0%
	Latgale	16	28.1%	34	59.6%	7	12.3%	57	100.0%
	Vidzeme	7	13.2%	39	73.6%	7	13.2%	53	100.0%
	Zemgale	10	14.5%	52	75.4%	7	10.1%	69	100.0%
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!									
	Tiesnesis	36	31.0%	74	63.8%	6	5.2%	116	100.0%
	Tiesneša palīgs	22	18.0%	83	68.0%	17	13.9%	122	100.0%
	Tiesas sēžu sekretārs	18	19.1%	67	71.3%	9	9.6%	94	100.0%
	Kancelejas darbinieks	21	18.6%	77	68.1%	15	13.3%	113	100.0%
	Tiesas priekšsēdētājs			3	100.0%			3	100.0%
	Tiesas priekšsēdētāja palīgs	2	22.2%	7	77.8%			9	100.0%
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā	17	54.8%	12	38.7%	2	6.5%	31	100.0%
	Nē	82	19.2%	299	70.2%	45	10.6%	426	100.0%
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?	Jā	87	26.9%	207	63.9%	30	9.3%	324	100.0%
	Nē	12	9.0%	104	78.2%	17	12.8%	133	100.0%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?									
	Redzes	25	35.7%	40	57.1%	5	7.1%	70	100.0%
	Dzirdes	28	24.3%	79	68.7%	8	7.0%	115	100.0%
	Kustību	65	27.7%	152	64.7%	18	7.7%	235	100.0%
	Garīga rakstura traucējumu	63	34.4%	111	60.7%	9	4.9%	183	100.0%
	Cita	9	21.4%	26	61.9%	7	16.7%	42	100.0%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?									
	Ir labi informēti	57	100.0%					57	100.0%
	Daļēji informēti	42	21.9%	136	70.8%	14	7.3%	192	100.0%
	Nav informēti			175	97.2%	5	2.8%	180	100.0%
	Grūti pateikt					28	100.0%	28	100.0%

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Y1.4. Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar kustību traucējumiem

		Cilvēki ar kustību traucējumiem										Total	
		Ļoti labi		Drīzāk labi		Drīzāk vāji		Ļoti vāji/nemaz		Grūti pateikt		skaits	rindu %
		skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %		
Visi respondenti		47	10.3%	180	39.4%	129	28.2%	68	14.9%	33	7.2%	457	100%
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!	Rīga	30	13.8%	75	34.6%	67	30.9%	31	14.3%	14	6.5%	217	100%
	Kurzeme	7	11.5%	24	39.3%	15	24.6%	11	18.0%	4	6.6%	61	100%
	Latgale	3	5.3%	28	49.1%	16	28.1%	5	8.8%	5	8.8%	57	100%
	Vidzeme	3	5.7%	20	37.7%	11	20.8%	12	22.6%	7	13.2%	53	100%
	Zemgale	4	5.8%	33	47.8%	20	29.0%	9	13.0%	3	4.3%	69	100%
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!	Tiesnesis	18	15.5%	55	47.4%	28	24.1%	10	8.6%	5	4.3%	116	100%
	Tiesneša palīgs	12	9.8%	42	34.4%	38	31.1%	19	15.6%	11	9.0%	122	100%
	Tiesas sēžu sekretārs	5	5.3%	36	38.3%	30	31.9%	17	18.1%	6	6.4%	94	100%
	Kancelejas darbinieks	11	9.7%	43	38.1%	28	24.8%	20	17.7%	11	9.7%	113	100%
	Tiesas priekšsēdētājs			2	66.7%	1	33.3%					3	100%
	Tiesas priekšsēdētāja palīgs	1	11.1%	2	22.2%	4	44.4%	2	22.2%			9	100%
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā	9	29.0%	15	48.4%	5	16.1%			2	6.5%	31	100%
	Nē	38	8.9%	165	38.7%	124	29.1%	68	16.0%	31	7.3%	426	100%
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?	Jā	43	13.3%	137	42.3%	87	26.9%	36	11.1%	21	6.5%	324	100%
	Nē	4	3.0%	43	32.3%	42	31.6%	32	24.1%	12	9.0%	133	100%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?	Redzes	9	12.9%	41	58.6%	15	21.4%	4	5.7%	1	1.4%	70	100%
	Dzirdes	14	12.2%	53	46.1%	35	30.4%	9	7.8%	4	3.5%	115	100%
	Kustību	36	15.3%	110	46.8%	56	23.8%	22	9.4%	11	4.7%	235	100%
	Garīga rakstura traucējumu	25	13.7%	82	44.8%	49	26.8%	19	10.4%	8	4.4%	183	100%
	Cita	6	14.3%	13	31.0%	14	33.3%	2	4.8%	7	16.7%	42	100%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Ir labi informēti	17	29.8%	40	70.2%							57	100%
	Daļēji informēti	30	15.6%	140	72.9%	18	9.4%	1	.5%	3	1.6%	192	100%
	Nav informēti					111	61.7%	67	37.2%	2	1.1%	180	100%
	Grūti pateikt									28	100%	28	100%

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Y1.4. Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar kustību traucējumiem

		Cilvēki ar kustību traucējumiem						Total	
		Labi		Vāji/nemaz		Grūti pateikt		skaits	rindu %
		skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %		
Visi respondenti		227	49.7%	197	43.1%	33	7.2%	457	100.0%
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!	Rīga	105	48.4%	98	45.2%	14	6.5%	217	100.0%
	Kurzeme	31	50.8%	26	42.6%	4	6.6%	61	100.0%
	Latgale	31	54.4%	21	36.8%	5	8.8%	57	100.0%
	Vidzeme	23	43.4%	23	43.4%	7	13.2%	53	100.0%
	Zemgale	37	53.6%	29	42.0%	3	4.3%	69	100.0%
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!	Tiesnesis	73	62.9%	38	32.8%	5	4.3%	116	100.0%
	Tiesneša palīgs	54	44.3%	57	46.7%	11	9.0%	122	100.0%
	Tiesas sēžu sekretārs	41	43.6%	47	50.0%	6	6.4%	94	100.0%
	Kancelejas darbinieks	54	47.8%	48	42.5%	11	9.7%	113	100.0%
	Tiesas priekšsēdētājs	2	66.7%	1	33.3%			3	100.0%
	Tiesas priekšsēdētāja palīgs	3	33.3%	6	66.7%			9	100.0%
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā	24	77.4%	5	16.1%	2	6.5%	31	100.0%
	Nē	203	47.7%	192	45.1%	31	7.3%	426	100.0%
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?	Jā	180	55.6%	123	38.0%	21	6.5%	324	100.0%
	Nē	47	35.3%	74	55.6%	12	9.0%	133	100.0%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/ šiem cilvēkiem?	Redzes	50	71.4%	19	27.1%	1	1.4%	70	100.0%
	Dzirdes	67	58.3%	44	38.3%	4	3.5%	115	100.0%
	Kustību	146	62.1%	78	33.2%	11	4.7%	235	100.0%
	Garīga rakstura traucējumu	107	58.5%	68	37.2%	8	4.4%	183	100.0%
	Cita	19	45.2%	16	38.1%	7	16.7%	42	100.0%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Ir labi informēti	57	100.0%					57	100.0%
	Daļēji informēti	170	88.5%	19	9.9%	3	1.6%	192	100.0%
	Nav informēti			178	98.9%	2	1.1%	180	100.0%
	Grūti pateikt					28	100.0%	28	100.0%

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Y2. Ja tiesu apmeklēs/procesā piedalīsies cilvēks ar redzes invaliditāti, kurš būs ieradies kopā ar pavadoni/asistentu, ar kuru Jūs pamatā runātu?

		Ja tiesu apmeklēs/procesā piedalīsies cilvēks ar redzes invaliditāti, kurš būs ieradies kopā ar pavadoni/asistentu, ar kuru Jūs pamatā runātu?								Total	
		Runātu ar pavadoni/asistentu		Runātu ar pašu neredzīgo cilvēku		Nezinu, kā rīkoties		Tas uz mani neattiecas		skaits	rindu %
		skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %		
Visi respondenti		63	13.8%	369	80.7%	19	4.2%	6	1.3%	457	100%
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!	Rīga	25	11.5%	180	82.9%	8	3.7%	4	1.8%	217	100%
	Kurzeme	10	16.4%	51	83.6%					61	100%
	Latgale	10	17.5%	43	75.4%	3	5.3%	1	1.8%	57	100%
	Vidzeme	6	11.3%	43	81.1%	3	5.7%	1	1.9%	53	100%
	Zemgale	12	17.4%	52	75.4%	5	7.2%			69	100%
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!	Tiesnesis	5	4.3%	108	93.1%	2	1.7%	1	.9%	116	100%
	Tiesneša palīgs	17	13.9%	98	80.3%	5	4.1%	2	1.6%	122	100%
	Tiesas sēžu sekretārs	17	18.1%	71	75.5%	6	6.4%			94	100%
	Kancelejas darbinieks	22	19.5%	82	72.6%	6	5.3%	3	2.7%	113	100%
	Tiesas priekšsēdētājs			3	100%					3	100%
	Tiesas priekšsēdētāja palīgs	2	22.2%	7	77.8%					9	100%
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā	2	6.5%	29	93.5%					31	100%
	Nē	61	14.3%	340	79.8%	19	4.5%	6	1.4%	426	100%
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?	Jā	39	12.0%	271	83.6%	12	3.7%	2	.6%	324	100%
	Nē	24	18.0%	98	73.7%	7	5.3%	4	3.0%	133	100%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?	Redzes	8	11.4%	61	87.1%			1	1.4%	70	100%
	Dzirdes	14	12.2%	97	84.3%	4	3.5%			115	100%
	Kustību	26	11.1%	200	85.1%	8	3.4%	1	.4%	235	100%
	Garīga rakstura traucējumu	16	8.7%	161	88.0%	5	2.7%	1	.5%	183	100%
	Cita	6	14.3%	32	76.2%	3	7.1%	1	2.4%	42	100%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Ir labi informēti	6	10.5%	49	86.0%	1	1.8%	1	1.8%	57	100%
	Daļēji informēti	27	14.1%	163	84.9%	1	.5%	1	.5%	192	100%
	Nav informēti	27	15.0%	136	75.6%	13	7.2%	4	2.2%	180	100%
	Grūti pateikt	3	10.7%	21	75.0%	4	14.3%			28	100%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar redzes invaliditāti	Ļoti labi	2	10.0%	17	85.0%			1	5.0%	20	100%
	Drīzāk labi	10	9.0%	99	89.2%	1	.9%	1	.9%	111	100%
	Drīzāk vāji	32	18.9%	132	78.1%	3	1.8%	2	1.2%	169	100%
	Ļoti vāji/nemaz	13	11.1%	92	78.6%	10	8.5%	2	1.7%	117	100%
	Grūti pateikt	6	15.0%	29	72.5%	5	12.5%			40	100%

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Y3. Reizēm cilvēki nav pārliecināti, kā runāt ar neredzīgiem cilvēkiem par telpas iekārtojumu, piemēram, kā atrast krēslu. Ja Jums tas būtu jādara, kā Jūs rīkotos?

		Reizēm cilvēki nav pārliecināti, kā runāt ar neredzīgiem cilvēkiem par telpas iekārtojumu, piemēram, kā atrast krēslu. Ja Jums tas būtu jādara, kā Jūs rīkotos?										Total	
		Norādītu krēsla virzienu		Pavadītu līdz krēslam vai deleģētu cilvēku, kurš to varētu izdarīt		Cita atbilde		Nezinu, kā rīkoties		Tas uz mani neattiecas		skaits	rindu %
		skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %		
Visi respondenti		11	2.4%	433	94.7%	4	.9%	4	.9%	5	1.1%	457	100%
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!	Rīga	5	2.3%	206	94.9%	2	.9%	2	.9%	2	.9%	217	100%
	Kurzeme	2	3.3%	57	93.4%	1	1.6%	1	1.6%			61	100%
	Latgale	2	3.5%	53	93.0%					2	3.5%	57	100%
	Vidzeme	1	1.9%	52	98.1%							53	100%
	Zemgale	1	1.4%	65	94.2%	1	1.4%	1	1.4%	1	1.4%	69	100%
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!	Tiesnesis	2	1.7%	113	97.4%					1	.9%	116	100%
	Tiesneša palīgs	1	.8%	118	96.7%	2	1.6%			1	.8%	122	100%
	Tiesas sēžu sekretārs	3	3.2%	88	93.6%	2	2.1%	1	1.1%			94	100%
	Kancelejas darbinieks	4	3.5%	103	91.2%			3	2.7%	3	2.7%	113	100%
	Tiesas priekšsēdētājs			3	100%							3	100%
	Tiesas priekšsēdētāja palīgs	1	11.1%	8	88.9%							9	100%
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā	2	6.5%	29	93.5%							31	100%
	Nē	9	2.1%	404	94.8%	4	.9%	4	.9%	5	1.2%	426	100%
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?	Jā	8	2.5%	311	96.0%	2	.6%			3	.9%	324	100%
	Nē	3	2.3%	122	91.7%	2	1.5%	4	3.0%	2	1.5%	133	100%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?	Redzes			69	98.6%	1	1.4%					70	100%
	Dzirdes	2	1.7%	112	97.4%					1	.9%	115	100%
	Kustību	6	2.6%	228	97.0%	1	.4%					235	100%
	Garīga rakstura traucējumu	5	2.7%	177	96.7%	1	.5%					183	100%
	Cita	1	2.4%	39	92.9%					2	4.8%	42	100%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Ir ļoti informēti	1	1.8%	55	96.5%					1	1.8%	57	100%
	Daļēji informēti	2	1.0%	189	98.4%	1	.5%					192	100%
	Nav informēti	8	4.4%	162	90.0%	3	1.7%	3	1.7%	4	2.2%	180	100%
	Grūti pateikt			27	96.4%			1	3.6%			28	100%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar redzes invaliditāti	Ļoti ļoti	1	5.0%	18	90.0%					1	5.0%	20	100%
	Drīzāk ļoti			111	100%							111	100%
	Drīzāk vāji	6	3.6%	158	93.5%	3	1.8%			2	1.2%	169	100%
	Ļoti vāji/nemaz	4	3.4%	107	91.5%	1	.9%	3	2.6%	2	1.7%	117	100%
	Grūti pateikt			39	97.5%			1	2.5%			40	100%

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Y5. Ja tiesu apmeklēs/procesā piedalīsies nedzirdīgs cilvēks, kā Jūs rīkosieties?

	Ja tiesu apmeklēs/procesā piedalīsies nedzirdīgs cilvēks, kā Jūs rīkosieties?								Total		
	Runāšu ar pašu cilvēku		Izmantošu zīmju valodas tulka starpniecību		Nezinu, kā rīkoties		Tas uz mani neattiecas		skaits	rindu %	
	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %			
Visi respondenti	41	9.0%	308	67.4%	96	21.0%	12	2.6%	457	100%	
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!											
	Rīga	20	9.2%	156	71.9%	37	17.1%	4	1.8%	217	100%
	Kurzeme	5	8.2%	45	73.8%	11	18.0%			61	100%
	Latgale	7	12.3%	37	64.9%	10	17.5%	3	5.3%	57	100%
	Vidzeme	4	7.5%	34	64.2%	13	24.5%	2	3.8%	53	100%
	Zemgale	5	7.2%	36	52.2%	25	36.2%	3	4.3%	69	100%
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!											
	Tiesnesis	1	.9%	106	91.4%	9	7.8%			116	100%
	Tiesneša palīgs	15	12.3%	79	64.8%	25	20.5%	3	2.5%	122	100%
	Tiesas sēžu sekretārs	8	8.5%	60	63.8%	26	27.7%			94	100%
	Kancelejas darbinieks	14	12.4%	57	50.4%	33	29.2%	9	8.0%	113	100%
	Tiesas priekšsēdētājs	1	33.3%	2	66.7%					3	100%
	Tiesas priekšsēdētāja palīgs	2	22.2%	4	44.4%	3	33.3%			9	100%
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā	4	12.9%	25	80.6%	1	3.2%	1	3.2%	31	100%
	Nē	37	8.7%	283	66.4%	95	22.3%	11	2.6%	426	100%
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?	Jā	27	8.3%	234	72.2%	57	17.6%	6	1.9%	324	100%
	Nē	14	10.5%	74	55.6%	39	29.3%	6	4.5%	133	100%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?											
	Redzes	9	12.9%	53	75.7%	7	10.0%	1	1.4%	70	100%
	Dzirdes	13	11.3%	91	79.1%	11	9.6%			115	100%
	Kustību	20	8.5%	171	72.8%	41	17.4%	3	1.3%	235	100%
	Garīga rakstura traucējumu	17	9.3%	137	74.9%	28	15.3%	1	.5%	183	100%
	Cita	4	9.5%	27	64.3%	7	16.7%	4	9.5%	42	100%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?											
	Ir labi informēti	5	8.8%	46	80.7%	5	8.8%	1	1.8%	57	100%
	Daļēji informēti	18	9.4%	139	72.4%	30	15.6%	5	2.6%	192	100%
	Nav informēti	16	8.9%	105	58.3%	54	30.0%	5	2.8%	180	100%
	Grūti pateikt	2	7.1%	18	64.3%	7	25.0%	1	3.6%	28	100%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar dzirdes traucējumiem											
	Ļoti labi	2	13.3%	11	73.3%	1	6.7%	1	6.7%	15	100%
	Drīzāk labi	9	9.5%	71	74.7%	12	12.6%	3	3.2%	95	100%
	Drīzāk vāji	14	8.4%	119	71.3%	32	19.2%	2	1.2%	167	100%
	Ļoti vāji/nemaz	13	9.3%	79	56.4%	43	30.7%	5	3.6%	140	100%
	Grūti pateikt	3	7.5%	28	70.0%	8	20.0%	1	2.5%	40	100%

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Y6. Kā, Jūsaprāt, ir jārūnā ar vājdzirdīgiem cilvēkiem?

	Kā, Jūsaprāt, ir jārūnā ar vājdzirdīgiem cilvēkiem?												Total		
	Jārūnā pēc iespējas vienkāršākā valodā		Jārūnā lēnākā tempā		Jāveido acu kontakts		Jāmēģina izmantot zīmju valoda (piemēram, jārūnā ar zīmju valodas tulka starpniecību)		Nekas no minētā		Grūti pateikt		skaits	rindu %	
	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %			
Visi respondenti	212	46.4%	296	64.8%	233	51.0%	252	55.1%	5	1.1%	46	10.1%	457	228%	
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!	Rīga	102	47.0%	140	64.5%	114	52.5%	126	58.1%	1	.5%	19	8.8%	217	231%
	Kurzeme	24	39.3%	37	60.7%	29	47.5%	38	62.3%			5	8.2%	61	218%
	Latgale	28	49.1%	39	68.4%	25	43.9%	30	52.6%	2	3.5%	8	14.0%	57	232%
	Vidzeme	27	50.9%	38	71.7%	31	58.5%	24	45.3%	1	1.9%	2	3.8%	53	232%
	Zemgale	31	44.9%	42	60.9%	34	49.3%	34	49.3%	1	1.4%	12	17.4%	69	223%
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!	Tiesnesis	55	47.4%	82	70.7%	63	54.3%	71	61.2%	1	.9%	9	7.8%	116	242%
	Tiesneša palīgs	73	59.8%	87	71.3%	66	54.1%	71	58.2%	2	1.6%	8	6.6%	122	252%
	Tiesas sežu sekretārs	36	38.3%	60	63.8%	44	46.8%	53	56.4%	1	1.1%	12	12.8%	94	219%
	Kancelejas darbinieks	42	37.2%	60	53.1%	52	46.0%	52	46.0%	1	.9%	16	14.2%	113	197%
	Tiesas priekšsēdētājs	2	66.7%	2	66.7%	2	66.7%	3	100%					3	300%
	Tiesas priekšsēdētāja palīgs	4	44.4%	5	55.6%	6	66.7%	2	22.2%			1	11.1%	9	200%
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā	17	54.8%	23	74.2%	18	58.1%	21	67.7%			3	9.7%	31	265%
	Nē	195	45.8%	273	64.1%	215	50.5%	231	54.2%	5	1.2%	43	10.1%	426	226%
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?	Jā	158	48.8%	220	67.9%	179	55.2%	189	58.3%	4	1.2%	24	7.4%	324	239%
	Nē	54	40.6%	76	57.1%	54	40.6%	63	47.4%	1	.8%	22	16.5%	133	203%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?	Redzes	41	58.6%	53	75.7%	42	60.0%	51	72.9%	2	2.9%	1	1.4%	70	271%
	Dzirdes	63	54.8%	81	70.4%	66	57.4%	77	67.0%	1	.9%	4	3.5%	115	254%
	Kustību	127	54.0%	172	73.2%	140	59.6%	145	61.7%	4	1.7%	14	6.0%	235	256%
	Garīga rakstura traucējumu	92	50.3%	129	70.5%	102	55.7%	110	60.1%	3	1.6%	11	6.0%	183	244%
	Cita	11	26.2%	25	59.5%	19	45.2%	23	54.8%			7	16.7%	42	202%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Ir ļoti informēti	33	57.9%	46	80.7%	32	56.1%	33	57.9%	2	3.5%	2	3.5%	57	260%
	Daļēji informēti	91	47.4%	131	68.2%	110	57.3%	120	62.5%	3	1.6%	9	4.7%	192	242%
	Nav informēti	79	43.9%	107	59.4%	81	45.0%	83	46.1%			28	15.6%	180	210%
	Grūti pateikt	9	32.1%	12	42.9%	10	35.7%	16	57.1%			7	25.0%	28	193%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar dzirdes traucējumiem	Ļoti ļoti	9	60.0%	12	80.0%	10	66.7%	12	80.0%			1	6.7%	15	293%
	Drīzāk ļoti	51	53.7%	72	75.8%	55	57.9%	57	60.0%	3	3.2%	4	4.2%	95	255%
	Drīzāk vāji	77	46.1%	112	67.1%	88	52.7%	93	55.7%	1	.6%	13	7.8%	167	230%
	Ļoti vāji/nemaz	63	45.0%	82	58.6%	66	47.1%	65	46.4%	1	.7%	21	15.0%	140	213%
	Grūti pateikt	12	30.0%	18	45.0%	14	35.0%	25	62.5%			7	17.5%	40	190%

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Y7.1. Reizēm cilvēki nav pārliecināti, kā rīkoties, ja tiesu apmeklē/ procesā piedalās cilvēks ar kustību traucējumiem. Ko, Jūsaprāt, vajadzētu noteikti darīt, ko - var, bet nav nepieciešams, bet ko noteikti nevajadzētu darīt: Izrādīt īpašas rūpes

	Izrādīt īpašas rūpes								Total		
	Noteikti vajag darīt		Var darīt, bet tas nav nepieciešams		Noteikti nevajadzētu darīt		Grūti pateikt		skaits	rindu %	
	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %			
Visi respondenti	111	24.3%	228	49.9%	62	13.6%	56	12.3%	457	100%	
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!											
Rīga	44	20.3%	114	52.5%	30	13.8%	29	13.4%	217	100%	
Kurzeme	22	36.1%	24	39.3%	9	14.8%	6	9.8%	61	100%	
Latgale	11	19.3%	30	52.6%	8	14.0%	8	14.0%	57	100%	
Vidzeme	18	34.0%	22	41.5%	7	13.2%	6	11.3%	53	100%	
Zemgale	16	23.2%	38	55.1%	8	11.6%	7	10.1%	69	100%	
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!											
Tiesnesis	24	20.7%	63	54.3%	17	14.7%	12	10.3%	116	100%	
Tiesneša palīgs	28	23.0%	57	46.7%	21	17.2%	16	13.1%	122	100%	
Tiesas sēžu sekretārs	22	23.4%	51	54.3%	10	10.6%	11	11.7%	94	100%	
Kancelejas darbinieks	33	29.2%	51	45.1%	14	12.4%	15	13.3%	113	100%	
Tiesas priekšsēdētājs			3	100%					3	100%	
Tiesas priekšsēdētāja palīgs	4	44.4%	3	33.3%			2	22.2%	9	100%	
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā	6	19.4%	16	51.6%	7	22.6%	2	6.5%	31	100%
Nē	105	24.6%	212	49.8%	55	12.9%	54	12.7%	426	100%	
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?	Jā	85	26.2%	164	50.6%	40	12.3%	35	10.8%	324	100%
Nē	26	19.5%	64	48.1%	22	16.5%	21	15.8%	133	100%	
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?											
Redzes	13	18.6%	43	61.4%	9	12.9%	5	7.1%	70	100%	
Dzirdes	26	22.6%	59	51.3%	16	13.9%	14	12.2%	115	100%	
Kustību	60	25.5%	115	48.9%	33	14.0%	27	11.5%	235	100%	
Garīga rakstura traucējumu	49	26.8%	93	50.8%	23	12.6%	18	9.8%	183	100%	
Cita	12	28.6%	19	45.2%	3	7.1%	8	19.0%	42	100%	
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Ir labi informēti	16	28.1%	28	49.1%	7	12.3%	6	10.5%	57	100%
Daļēji informēti	44	22.9%	106	55.2%	32	16.7%	10	5.2%	192	100%	
Nav informēti	42	23.3%	85	47.2%	21	11.7%	32	17.8%	180	100%	
Grūti pateikt	9	32.1%	9	32.1%	2	7.1%	8	28.6%	28	100%	
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar kustību traucējumiem	Ļoti labi	18	38.3%	20	42.6%	6	12.8%	3	6.4%	47	100%
Drīzāk labi	38	21.1%	100	55.6%	31	17.2%	11	6.1%	180	100%	
Drīzāk vāji	27	20.9%	64	49.6%	13	10.1%	25	19.4%	129	100%	
Ļoti vāji/nemaz	19	27.9%	31	45.6%	10	14.7%	8	11.8%	68	100%	
Grūti pateikt	9	27.3%	13	39.4%	2	6.1%	9	27.3%	33	100%	

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Y7.2. Reizēm cilvēki nav pārliecināti, kā rīkoties, ja tiesu apmeklē/ procesā piedalās cilvēks ar kustību traucējumiem. Ko, Jūsuprāt, vajadzētu noteikti darīt, ko - var, bet nav nepieciešams, bet ko noteikti nevajadzētu darīt: Ja cilvēks ir ratiņkrēslā un komunikācija ir ilgstoša, - mēģināt apsēsties, lai būtu acu līmenī ar viņu

	Ja cilvēks ir ratiņkrēslā un komunikācija ir ilgstoša, - mēģināt apsēsties, lai būtu acu līmenī ar viņu								Total	
	Noteikti vajag darīt		Var darīt, bet tas nav nepieciešams		Noteikti nevajadzētu darīt		Grūti pateikt		skaits	rindu %
	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %		
Visi respondenti	224	49.0%	162	35.4%	9	2.0%	62	13.6%	457	100%
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!										
Rīga	105	48.4%	80	36.9%	5	2.3%	27	12.4%	217	100%
Kurzeme	33	54.1%	21	34.4%	1	1.6%	6	9.8%	61	100%
Latgale	23	40.4%	23	40.4%	2	3.5%	9	15.8%	57	100%
Vidzeme	30	56.6%	14	26.4%			9	17.0%	53	100%
Zemgale	33	47.8%	24	34.8%	1	1.4%	11	15.9%	69	100%
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!										
Tiesnesis	50	43.1%	45	38.8%	4	3.4%	17	14.7%	116	100%
Tiesneša palīgs	59	48.4%	48	39.3%	2	1.6%	13	10.7%	122	100%
Tiesas sēžu sekretārs	46	48.9%	33	35.1%	3	3.2%	12	12.8%	94	100%
Kancelejas darbinieks	60	53.1%	34	30.1%			19	16.8%	113	100%
Tiesas priekšsēdētājs	3	100%							3	100%
Tiesas priekšsēdētāja palīgs	6	66.7%	2	22.2%			1	11.1%	9	100%
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?										
Jā	18	58.1%	11	35.5%			2	6.5%	31	100%
Nē	206	48.4%	151	35.4%	9	2.1%	60	14.1%	426	100%
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?										
Jā	153	47.2%	121	37.3%	7	2.2%	43	13.3%	324	100%
Nē	71	53.4%	41	30.8%	2	1.5%	19	14.3%	133	100%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?										
Redzes	38	54.3%	23	32.9%	3	4.3%	6	8.6%	70	100%
Dzirdes	54	47.0%	47	40.9%	1	.9%	13	11.3%	115	100%
Kustību	106	45.1%	93	39.6%	6	2.6%	30	12.8%	235	100%
Garīga rakstura traucējumu	92	50.3%	64	35.0%	5	2.7%	22	12.0%	183	100%
Cita	20	47.6%	11	26.2%			11	26.2%	42	100%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?										
Ir ļoti informēti	33	57.9%	20	35.1%	1	1.8%	3	5.3%	57	100%
Daļēji informēti	94	49.0%	77	40.1%	7	3.6%	14	7.3%	192	100%
Nav informēti	87	48.3%	56	31.1%	1	.6%	36	20.0%	180	100%
Grūti pateikt	10	35.7%	9	32.1%			9	32.1%	28	100%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar kustību traucējumiem										
Ļoti ļoti	33	70.2%	9	19.1%	2	4.3%	3	6.4%	47	100%
Drīzāk ļoti	82	45.6%	79	43.9%	6	3.3%	13	7.2%	180	100%
Drīzāk vāji	64	49.6%	41	31.8%			24	18.6%	129	100%
Ļoti vāji/nemaz	33	48.5%	22	32.4%	1	1.5%	12	17.6%	68	100%
Grūti pateikt	12	36.4%	11	33.3%			10	30.3%	33	100%

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Y7.3. Reizēm cilvēki nav pārliecināti, kā rīkoties, ja tiesu apmeklē/ procesā piedalās cilvēks ar kustību traucējumiem. Ko, Jūsaprāt, vajadzētu noteikti darīt, ko - var, bet nav nepieciešams, bet ko noteikti nevajadzētu darīt: Neizmantot sarunā vārdus – iet, skriet

		Neizmantot sarunā vārdus – iet, skriet								Total	
		Noteikti vajag darīt		Var darīt, bet tas nav nepieciešams		Noteikti nevajadzētu darīt		Grūti pateikt		skaits	rindu %
		skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %		
Visi respondenti		40	8.8%	138	30.2%	133	29.1%	146	31.9%	457	100%
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!	Rīga	21	9.7%	76	35.0%	58	26.7%	62	28.6%	217	100%
	Kurzeme	2	3.3%	16	26.2%	21	34.4%	22	36.1%	61	100%
	Latgale	6	10.5%	12	21.1%	20	35.1%	19	33.3%	57	100%
	Vidzeme	4	7.5%	15	28.3%	17	32.1%	17	32.1%	53	100%
	Zemgale	7	10.1%	19	27.5%	17	24.6%	26	37.7%	69	100%
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!	Tiesnesis	6	5.2%	40	34.5%	27	23.3%	43	37.1%	116	100%
	Tiesneša palīgs	11	9.0%	42	34.4%	37	30.3%	32	26.2%	122	100%
	Tiesas sēžu sekretārs	7	7.4%	26	27.7%	30	31.9%	31	33.0%	94	100%
	Kancelejas darbinieks	14	12.4%	22	19.5%	39	34.5%	38	33.6%	113	100%
	Tiesas priekšsēdētājs	1	33.3%	2	66.7%					3	100%
	Tiesas priekšsēdētāja palīgs	1	11.1%	6	66.7%			2	22.2%	9	100%
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā	2	6.5%	13	41.9%	8	25.8%	8	25.8%	31	100%
	Nē	38	8.9%	125	29.3%	125	29.3%	138	32.4%	426	100%
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?	Jā	30	9.3%	101	31.2%	92	28.4%	101	31.2%	324	100%
	Nē	10	7.5%	37	27.8%	41	30.8%	45	33.8%	133	100%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?	Redzes	8	11.4%	22	31.4%	27	38.6%	13	18.6%	70	100%
	Dzirdes	6	5.2%	37	32.2%	35	30.4%	37	32.2%	115	100%
	Kustību	25	10.6%	69	29.4%	69	29.4%	72	30.6%	235	100%
	Garīga rakstura traucējumu	16	8.7%	58	31.7%	55	30.1%	54	29.5%	183	100%
	Cita	1	2.4%	15	35.7%	13	31.0%	13	31.0%	42	100%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Ir labi informēti	8	14.0%	19	33.3%	17	29.8%	13	22.8%	57	100%
	Daļēji informēti	21	10.9%	57	29.7%	61	31.8%	53	27.6%	192	100%
	Nav informēti	9	5.0%	55	30.6%	52	28.9%	64	35.6%	180	100%
	Grūti pateikt	2	7.1%	7	25.0%	3	10.7%	16	57.1%	28	100%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar kustību traucējumiem	Ļoti labi	7	14.9%	13	27.7%	17	36.2%	10	21.3%	47	100%
	Drīzāk labi	21	11.7%	57	31.7%	51	28.3%	51	28.3%	180	100%
	Drīzāk vāji	7	5.4%	39	30.2%	41	31.8%	42	32.6%	129	100%
	Ļoti vāji/nemaz	3	4.4%	20	29.4%	20	29.4%	25	36.8%	68	100%
	Grūti pateikt	2	6.1%	9	27.3%	4	12.1%	18	54.5%	33	100%

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

**Y7.4. Reizēm cilvēki nav pārliecināti, kā rīkoties, ja tiesu apmeklē/ procesā piedalās cilvēks ar kustību traucējumiem.
Ko, Jūsaprāt, vajadzētu noteikti darīt, ko - var, bet nav nepieciešams, bet ko noteikti nevajadzētu darīt: Satiekot sasveicināties un izturēties kā pret visiem**

		Satiekot sasveicināties un izturēties kā pret visiem						Total			
		Noteikti vajag darīt		Var darīt, bet tas nav nepieciešams		Noteikti nevajadzētu darīt		Grūti pateikt		skaits	rindu %
		skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %		
Visi respondenti		426	93.2%	8	1.8%	6	1.3%	17	3.7%	457	100%
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!	Rīga	210	96.8%	2	.9%			5	2.3%	217	100%
	Kurzeme	56	91.8%			3	4.9%	2	3.3%	61	100%
	Latgale	47	82.5%	5	8.8%			5	8.8%	57	100%
	Vidzeme	51	96.2%			1	1.9%	1	1.9%	53	100%
	Zemgale	62	89.9%	1	1.4%	2	2.9%	4	5.8%	69	100%
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!	Tiesnesis	114	98.3%					2	1.7%	116	100%
	Tiesneša palīgs	115	94.3%	3	2.5%	2	1.6%	2	1.6%	122	100%
	Tiesas sēžu sekretārs	86	91.5%	1	1.1%	1	1.1%	6	6.4%	94	100%
	Kancelejas darbinieks	100	88.5%	4	3.5%	2	1.8%	7	6.2%	113	100%
	Tiesas priekšsēdētājs	3	100%							3	100%
	Tiesas priekšsēdētāja palīgs	8	88.9%			1	11.1%			9	100%
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā	30	96.8%					1	3.2%	31	100%
	Nē	396	93.0%	8	1.9%	6	1.4%	16	3.8%	426	100%
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?	Jā	307	94.8%	6	1.9%	3	.9%	8	2.5%	324	100%
	Nē	119	89.5%	2	1.5%	3	2.3%	9	6.8%	133	100%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?	Redzes	69	98.6%	1	1.4%					70	100%
	Dzirdes	110	95.7%	3	2.6%	2	1.7%			115	100%
	Kustību	224	95.3%	5	2.1%	2	.9%	4	1.7%	235	100%
	Garīga rakstura traucējumu	176	96.2%	2	1.1%	1	.5%	4	2.2%	183	100%
	Cita	39	92.9%					3	7.1%	42	100%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Ir labi informēti	55	96.5%	1	1.8%	1	1.8%			57	100%
	Daļēji informēti	187	97.4%	2	1.0%	2	1.0%	1	.5%	192	100%
	Nav informēti	162	90.0%	4	2.2%	3	1.7%	11	6.1%	180	100%
	Grūti pateikt	22	78.6%	1	3.6%			5	17.9%	28	100%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar kustību traucējumiem	Ļoti labi	45	95.7%	1	2.1%	1	2.1%			47	100%
	Drīzāk labi	177	98.3%	1	.6%	1	.6%	1	.6%	180	100%
	Drīzāk vāji	116	89.9%	2	1.6%	3	2.3%	8	6.2%	129	100%
	Ļoti vāji/nemaz	61	89.7%	3	4.4%	1	1.5%	3	4.4%	68	100%
	Grūti pateikt	27	81.8%	1	3.0%			5	15.2%	33	100%

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

**Y7.5. Reizēm cilvēki nav pārliecināti, kā rīkoties, ja tiesu apmeklē/ procesā piedalās cilvēks ar kustību traucējumiem.
Ko, Jūsaprāt, vajadzētu noteikti darīt, ko - var, bet nav nepieciešams, bet ko noteikti nevajadzētu darīt: Bez
brīdinājuma aiztikt pārvietošanās palīg līdzekļus**

	Bez brīdinājuma aiztikt pārvietošanās palīg līdzekļus								Total		
	Noteikti vajag darīt		Var darīt, bet tas nav nepieciešams		Noteikti nevajadzētu darīt		Grūti pateikt		skaits	rindu %	
	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %			
Visi respondenti	14	3.1%	9	2.0%	404	88.4%	30	6.6%	457	100%	
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!											
	Rīga	7	3.2%	3	1.4%	197	90.8%	10	4.6%	217	100%
	Kurzeme	1	1.6%	1	1.6%	55	90.2%	4	6.6%	61	100%
	Latgale	2	3.5%	5	8.8%	43	75.4%	7	12.3%	57	100%
	Vidzeme	1	1.9%			46	86.8%	6	11.3%	53	100%
	Zemgale	3	4.3%			63	91.3%	3	4.3%	69	100%
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!											
	Tiesnesis	4	3.4%			103	88.8%	9	7.8%	116	100%
	Tiesneša palīgs			5	4.1%	111	91.0%	6	4.9%	122	100%
	Tiesas sēžu sekretārs	3	3.2%	2	2.1%	84	89.4%	5	5.3%	94	100%
	Kancelejas darbinieks	7	6.2%	2	1.8%	94	83.2%	10	8.8%	113	100%
	Tiesas priekšsēdētājs					3	100%			3	100%
	Tiesas priekšsēdētāja palīgs					9	100%			9	100%
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā					30	96.8%	1	3.2%	31	100%
	Nē	14	3.3%	9	2.1%	374	87.8%	29	6.8%	426	100%
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?	Jā	10	3.1%	9	2.8%	286	88.3%	19	5.9%	324	100%
	Nē	4	3.0%			118	88.7%	11	8.3%	133	100%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?											
	Redzes	4	5.7%	5	7.1%	60	85.7%	1	1.4%	70	100%
	Dzirdes	1	.9%	6	5.2%	103	89.6%	5	4.3%	115	100%
	Kustību	7	3.0%	5	2.1%	213	90.6%	10	4.3%	235	100%
	Garīga rakstura traucējumu	7	3.8%	6	3.3%	161	88.0%	9	4.9%	183	100%
	Cita					35	83.3%	7	16.7%	42	100%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?											
	Ir labi informēti	4	7.0%	2	3.5%	48	84.2%	3	5.3%	57	100%
	Daļēji informēti	7	3.6%	3	1.6%	176	91.7%	6	3.1%	192	100%
	Nav informēti	3	1.7%	4	2.2%	159	88.3%	14	7.8%	180	100%
	Grūti pateikt					21	75.0%	7	25.0%	28	100%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar kustību traucējumiem											
	Ļoti labi	4	8.5%			42	89.4%	1	2.1%	47	100%
	Drīzāk labi	7	3.9%	4	2.2%	162	90.0%	7	3.9%	180	100%
	Drīzāk vāji	2	1.6%	4	3.1%	111	86.0%	12	9.3%	129	100%
	Ļoti vāji/nemaz	1	1.5%	1	1.5%	63	92.6%	3	4.4%	68	100%
	Grūti pateikt					26	78.8%	7	21.2%	33	100%

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Y4. Kuras no šeit uzskaitītajām grupām, Jūsaprāt, atbilst raksturojumam "cilvēks ar garīga rakstura traucējumiem"?

		Kuras no šeit uzskaitītajām grupām, Jūsaprāt, atbilst raksturojumam "cilvēks ar garīga rakstura traucējumiem"?										Total	
		Autisms, Dauna sindroms un citas līdzīgas diagnozes		Depresija, demence, šizofrēnija un citas līdzīgas diagnozes		Bērnu cerebrālā trieka un citas līdzīgas diagnozes		Nekas no minētā		Grūti pateikt		skaits	rindu %
		skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %		
Visi respondenti		335	73.3%	343	75.1%	157	34.4%	1	.2%	39	8.5%	457	191%
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!													
	Rīga	173	79.7%	169	77.9%	90	41.5%	1	.5%	18	8.3%	217	208%
	Kurzeme	47	77.0%	40	65.6%	19	31.1%			4	6.6%	61	180%
	Latgale	37	64.9%	39	68.4%	11	19.3%			7	12.3%	57	165%
	Vidzeme	36	67.9%	44	83.0%	15	28.3%			3	5.7%	53	185%
	Zemgale	42	60.9%	51	73.9%	22	31.9%			7	10.1%	69	177%
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!													
	Tiesnesis	89	76.7%	103	88.8%	38	32.8%			5	4.3%	116	203%
	Tiesneša palīgs	91	74.6%	90	73.8%	44	36.1%	1	.8%	9	7.4%	122	193%
	Tiesas sēžu sekretārs	71	75.5%	67	71.3%	42	44.7%			6	6.4%	94	198%
	Kancelejas darbinieks	76	67.3%	74	65.5%	30	26.5%			17	15.0%	113	174%
	Tiesas priekšsēdētājs	3	100%	3	100%							3	200%
	Tiesas priekšsēdētāja palīgs	5	55.6%	6	66.7%	3	33.3%			2	22.2%	9	178%
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?													
	Jā	24	77.4%	25	80.6%	15	48.4%			3	9.7%	31	216%
	Nē	311	73.0%	318	74.6%	142	33.3%	1	.2%	36	8.5%	426	190%
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?													
	Jā	241	74.4%	256	79.0%	109	33.6%	1	.3%	24	7.4%	324	195%
	Nē	94	70.7%	87	65.4%	48	36.1%			15	11.3%	133	183%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?													
	Redzes	54	77.1%	60	85.7%	27	38.6%			5	7.1%	70	209%
	Dzirdes	86	74.8%	96	83.5%	43	37.4%	1	.9%	8	7.0%	115	203%
	Kustību	179	76.2%	188	80.0%	83	35.3%			16	6.8%	235	198%
	Garīga rakstura traucējumu	135	73.8%	156	85.2%	66	36.1%			7	3.8%	183	199%
	Cita	26	61.9%	32	76.2%	9	21.4%			6	14.3%	42	174%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?													
	Ir labi informēti	46	80.7%	42	73.7%	26	45.6%			2	3.5%	57	204%
	Daļēji informēti	149	77.6%	153	79.7%	72	37.5%			14	7.3%	192	202%
	Nav informēti	120	66.7%	129	71.7%	48	26.7%	1	.6%	18	10.0%	180	176%
	Grūti pateikt	20	71.4%	19	67.9%	11	39.3%			5	17.9%	28	196%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem													
	Ļoti labi	10	58.8%	14	82.4%	4	23.5%			1	5.9%	17	171%
	Drīzāk labi	67	81.7%	65	79.3%	36	43.9%			2	2.4%	82	207%
	Drīzāk vāji	121	72.9%	133	80.1%	71	42.8%	1	.6%	9	5.4%	166	202%
	Ļoti vāji/nemaz	107	73.8%	105	72.4%	31	21.4%			16	11.0%	145	179%
	Grūti pateikt	30	63.8%	26	55.3%	15	31.9%			11	23.4%	47	174%

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Y9. Vai, Jūsaprāt, cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem var dzīvot patstāvīgu dzīvi (tajā skaitā strādāt)?

		Vai, Jūsaprāt, cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem var dzīvot patstāvīgu dzīvi (tajā skaitā strādāt)?										Total	
		Vienmēr/ ļoti bieži		Biežāk jā		Biežāk nē		Nekad/ ļoti reti		Grūti pateikt		skaits	rindu %
		skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %		
Visi respondenti		9	2.0%	145	31.7%	213	46.6%	33	7.2%	57	12.5%	457	100%
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!	Rīga	7	3.2%	81	37.3%	89	41.0%	12	5.5%	28	12.9%	217	100%
	Kurzeme			19	31.1%	32	52.5%	3	4.9%	7	11.5%	61	100%
	Latgale	2	3.5%	18	31.6%	23	40.4%	10	17.5%	4	7.0%	57	100%
	Vidzeme			14	26.4%	29	54.7%	2	3.8%	8	15.1%	53	100%
	Zemgale			13	18.8%	40	58.0%	6	8.7%	10	14.5%	69	100%
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!	Tiesnesis	2	1.7%	53	45.7%	47	40.5%	4	3.4%	10	8.6%	116	100%
	Tiesneša palīgs	4	3.3%	44	36.1%	51	41.8%	9	7.4%	14	11.5%	122	100%
	Tiesas sēžu sekretārs	2	2.1%	20	21.3%	45	47.9%	11	11.7%	16	17.0%	94	100%
	Kancelejas darbinieks	1	.9%	24	21.2%	64	56.6%	8	7.1%	16	14.2%	113	100%
	Tiesas priekšsēdētājs			1	33.3%	2	66.7%					3	100%
	Tiesas priekšsēdētāja palīgs			3	33.3%	4	44.4%	1	11.1%	1	11.1%	9	100%
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā			14	45.2%	12	38.7%	3	9.7%	2	6.5%	31	100%
	Nē	9	2.1%	131	30.8%	201	47.2%	30	7.0%	55	12.9%	426	100%
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?	Jā	7	2.2%	111	34.3%	146	45.1%	25	7.7%	35	10.8%	324	100%
	Nē	2	1.5%	34	25.6%	67	50.4%	8	6.0%	22	16.5%	133	100%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?	Redzes	3	4.3%	27	38.6%	29	41.4%	4	5.7%	7	10.0%	70	100%
	Dzirdes	3	2.6%	43	37.4%	49	42.6%	5	4.3%	15	13.0%	115	100%
	Kustību	6	2.6%	86	36.6%	101	43.0%	18	7.7%	24	10.2%	235	100%
	Garīga rakstura traucējumu	5	2.7%	67	36.6%	83	45.4%	14	7.7%	14	7.7%	183	100%
	Cita			11	26.2%	21	50.0%	4	9.5%	6	14.3%	42	100%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Ir labi informēti	1	1.8%	17	29.8%	30	52.6%	7	12.3%	2	3.5%	57	100%
	Daļēji informēti	6	3.1%	76	39.6%	87	45.3%	9	4.7%	14	7.3%	192	100%
	Nav informēti	1	.6%	45	25.0%	83	46.1%	16	8.9%	35	19.4%	180	100%
	Grūti pateikt	1	3.6%	7	25.0%	13	46.4%	1	3.6%	6	21.4%	28	100%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem	Ļoti labi	1	5.9%	8	47.1%	4	23.5%	2	11.8%	2	11.8%	17	100%
	Drīzāk labi	3	3.7%	32	39.0%	40	48.8%	7	8.5%			82	100%
	Drīzāk vāji	3	1.8%	55	33.1%	78	47.0%	14	8.4%	16	9.6%	166	100%
	Ļoti vāji/nemaz	1	.7%	39	26.9%	71	49.0%	7	4.8%	27	18.6%	145	100%
	Grūti pateikt	1	2.1%	11	23.4%	20	42.6%	3	6.4%	12	25.5%	47	100%

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Y9. Vai, Jūsaprāt, cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem var dzīvot patstāvīgu dzīvi (tajā skaitā strādāt)?

		Vai, Jūsaprāt, cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem var dzīvot patstāvīgu dzīvi (tajā skaitā strādāt)?						Total	
		Jā		Nē		Grūti pateikt		skaits	rindu %
		skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %		
Visi respondenti		154	33.7%	246	53.8%	57	12.5%	457	100.0%
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!									
	Rīga	88	40.6%	101	46.5%	28	12.9%	217	100.0%
	Kurzeme	19	31.1%	35	57.4%	7	11.5%	61	100.0%
	Latgale	20	35.1%	33	57.9%	4	7.0%	57	100.0%
	Vidzeme	14	26.4%	31	58.5%	8	15.1%	53	100.0%
	Zemgale	13	18.8%	46	66.7%	10	14.5%	69	100.0%
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!									
	Tiesnesis	55	47.4%	51	44.0%	10	8.6%	116	100.0%
	Tiesneša palīgs	48	39.3%	60	49.2%	14	11.5%	122	100.0%
	Tiesas sēžu sekretārs	22	23.4%	56	59.6%	16	17.0%	94	100.0%
	Kancelejas darbinieks	25	22.1%	72	63.7%	16	14.2%	113	100.0%
	Tiesas priekšsēdētājs	1	33.3%	2	66.7%			3	100.0%
	Tiesas priekšsēdētāja palīgs	3	33.3%	5	55.6%	1	11.1%	9	100.0%
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?									
	Jā	14	45.2%	15	48.4%	2	6.5%	31	100.0%
	Nē	140	32.9%	231	54.2%	55	12.9%	426	100.0%
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?									
	Jā	118	36.4%	171	52.8%	35	10.8%	324	100.0%
	Nē	36	27.1%	75	56.4%	22	16.5%	133	100.0%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?									
	Redzes	30	42.9%	33	47.1%	7	10.0%	70	100.0%
	Dzirdes	46	40.0%	54	47.0%	15	13.0%	115	100.0%
	Kustību	92	39.1%	119	50.6%	24	10.2%	235	100.0%
	Garīga rakstura traucējumu	72	39.3%	97	53.0%	14	7.7%	183	100.0%
	Cita	11	26.2%	25	59.5%	6	14.3%	42	100.0%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?									
	Ir labi informēti	18	31.6%	37	64.9%	2	3.5%	57	100.0%
	Daļēji informēti	82	42.7%	96	50.0%	14	7.3%	192	100.0%
	Nav informēti	46	25.6%	99	55.0%	35	19.4%	180	100.0%
	Grūti pateikt	8	28.6%	14	50.0%	6	21.4%	28	100.0%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem									
	Ļoti labi	9	52.9%	6	35.3%	2	11.8%	17	100.0%
	Drīzāk labi	35	42.7%	47	57.3%			82	100.0%
	Drīzāk vāji	58	34.9%	92	55.4%	16	9.6%	166	100.0%
	Ļoti vāji/nemaz	40	27.6%	78	53.8%	27	18.6%	145	100.0%
	Grūti pateikt	12	25.5%	23	48.9%	12	25.5%	47	100.0%

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Y8.1. Cik lielā mērā šie raksturojumi, Jūsprāt, atbilst cilvēkiem ar intelektuālās attīstības traucējumiem: Nav spējīgi patstāvīgi pieņemt lēmumus

	Nav spējīgi patstāvīgi pieņemt lēmumus										Total		
	Vienmēr/loti bieži		Biežāk atbilst		Biežāk neatbilst		Ļoti reti/nekad		Grūti pateikt		skaits	rindu %	
	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %			
Visi respondenti	57	12.5%	257	56.2%	64	14.0%	14	3.1%	65	14.2%	457	100%	
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!	Rīga	26	12.0%	119	54.8%	38	17.5%	9	4.1%	25	11.5%	217	100%
	Kurzeme	8	13.1%	39	63.9%	7	11.5%	3	4.9%	4	6.6%	61	100%
	Latgale	7	12.3%	32	56.1%	5	8.8%			13	22.8%	57	100%
	Vidzeme	6	11.3%	25	47.2%	9	17.0%			13	24.5%	53	100%
	Zemgale	10	14.5%	42	60.9%	5	7.2%	2	2.9%	10	14.5%	69	100%
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!	Tiesnesis	13	11.2%	73	62.9%	13	11.2%	6	5.2%	11	9.5%	116	100%
	Tiesneša palīgs	11	9.0%	64	52.5%	22	18.0%	7	5.7%	18	14.8%	122	100%
	Tiesas sēžu sekretārs	17	18.1%	50	53.2%	14	14.9%			13	13.8%	94	100%
	Kancelejas darbinieks	15	13.3%	65	57.5%	12	10.6%	1	.9%	20	17.7%	113	100%
	Tiesas priekšsēdētājs			1	33.3%	2	66.7%					3	100%
	Tiesas priekšsēdētāja palīgs	1	11.1%	4	44.4%	1	11.1%			3	33.3%	9	100%
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā	3	9.7%	22	71.0%	4	12.9%	1	3.2%	1	3.2%	31	100%
	Nē	54	12.7%	235	55.2%	60	14.1%	13	3.1%	64	15.0%	426	100%
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?	Jā	46	14.2%	179	55.2%	46	14.2%	11	3.4%	42	13.0%	324	100%
	Nē	11	8.3%	78	58.6%	18	13.5%	3	2.3%	23	17.3%	133	100%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?	Redzes	14	20.0%	37	52.9%	10	14.3%	2	2.9%	7	10.0%	70	100%
	Dzirdes	19	16.5%	62	53.9%	15	13.0%	4	3.5%	15	13.0%	115	100%
	Kustību	33	14.0%	129	54.9%	35	14.9%	9	3.8%	29	12.3%	235	100%
	Garīga rakstura traucējumu	34	18.6%	105	57.4%	20	10.9%	6	3.3%	18	9.8%	183	100%
	Cita	7	16.7%	22	52.4%	4	9.5%	1	2.4%	8	19.0%	42	100%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Ir ļoti informēti	13	22.8%	35	61.4%	3	5.3%	2	3.5%	4	7.0%	57	100%
	Daļēji informēti	28	14.6%	111	57.8%	34	17.7%	6	3.1%	13	6.8%	192	100%
	Nav informēti	15	8.3%	97	53.9%	25	13.9%	6	3.3%	37	20.6%	180	100%
	Grūti pateikt	1	3.6%	14	50.0%	2	7.1%			11	39.3%	28	100%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem	Ļoti ļoti	6	35.3%	6	35.3%	2	11.8%	2	11.8%	1	5.9%	17	100%
	Drīzāk ļoti	15	18.3%	52	63.4%	9	11.0%	3	3.7%	3	3.7%	82	100%
	Drīzāk vāji	16	9.6%	104	62.7%	27	16.3%	2	1.2%	17	10.2%	166	100%
	Ļoti vāji/nemaz	17	11.7%	72	49.7%	21	14.5%	7	4.8%	28	19.3%	145	100%
	Grūti pateikt	3	6.4%	23	48.9%	5	10.6%			16	34.0%	47	100%

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Y8.1. Cik lielā mērā šie raksturojumi, Jūsaprāt, atbilst cilvēkiem ar intelektuālās attīstības traucējumiem: Nav spējīgi patstāvīgi pieņemt lēmumus

		Nav spējīgi patstāvīgi pieņemt lēmumus						Total	
		Atbilst		Neatbilst		Grūti pateikt		skaits	rindu %
		skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %		
Visi respondenti		314	68.7%	78	17.1%	65	14.2%	457	100.0%
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!	Rīga	145	66.8%	47	21.7%	25	11.5%	217	100.0%
	Kurzeme	47	77.0%	10	16.4%	4	6.6%	61	100.0%
	Latgale	39	68.4%	5	8.8%	13	22.8%	57	100.0%
	Vidzeme	31	58.5%	9	17.0%	13	24.5%	53	100.0%
	Zemgale	52	75.4%	7	10.1%	10	14.5%	69	100.0%
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!	Tiesnesis	86	74.1%	19	16.4%	11	9.5%	116	100.0%
	Tiesneša palīgs	75	61.5%	29	23.8%	18	14.8%	122	100.0%
	Tiesas sēžu sekretārs	67	71.3%	14	14.9%	13	13.8%	94	100.0%
	Kancelejas darbinieks	80	70.8%	13	11.5%	20	17.7%	113	100.0%
	Tiesas priekšsēdētājs	1	33.3%	2	66.7%			3	100.0%
	Tiesas priekšsēdētāja palīgs	5	55.6%	1	11.1%	3	33.3%	9	100.0%
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā	25	80.6%	5	16.1%	1	3.2%	31	100.0%
	Nē	289	67.8%	73	17.1%	64	15.0%	426	100.0%
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?	Jā	225	69.4%	57	17.6%	42	13.0%	324	100.0%
	Nē	89	66.9%	21	15.8%	23	17.3%	133	100.0%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?	Redzes	51	72.9%	12	17.1%	7	10.0%	70	100.0%
	Dzirdes	81	70.4%	19	16.5%	15	13.0%	115	100.0%
	Kustību	162	68.9%	44	18.7%	29	12.3%	235	100.0%
	Garīga rakstura traucējumu	139	76.0%	26	14.2%	18	9.8%	183	100.0%
	Cita	29	69.0%	5	11.9%	8	19.0%	42	100.0%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Ir labi informēti	48	84.2%	5	8.8%	4	7.0%	57	100.0%
	Daļēji informēti	139	72.4%	40	20.8%	13	6.8%	192	100.0%
	Nav informēti	112	62.2%	31	17.2%	37	20.6%	180	100.0%
	Grūti pateikt	15	53.6%	2	7.1%	11	39.3%	28	100.0%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem	Ļoti labi	12	70.6%	4	23.5%	1	5.9%	17	100.0%
	Drīzāk labi	67	81.7%	12	14.6%	3	3.7%	82	100.0%
	Drīzāk vāji	120	72.3%	29	17.5%	17	10.2%	166	100.0%
	Ļoti vāji/nemaz	89	61.4%	28	19.3%	28	19.3%	145	100.0%
	Grūti pateikt	26	55.3%	5	10.6%	16	34.0%	47	100.0%

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Y8.2. Cik lielā mērā šie raksturojumi, Jūsaprāt, atbilst cilvēkiem ar intelektuālās attīstības traucējumiem: Intelektuāli neattīstīti

		Intelektuāli neattīstīti										Total	
		Vienmēr/ļoti bieži		Biežāk atbilst		Biežāk neatbilst		Ļoti reti/nekad		Grūti pateikt		skaits	rindu %
		skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %		
Visi respondenti		43	9.4%	232	50.8%	80	17.5%	17	3.7%	85	18.6%	457	100%
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!	Rīga	18	8.3%	111	51.2%	37	17.1%	11	5.1%	40	18.4%	217	100%
	Kurzeme	6	9.8%	32	52.5%	17	27.9%	1	1.6%	5	8.2%	61	100%
	Latgale	5	8.8%	31	54.4%	5	8.8%	1	1.8%	15	26.3%	57	100%
	Vidzeme	6	11.3%	22	41.5%	12	22.6%	3	5.7%	10	18.9%	53	100%
	Zemgale	8	11.6%	36	52.2%	9	13.0%	1	1.4%	15	21.7%	69	100%
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!	Tiesnesis	13	11.2%	62	53.4%	17	14.7%	8	6.9%	16	13.8%	116	100%
	Tiesneša palīgs	6	4.9%	59	48.4%	24	19.7%	5	4.1%	28	23.0%	122	100%
	Tiesas sēžu sekretārs	10	10.6%	46	48.9%	19	20.2%	1	1.1%	18	19.1%	94	100%
	Kancelejas darbinieks	11	9.7%	59	52.2%	20	17.7%	2	1.8%	21	18.6%	113	100%
	Tiesas priekšsēdētājs	1	33.3%	1	33.3%			1	33.3%			3	100%
	Tiesas priekšsēdētāja palīgs	2	22.2%	5	55.6%					2	22.2%	9	100%
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā	4	12.9%	15	48.4%	5	16.1%	3	9.7%	4	12.9%	31	100%
	Nē	39	9.2%	217	50.9%	75	17.6%	14	3.3%	81	19.0%	426	100%
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?	Jā	34	10.5%	161	49.7%	54	16.7%	15	4.6%	60	18.5%	324	100%
	Nē	9	6.8%	71	53.4%	26	19.5%	2	1.5%	25	18.8%	133	100%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?	Redzes	6	8.6%	40	57.1%	9	12.9%	3	4.3%	12	17.1%	70	100%
	Dzirdes	16	13.9%	53	46.1%	21	18.3%	7	6.1%	18	15.7%	115	100%
	Kustību	20	8.5%	116	49.4%	42	17.9%	13	5.5%	44	18.7%	235	100%
	Garīga rakstura traucējumu	25	13.7%	95	51.9%	23	12.6%	10	5.5%	30	16.4%	183	100%
	Cita	3	7.1%	21	50.0%	6	14.3%	1	2.4%	11	26.2%	42	100%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Ir labi informēti	8	14.0%	33	57.9%	7	12.3%	4	7.0%	5	8.8%	57	100%
	Daļēji informēti	18	9.4%	93	48.4%	46	24.0%	8	4.2%	27	14.1%	192	100%
	Nav informēti	16	8.9%	93	51.7%	24	13.3%	5	2.8%	42	23.3%	180	100%
	Grūti pateikt	1	3.6%	13	46.4%	3	10.7%			11	39.3%	28	100%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem	Ļoti labi	3	17.6%	8	47.1%	2	11.8%	3	17.6%	1	5.9%	17	100%
	Drīzāk labi	11	13.4%	50	61.0%	10	12.2%	4	4.9%	7	8.5%	82	100%
	Drīzāk vāji	11	6.6%	88	53.0%	38	22.9%	4	2.4%	25	15.1%	166	100%
	Ļoti vāji/nemaz	15	10.3%	64	44.1%	25	17.2%	6	4.1%	35	24.1%	145	100%
	Grūti pateikt	3	6.4%	22	46.8%	5	10.6%			17	36.2%	47	100%

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Y8.2. Cik lielā mērā šie raksturojumi, Jūsuprāt, atbilst cilvēkiem ar intelektuālās attīstības traucējumiem: Intelektuāli neattīstīti

	Intelektuāli neattīstīti						Total		
	Atbilst		Neatbilst		Grūti pateikt		skaits	rindu %	
	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %			
Visi respondenti	275	60.2%	97	21.2%	85	18.6%	457	100.0%	
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!									
	Rīga	129	59.4%	48	22.1%	40	18.4%	217	100.0%
	Kurzeme	38	62.3%	18	29.5%	5	8.2%	61	100.0%
	Latgale	36	63.2%	6	10.5%	15	26.3%	57	100.0%
	Vidzeme	28	52.8%	15	28.3%	10	18.9%	53	100.0%
	Zemgale	44	63.8%	10	14.5%	15	21.7%	69	100.0%
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!									
	Tiesnesis	75	64.7%	25	21.6%	16	13.8%	116	100.0%
	Tiesneša palīgs	65	53.3%	29	23.8%	28	23.0%	122	100.0%
	Tiesas sēžu sekretārs	56	59.6%	20	21.3%	18	19.1%	94	100.0%
	Kancelejas darbinieks	70	61.9%	22	19.5%	21	18.6%	113	100.0%
	Tiesas priekšsēdētājs	2	66.7%	1	33.3%			3	100.0%
	Tiesas priekšsēdētāja palīgs	7	77.8%			2	22.2%	9	100.0%
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā	19	61.3%	8	25.8%	4	12.9%	31	100.0%
	Nē	256	60.1%	89	20.9%	81	19.0%	426	100.0%
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?	Jā	195	60.2%	69	21.3%	60	18.5%	324	100.0%
	Nē	80	60.2%	28	21.1%	25	18.8%	133	100.0%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?									
	Redzes	46	65.7%	12	17.1%	12	17.1%	70	100.0%
	Dzirdes	69	60.0%	28	24.3%	18	15.7%	115	100.0%
	Kustību	136	57.9%	55	23.4%	44	18.7%	235	100.0%
	Garīga rakstura traucējumu	120	65.6%	33	18.0%	30	16.4%	183	100.0%
	Cita	24	57.1%	7	16.7%	11	26.2%	42	100.0%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Ir ļoti informēti	41	71.9%	11	19.3%	5	8.8%	57	100.0%
	Daļēji informēti	111	57.8%	54	28.1%	27	14.1%	192	100.0%
	Nav informēti	109	60.6%	29	16.1%	42	23.3%	180	100.0%
	Grūti pateikt	14	50.0%	3	10.7%	11	39.3%	28	100.0%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem	Ļoti ļoti	11	64.7%	5	29.4%	1	5.9%	17	100.0%
	Drīzāk ļoti	61	74.4%	14	17.1%	7	8.5%	82	100.0%
	Drīzāk vāji	99	59.6%	42	25.3%	25	15.1%	166	100.0%
	Ļoti vāji/nemaz	79	54.5%	31	21.4%	35	24.1%	145	100.0%
	Grūti pateikt	25	53.2%	5	10.6%	17	36.2%	47	100.0%

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Y8.3. Cik lielā mērā šie raksturojumi, Jūsprāt, atbilst cilvēkiem ar intelektuālās attīstības traucējumiem: Neprognozējami

		Neprognozējami										Total	
		Vienmēr/ļoti bieži		Biežāk atbilst		Biežāk neatbilst		Ļoti reti/nekad		Grūti pateikt		skaits	rindu %
		skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %		
Visi respondenti		40	8.8%	197	43.1%	102	22.3%	30	6.6%	88	19.3%	457	100%
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!	Rīga	17	7.8%	99	45.6%	48	22.1%	16	7.4%	37	17.1%	217	100%
	Kurzeme	5	8.2%	25	41.0%	16	26.2%	5	8.2%	10	16.4%	61	100%
	Latgale	8	14.0%	20	35.1%	10	17.5%	1	1.8%	18	31.6%	57	100%
	Vidzeme	3	5.7%	18	34.0%	15	28.3%	6	11.3%	11	20.8%	53	100%
	Zemgale	7	10.1%	35	50.7%	13	18.8%	2	2.9%	12	17.4%	69	100%
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!	Tiesnesis	8	6.9%	44	37.9%	38	32.8%	10	8.6%	16	13.8%	116	100%
	Tiesneša palīgs	4	3.3%	58	47.5%	23	18.9%	9	7.4%	28	23.0%	122	100%
	Tiesas sēžu sekretārs	13	13.8%	44	46.8%	15	16.0%	5	5.3%	17	18.1%	94	100%
	Kancelejas darbinieks	14	12.4%	47	41.6%	24	21.2%	5	4.4%	23	20.4%	113	100%
	Tiesas priekšsēdētājs					1	33.3%	1	33.3%	1	33.3%	3	100%
	Tiesas priekšsēdētāja palīgs	1	11.1%	4	44.4%	1	11.1%			3	33.3%	9	100%
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā			14	45.2%	10	32.3%	3	9.7%	4	12.9%	31	100%
	Nē	40	9.4%	183	43.0%	92	21.6%	27	6.3%	84	19.7%	426	100%
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?	Jā	34	10.5%	132	40.7%	74	22.8%	25	7.7%	59	18.2%	324	100%
	Nē	6	4.5%	65	48.9%	28	21.1%	5	3.8%	29	21.8%	133	100%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?	Redzes	8	11.4%	32	45.7%	14	20.0%	3	4.3%	13	18.6%	70	100%
	Dzirdes	9	7.8%	41	35.7%	30	26.1%	12	10.4%	23	20.0%	115	100%
	Kustību	24	10.2%	99	42.1%	49	20.9%	19	8.1%	44	18.7%	235	100%
	Garīga rakstura traucējumu	21	11.5%	73	39.9%	42	23.0%	18	9.8%	29	15.8%	183	100%
	Cita	5	11.9%	18	42.9%	8	19.0%	1	2.4%	10	23.8%	42	100%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Ir ļoti informēti	8	14.0%	27	47.4%	12	21.1%	1	1.8%	9	15.8%	57	100%
	Daļēji informēti	15	7.8%	83	43.2%	51	26.6%	18	9.4%	25	13.0%	192	100%
	Nav informēti	15	8.3%	76	42.2%	36	20.0%	9	5.0%	44	24.4%	180	100%
	Grūti pateikt	2	7.1%	11	39.3%	3	10.7%	2	7.1%	10	35.7%	28	100%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem	Ļoti ļoti	3	17.6%	4	23.5%	6	35.3%	2	11.8%	2	11.8%	17	100%
	Drīzāk ļoti	9	11.0%	40	48.8%	17	20.7%	5	6.1%	11	13.4%	82	100%
	Drīzāk vāji	13	7.8%	70	42.2%	45	27.1%	11	6.6%	27	16.3%	166	100%
	Ļoti vāji/nemaz	11	7.6%	65	44.8%	27	18.6%	10	6.9%	32	22.1%	145	100%
	Grūti pateikt	4	8.5%	18	38.3%	7	14.9%	2	4.3%	16	34.0%	47	100%

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Y8.3. Cik lielā mērā šie raksturojumi, Jūsprāt, atbilst cilvēkiem ar intelektuālās attīstības traucējumiem: Neprognozējami

	Neprognozējami						Total		
	Atbilst		Neatbilst		Grūti pateikt		skaits	rindu %	
	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %			
Visi respondenti	237	51.9%	132	28.9%	88	19.3%	457	100.0%	
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!									
	Rīga	116	53.5%	64	29.5%	37	17.1%	217	100.0%
	Kurzeme	30	49.2%	21	34.4%	10	16.4%	61	100.0%
	Latgale	28	49.1%	11	19.3%	18	31.6%	57	100.0%
	Vidzeme	21	39.6%	21	39.6%	11	20.8%	53	100.0%
	Zemgale	42	60.9%	15	21.7%	12	17.4%	69	100.0%
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!									
	Tiesnesis	52	44.8%	48	41.4%	16	13.8%	116	100.0%
	Tiesneša palīgs	62	50.8%	32	26.2%	28	23.0%	122	100.0%
	Tiesas sēžu sekretārs	57	60.6%	20	21.3%	17	18.1%	94	100.0%
	Kancelejas darbinieks	61	54.0%	29	25.7%	23	20.4%	113	100.0%
	Tiesas priekšsēdētājs			2	66.7%	1	33.3%	3	100.0%
	Tiesas priekšsēdētāja palīgs	5	55.6%	1	11.1%	3	33.3%	9	100.0%
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā	14	45.2%	13	41.9%	4	12.9%	31	100.0%
	Nē	223	52.3%	119	27.9%	84	19.7%	426	100.0%
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?	Jā	166	51.2%	99	30.6%	59	18.2%	324	100.0%
	Nē	71	53.4%	33	24.8%	29	21.8%	133	100.0%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?									
	Redzes	40	57.1%	17	24.3%	13	18.6%	70	100.0%
	Dzirdes	50	43.5%	42	36.5%	23	20.0%	115	100.0%
	Kustību	123	52.3%	68	28.9%	44	18.7%	235	100.0%
	Garīga rakstura traucējumu	94	51.4%	60	32.8%	29	15.8%	183	100.0%
	Cita	23	54.8%	9	21.4%	10	23.8%	42	100.0%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Ir ļoti informēti	35	61.4%	13	22.8%	9	15.8%	57	100.0%
	Daļēji informēti	98	51.0%	69	35.9%	25	13.0%	192	100.0%
	Nav informēti	91	50.6%	45	25.0%	44	24.4%	180	100.0%
	Grūti pateikt	13	46.4%	5	17.9%	10	35.7%	28	100.0%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem	Ļoti ļoti	7	41.2%	8	47.1%	2	11.8%	17	100.0%
	Drīzāk ļoti	49	59.8%	22	26.8%	11	13.4%	82	100.0%
	Drīzāk vāji	83	50.0%	56	33.7%	27	16.3%	166	100.0%
	Ļoti vāji/nemaz	76	52.4%	37	25.5%	32	22.1%	145	100.0%
	Grūti pateikt	22	46.8%	9	19.1%	16	34.0%	47	100.0%

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Y8.4. Cik lielā mērā šie raksturojumi, Jūsuprāt, atbilst cilvēkiem ar intelektuālās attīstības traucējumiem: Bīstami un agresīvi

	Bīstami un agresīvi										Total		
	Vienmēr/ļoti bieži		Biežāk atbilst		Biežāk neatbilst		Ļoti reti/nekad		Grūti pateikt		skaits	rindu %	
	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %			
Visi respondenti	8	1.8%	92	20.1%	172	37.6%	77	16.8%	108	23.6%	457	100%	
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!													
Rīga	3	1.4%	49	22.6%	74	34.1%	45	20.7%	46	21.2%	217	100%	
Kurzeme	2	3.3%	12	19.7%	29	47.5%	7	11.5%	11	18.0%	61	100%	
Latgale	2	3.5%	12	21.1%	18	31.6%	8	14.0%	17	29.8%	57	100%	
Vidzeme			9	17.0%	18	34.0%	10	18.9%	16	30.2%	53	100%	
Zemgale	1	1.4%	10	14.5%	33	47.8%	7	10.1%	18	26.1%	69	100%	
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!													
Tiesnesis	2	1.7%	12	10.3%	48	41.4%	33	28.4%	21	18.1%	116	100%	
Tiesneša palīgs	3	2.5%	23	18.9%	45	36.9%	21	17.2%	30	24.6%	122	100%	
Tiesas sēžu sekretārs	1	1.1%	29	30.9%	34	36.2%	10	10.6%	20	21.3%	94	100%	
Kancelejas darbinieks	2	1.8%	24	21.2%	43	38.1%	10	8.8%	34	30.1%	113	100%	
Tiesas priekšsēdētājs					1	33.3%	2	66.7%			3	100%	
Tiesas priekšsēdētāja palīgs			4	44.4%	1	11.1%	1	11.1%	3	33.3%	9	100%	
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā		8	25.8%	9	29.0%	8	25.8%	6	19.4%	31	100%	
Nē	8	1.9%	84	19.7%	163	38.3%	69	16.2%	102	23.9%	426	100%	
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?	Jā	5	1.5%	65	20.1%	118	36.4%	65	20.1%	71	21.9%	324	100%
Nē	3	2.3%	27	20.3%	54	40.6%	12	9.0%	37	27.8%	133	100%	
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?													
Redzes			15	21.4%	28	40.0%	12	17.1%	15	21.4%	70	100%	
Dzirdes	1	.9%	16	13.9%	41	35.7%	30	26.1%	27	23.5%	115	100%	
Kustību	3	1.3%	43	18.3%	85	36.2%	50	21.3%	54	23.0%	235	100%	
Garīga rakstura traucējumu	2	1.1%	36	19.7%	67	36.6%	42	23.0%	36	19.7%	183	100%	
Cita	3	7.1%	12	28.6%	13	31.0%	3	7.1%	11	26.2%	42	100%	
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?													
Ir ļoti informēti	1	1.8%	17	29.8%	17	29.8%	11	19.3%	11	19.3%	57	100%	
Daļēji informēti	3	1.6%	30	15.6%	84	43.8%	43	22.4%	32	16.7%	192	100%	
Nav informēti	2	1.1%	37	20.6%	69	38.3%	18	10.0%	54	30.0%	180	100%	
Grūti pateikt	2	7.1%	8	28.6%	2	7.1%	5	17.9%	11	39.3%	28	100%	
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem													
Ļoti ļoti	1	5.9%	5	29.4%	4	23.5%	6	35.3%	1	5.9%	17	100%	
Drīzāk ļoti	1	1.2%	23	28.0%	32	39.0%	14	17.1%	12	14.6%	82	100%	
Drīzāk vāji	1	.6%	25	15.1%	68	41.0%	37	22.3%	35	21.1%	166	100%	
Ļoti vāji/nemaz	2	1.4%	25	17.2%	61	42.1%	14	9.7%	43	29.7%	145	100%	
Grūti pateikt	3	6.4%	14	29.8%	7	14.9%	6	12.8%	17	36.2%	47	100%	

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Y8.4. Cik lielā mērā šie raksturojumi, Jūsprāt, atbilst cilvēkiem ar intelektuālās attīstības traucējumiem: Bīstami un agresīvi

	Bīstami un agresīvi						Total		
	Atbilst		Neatbilst		Grūti pateikt		skaits	rindu %	
	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %			
Visi respondenti	100	21.9%	249	54.5%	108	23.6%	457	100.0%	
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!									
	Rīga	52	24.0%	119	54.8%	46	21.2%	217	100.0%
	Kurzeme	14	23.0%	36	59.0%	11	18.0%	61	100.0%
	Latgale	14	24.6%	26	45.6%	17	29.8%	57	100.0%
	Vidzeme	9	17.0%	28	52.8%	16	30.2%	53	100.0%
	Zemgale	11	15.9%	40	58.0%	18	26.1%	69	100.0%
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!									
	Tiesnesis	14	12.1%	81	69.8%	21	18.1%	116	100.0%
	Tiesneša palīgs	26	21.3%	66	54.1%	30	24.6%	122	100.0%
	Tiesas sēžu sekretārs	30	31.9%	44	46.8%	20	21.3%	94	100.0%
	Kancelejas darbinieks	26	23.0%	53	46.9%	34	30.1%	113	100.0%
	Tiesas priekšsēdētājs			3	100.0%			3	100.0%
	Tiesas priekšsēdētāja palīgs	4	44.4%	2	22.2%	3	33.3%	9	100.0%
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā	8	25.8%	17	54.8%	6	19.4%	31	100.0%
	Nē	92	21.6%	232	54.5%	102	23.9%	426	100.0%
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?	Jā	70	21.6%	183	56.5%	71	21.9%	324	100.0%
	Nē	30	22.6%	66	49.6%	37	27.8%	133	100.0%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?									
	Redzes	15	21.4%	40	57.1%	15	21.4%	70	100.0%
	Dzirdes	17	14.8%	71	61.7%	27	23.5%	115	100.0%
	Kustību	46	19.6%	135	57.4%	54	23.0%	235	100.0%
	Garīga rakstura traucējumu	38	20.8%	109	59.6%	36	19.7%	183	100.0%
	Cita	15	35.7%	16	38.1%	11	26.2%	42	100.0%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Ir ļoti informēti	18	31.6%	28	49.1%	11	19.3%	57	100.0%
	Daļēji informēti	33	17.2%	127	66.1%	32	16.7%	192	100.0%
	Nav informēti	39	21.7%	87	48.3%	54	30.0%	180	100.0%
	Grūti pateikt	10	35.7%	7	25.0%	11	39.3%	28	100.0%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem	Ļoti ļoti	6	35.3%	10	58.8%	1	5.9%	17	100.0%
	Drīzāk ļoti	24	29.3%	46	56.1%	12	14.6%	82	100.0%
	Drīzāk vāji	26	15.7%	105	63.3%	35	21.1%	166	100.0%
	Ļoti vāji/nemaz	27	18.6%	75	51.7%	43	29.7%	145	100.0%
	Grūti pateikt	17	36.2%	13	27.7%	17	36.2%	47	100.0%

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Y8.5. Cik lielā mērā šie raksturojumi, Jūsprāt, atbilst cilvēkiem ar intelektuālās attīstības traucējumiem: Neārstējami slimi

		Neārstējami slimi										Total	
		Vienmēr/ļoti bieži		Biežāk atbilst		Biežāk neatbilst		Ļoti reti/nekad		Grūti pateikt		skaits	rindu %
		skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %		
Visi respondenti		34	7.4%	129	28.2%	95	20.8%	55	12.0%	144	31.5%	457	100%
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!	Rīga	14	6.5%	60	27.6%	44	20.3%	34	15.7%	65	30.0%	217	100%
	Kurzeme	4	6.6%	23	37.7%	12	19.7%	8	13.1%	14	23.0%	61	100%
	Latgale	5	8.8%	16	28.1%	12	21.1%	1	1.8%	23	40.4%	57	100%
	Vidzeme	4	7.5%	13	24.5%	10	18.9%	7	13.2%	19	35.8%	53	100%
	Zemgale	7	10.1%	17	24.6%	17	24.6%	5	7.2%	23	33.3%	69	100%
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!	Tiesnesis	12	10.3%	34	29.3%	19	16.4%	17	14.7%	34	29.3%	116	100%
	Tiesneša palīgs	9	7.4%	30	24.6%	22	18.0%	15	12.3%	46	37.7%	122	100%
	Tiesas sēžu sekretārs	5	5.3%	32	34.0%	19	20.2%	11	11.7%	27	28.7%	94	100%
	Kancelejas darbinieks	8	7.1%	28	24.8%	30	26.5%	12	10.6%	35	31.0%	113	100%
	Tiesas priekšsēdētājs			2	66.7%	1	33.3%					3	100%
	Tiesas priekšsēdētāja palīgs			3	33.3%	4	44.4%			2	22.2%	9	100%
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā	1	3.2%	13	41.9%	7	22.6%	4	12.9%	6	19.4%	31	100%
	Nē	33	7.7%	116	27.2%	88	20.7%	51	12.0%	138	32.4%	426	100%
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?	Jā	25	7.7%	95	29.3%	65	20.1%	40	12.3%	99	30.6%	324	100%
	Nē	9	6.8%	34	25.6%	30	22.6%	15	11.3%	45	33.8%	133	100%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?	Redzes	4	5.7%	24	34.3%	14	20.0%	9	12.9%	19	27.1%	70	100%
	Dzirdes	7	6.1%	37	32.2%	25	21.7%	11	9.6%	35	30.4%	115	100%
	Kustību	12	5.1%	64	27.2%	49	20.9%	32	13.6%	78	33.2%	235	100%
	Garīga rakstura traucējumu	17	9.3%	62	33.9%	33	18.0%	23	12.6%	48	26.2%	183	100%
	Cita	3	7.1%	10	23.8%	4	9.5%	3	7.1%	22	52.4%	42	100%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Ir ļoti informēti	7	12.3%	24	42.1%	5	8.8%	5	8.8%	16	28.1%	57	100%
	Daļēji informēti	12	6.3%	53	27.6%	45	23.4%	35	18.2%	47	24.5%	192	100%
	Nav informēti	12	6.7%	46	25.6%	43	23.9%	12	6.7%	67	37.2%	180	100%
	Grūti pateikt	3	10.7%	6	21.4%	2	7.1%	3	10.7%	14	50.0%	28	100%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem	Ļoti ļoti	1	5.9%	7	41.2%	2	11.8%	5	29.4%	2	11.8%	17	100%
	Drīzāk ļoti	14	17.1%	28	34.1%	9	11.0%	8	9.8%	23	28.0%	82	100%
	Drīzāk vāji	4	2.4%	48	28.9%	49	29.5%	21	12.7%	44	26.5%	166	100%
	Ļoti vāji/nemaz	9	6.2%	34	23.4%	30	20.7%	16	11.0%	56	38.6%	145	100%
	Grūti pateikt	6	12.8%	12	25.5%	5	10.6%	5	10.6%	19	40.4%	47	100%

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Y8.5. Cik lielā mērā šie raksturojumi, Jūsprāt, atbilst cilvēkiem ar intelektuālās attīstības traucējumiem: Neārstējami slimi

	Neārstējami slimi						Total		
	Atbilst		Neatbilst		Grūti pateikt		skaits	rindu %	
	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %			
Visi respondenti	163	35.7%	150	32.8%	144	31.5%	457	100.0%	
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!									
	Rīga	74	34.1%	78	35.9%	65	30.0%	217	100.0%
	Kurzeme	27	44.3%	20	32.8%	14	23.0%	61	100.0%
	Latgale	21	36.8%	13	22.8%	23	40.4%	57	100.0%
	Vidzeme	17	32.1%	17	32.1%	19	35.8%	53	100.0%
	Zemgale	24	34.8%	22	31.9%	23	33.3%	69	100.0%
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!									
	Tiesnesis	46	39.7%	36	31.0%	34	29.3%	116	100.0%
	Tiesneša palīgs	39	32.0%	37	30.3%	46	37.7%	122	100.0%
	Tiesas sēžu sekretārs	37	39.4%	30	31.9%	27	28.7%	94	100.0%
	Kancelejas darbinieks	36	31.9%	42	37.2%	35	31.0%	113	100.0%
	Tiesas priekšsēdētājs	2	66.7%	1	33.3%			3	100.0%
	Tiesas priekšsēdētāja palīgs	3	33.3%	4	44.4%	2	22.2%	9	100.0%
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā	14	45.2%	11	35.5%	6	19.4%	31	100.0%
	Nē	149	35.0%	139	32.6%	138	32.4%	426	100.0%
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?	Jā	120	37.0%	105	32.4%	99	30.6%	324	100.0%
	Nē	43	32.3%	45	33.8%	45	33.8%	133	100.0%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?									
	Redzes	28	40.0%	23	32.9%	19	27.1%	70	100.0%
	Dzirdes	44	38.3%	36	31.3%	35	30.4%	115	100.0%
	Kustību	76	32.3%	81	34.5%	78	33.2%	235	100.0%
	Garīga rakstura traucējumu	79	43.2%	56	30.6%	48	26.2%	183	100.0%
	Cita	13	31.0%	7	16.7%	22	52.4%	42	100.0%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Ir ļoti informēti	31	54.4%	10	17.5%	16	28.1%	57	100.0%
	Daļēji informēti	65	33.9%	80	41.7%	47	24.5%	192	100.0%
	Nav informēti	58	32.2%	55	30.6%	67	37.2%	180	100.0%
	Grūti pateikt	9	32.1%	5	17.9%	14	50.0%	28	100.0%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem	Ļoti labi	8	47.1%	7	41.2%	2	11.8%	17	100.0%
	Drīzāk labi	42	51.2%	17	20.7%	23	28.0%	82	100.0%
	Drīzāk vāji	52	31.3%	70	42.2%	44	26.5%	166	100.0%
	Ļoti vāji/nemaz	43	29.7%	46	31.7%	56	38.6%	145	100.0%
	Grūti pateikt	18	38.3%	10	21.3%	19	40.4%	47	100.0%

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Y8.6. Cik lielā mērā šie raksturojumi, Jūsuprāt, atbilst cilvēkiem ar intelektuālās attīstības traucējumiem: Nav spējīgi strādāt

	Nav spējīgi strādāt										Total		
	Vienmēr/ļoti bieži		Biežāk atbilst		Biežāk neatbilst		Ļoti reti/nekad		Grūti pateikt		skaits	rindu %	
	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %			
Visi respondenti	10	2.2%	112	24.5%	178	38.9%	49	10.7%	108	23.6%	457	100%	
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!													
Rīga	3	1.4%	54	24.9%	89	41.0%	27	12.4%	44	20.3%	217	100%	
Kurzeme			12	19.7%	29	47.5%	7	11.5%	13	21.3%	61	100%	
Latgale	2	3.5%	16	28.1%	16	28.1%	5	8.8%	18	31.6%	57	100%	
Vidzeme	1	1.9%	14	26.4%	17	32.1%	5	9.4%	16	30.2%	53	100%	
Zemgale	4	5.8%	16	23.2%	27	39.1%	5	7.2%	17	24.6%	69	100%	
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!													
Tiesnesis	2	1.7%	28	24.1%	53	45.7%	16	13.8%	17	14.7%	116	100%	
Tiesneša palīgs	2	1.6%	20	16.4%	51	41.8%	16	13.1%	33	27.0%	122	100%	
Tiesas sēžu sekretārs	2	2.1%	31	33.0%	34	36.2%	7	7.4%	20	21.3%	94	100%	
Kancelejas darbinieks	4	3.5%	30	26.5%	37	32.7%	8	7.1%	34	30.1%	113	100%	
Tiesas priekšsēdētājs			1	33.3%	1	33.3%	1	33.3%			3	100%	
Tiesas priekšsēdētāja palīgs			2	22.2%	2	22.2%	1	11.1%	4	44.4%	9	100%	
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā	2	6.5%	6	19.4%	14	45.2%	5	16.1%	4	12.9%	31	100%
Nē	8	1.9%	106	24.9%	164	38.5%	44	10.3%	104	24.4%	426	100%	
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?	Jā	8	2.5%	83	25.6%	126	38.9%	35	10.8%	72	22.2%	324	100%
Nē	2	1.5%	29	21.8%	52	39.1%	14	10.5%	36	27.1%	133	100%	
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?													
Redzes			19	27.1%	28	40.0%	8	11.4%	15	21.4%	70	100%	
Dzirdes	1	.9%	31	27.0%	50	43.5%	10	8.7%	23	20.0%	115	100%	
Kustību	2	.9%	59	25.1%	93	39.6%	28	11.9%	53	22.6%	235	100%	
Garīga rakstura traucējumu	5	2.7%	53	29.0%	70	38.3%	21	11.5%	34	18.6%	183	100%	
Cita	3	7.1%	8	19.0%	10	23.8%	7	16.7%	14	33.3%	42	100%	
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Ir ļoti informēti	4	7.0%	21	36.8%	18	31.6%	6	10.5%	8	14.0%	57	100%
Daļēji informēti	3	1.6%	43	22.4%	85	44.3%	27	14.1%	34	17.7%	192	100%	
Nav informēti	3	1.7%	42	23.3%	70	38.9%	13	7.2%	52	28.9%	180	100%	
Grūti pateikt			6	21.4%	5	17.9%	3	10.7%	14	50.0%	28	100%	
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem	Ļoti ļoti		6	35.3%	5	29.4%	5	29.4%	1	5.9%	17	100%	
Drīzāk ļoti	6	7.3%	26	31.7%	33	40.2%	7	8.5%	10	12.2%	82	100%	
Drīzāk vāji	2	1.2%	41	24.7%	73	44.0%	17	10.2%	33	19.9%	166	100%	
Ļoti vāji/nemaz	2	1.4%	28	19.3%	55	37.9%	17	11.7%	43	29.7%	145	100%	
Grūti pateikt			11	23.4%	12	25.5%	3	6.4%	21	44.7%	47	100%	

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Y8.6. Cik lielā mērā šie raksturojumi, Jūsuprāt, atbilst cilvēkiem ar intelektuālās attīstības traucējumiem: Nav spējīgi strādāt

	Nav spējīgi strādāt						Total		
	Atbilst		Neatbilst		Grūti pateikt		skaits	rindu %	
	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %			
Visi respondenti	122	26.7%	227	49.7%	108	23.6%	457	100.0%	
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!									
	Rīga	57	26.3%	116	53.5%	44	20.3%	217	100.0%
	Kurzeme	12	19.7%	36	59.0%	13	21.3%	61	100.0%
	Latgale	18	31.6%	21	36.8%	18	31.6%	57	100.0%
	Vidzeme	15	28.3%	22	41.5%	16	30.2%	53	100.0%
	Zemgale	20	29.0%	32	46.4%	17	24.6%	69	100.0%
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!									
	Tiesnesis	30	25.9%	69	59.5%	17	14.7%	116	100.0%
	Tiesneša palīgs	22	18.0%	67	54.9%	33	27.0%	122	100.0%
	Tiesas sēžu sekretārs	33	35.1%	41	43.6%	20	21.3%	94	100.0%
	Kancelejas darbinieks	34	30.1%	45	39.8%	34	30.1%	113	100.0%
	Tiesas priekšsēdētājs	1	33.3%	2	66.7%			3	100.0%
	Tiesas priekšsēdētāja palīgs	2	22.2%	3	33.3%	4	44.4%	9	100.0%
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā	8	25.8%	19	61.3%	4	12.9%	31	100.0%
	Nē	114	26.8%	208	48.8%	104	24.4%	426	100.0%
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?	Jā	91	28.1%	161	49.7%	72	22.2%	324	100.0%
	Nē	31	23.3%	66	49.6%	36	27.1%	133	100.0%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?									
	Redzes	19	27.1%	36	51.4%	15	21.4%	70	100.0%
	Dzirdes	32	27.8%	60	52.2%	23	20.0%	115	100.0%
	Kustību	61	26.0%	121	51.5%	53	22.6%	235	100.0%
	Garīga rakstura traucējumu	58	31.7%	91	49.7%	34	18.6%	183	100.0%
	Cita	11	26.2%	17	40.5%	14	33.3%	42	100.0%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Ir ļoti informēti	25	43.9%	24	42.1%	8	14.0%	57	100.0%
	Daļēji informēti	46	24.0%	112	58.3%	34	17.7%	192	100.0%
	Nav informēti	45	25.0%	83	46.1%	52	28.9%	180	100.0%
	Grūti pateikt	6	21.4%	8	28.6%	14	50.0%	28	100.0%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem	Ļoti labi	6	35.3%	10	58.8%	1	5.9%	17	100.0%
	Drīzāk labi	32	39.0%	40	48.8%	10	12.2%	82	100.0%
	Drīzāk vāji	43	25.9%	90	54.2%	33	19.9%	166	100.0%
	Ļoti vāji/nemaz	30	20.7%	72	49.7%	43	29.7%	145	100.0%
	Grūti pateikt	11	23.4%	15	31.9%	21	44.7%	47	100.0%

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Y8.7. Cik lielā mērā šie raksturojumi, Jūsaprāt, atbilst cilvēkiem ar intelektuālās attīstības traucējumiem: Nevar veidot ģimeni

		Nevar veidot ģimeni										Total	
		Vienmēr/ļoti bieži		Biežāk atbilst		Biežāk neatbilst		Ļoti reti/nekad		Grūti pateikt		skaits	rindu %
		skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %		
Visi respondenti		6	1.3%	70	15.3%	148	32.4%	95	20.8%	138	30.2%	457	100%
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!	Rīga	4	1.8%	28	12.9%	72	33.2%	55	25.3%	58	26.7%	217	100%
	Kurzeme			9	14.8%	22	36.1%	12	19.7%	18	29.5%	61	100%
	Latgale			15	26.3%	13	22.8%	9	15.8%	20	35.1%	57	100%
	Vidzeme	1	1.9%	6	11.3%	16	30.2%	11	20.8%	19	35.8%	53	100%
	Zemgale	1	1.4%	12	17.4%	25	36.2%	8	11.6%	23	33.3%	69	100%
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!	Tiesnesis	1	.9%	17	14.7%	40	34.5%	31	26.7%	27	23.3%	116	100%
	Tiesneša palīgs	1	.8%	13	10.7%	37	30.3%	30	24.6%	41	33.6%	122	100%
	Tiesas sēžu sekretārs			23	24.5%	31	33.0%	16	17.0%	24	25.5%	94	100%
	Kancelejas darbinieks	4	3.5%	16	14.2%	37	32.7%	15	13.3%	41	36.3%	113	100%
	Tiesas priekšsēdētājs					2	66.7%	1	33.3%			3	100%
	Tiesas priekšsēdētāja palīgs			1	11.1%	1	11.1%	2	22.2%	5	55.6%	9	100%
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā			4	12.9%	10	32.3%	9	29.0%	8	25.8%	31	100%
	Nē	6	1.4%	66	15.5%	138	32.4%	86	20.2%	130	30.5%	426	100%
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?	Jā	4	1.2%	50	15.4%	103	31.8%	71	21.9%	96	29.6%	324	100%
	Nē	2	1.5%	20	15.0%	45	33.8%	24	18.0%	42	31.6%	133	100%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?	Redzes	1	1.4%	13	18.6%	25	35.7%	15	21.4%	16	22.9%	70	100%
	Dzirdes	1	.9%	14	12.2%	40	34.8%	27	23.5%	33	28.7%	115	100%
	Kustību	3	1.3%	29	12.3%	80	34.0%	53	22.6%	70	29.8%	235	100%
	Garīga rakstura traucējumu	2	1.1%	33	18.0%	61	33.3%	40	21.9%	47	25.7%	183	100%
	Cita	1	2.4%	7	16.7%	11	26.2%	9	21.4%	14	33.3%	42	100%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Ir ļoti informēti	2	3.5%	12	21.1%	18	31.6%	8	14.0%	17	29.8%	57	100%
	Daļēji informēti	2	1.0%	28	14.6%	67	34.9%	51	26.6%	44	22.9%	192	100%
	Nav informēti	2	1.1%	27	15.0%	61	33.9%	29	16.1%	61	33.9%	180	100%
	Grūti pateikt			3	10.7%	2	7.1%	7	25.0%	16	57.1%	28	100%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem	Ļoti ļoti			3	17.6%	7	41.2%	6	35.3%	1	5.9%	17	100%
	Drīzāk ļoti	2	2.4%	17	20.7%	29	35.4%	12	14.6%	22	26.8%	82	100%
	Drīzāk vāji	1	.6%	21	12.7%	63	38.0%	37	22.3%	44	26.5%	166	100%
	Ļoti vāji/nemaz	3	2.1%	23	15.9%	41	28.3%	30	20.7%	48	33.1%	145	100%
	Grūti pateikt			6	12.8%	8	17.0%	10	21.3%	23	48.9%	47	100%

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Y8.7. Cik lielā mērā šie raksturojumi, Jūsprāt, atbilst cilvēkiem ar intelektuālās attīstības traucējumiem: Nevar veidot ģimeni

	Nevar veidot ģimeni						Total		
	Atbilst		Neatbilst		Grūti pateikt		skaits	rindu %	
	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %			
Visi respondenti	76	16.6%	243	53.2%	138	30.2%	457	100.0%	
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!									
	Rīga	32	14.7%	127	58.5%	58	26.7%	217	100.0%
	Kurzeme	9	14.8%	34	55.7%	18	29.5%	61	100.0%
	Latgale	15	26.3%	22	38.6%	20	35.1%	57	100.0%
	Vidzeme	7	13.2%	27	50.9%	19	35.8%	53	100.0%
	Zemgale	13	18.8%	33	47.8%	23	33.3%	69	100.0%
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!									
	Tiesnesis	18	15.5%	71	61.2%	27	23.3%	116	100.0%
	Tiesneša palīgs	14	11.5%	67	54.9%	41	33.6%	122	100.0%
	Tiesas sēžu sekretārs	23	24.5%	47	50.0%	24	25.5%	94	100.0%
	Kancelejas darbinieks	20	17.7%	52	46.0%	41	36.3%	113	100.0%
	Tiesas priekšsēdētājs			3	100.0%			3	100.0%
	Tiesas priekšsēdētāja palīgs	1	11.1%	3	33.3%	5	55.6%	9	100.0%
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā	4	12.9%	19	61.3%	8	25.8%	31	100.0%
	Nē	72	16.9%	224	52.6%	130	30.5%	426	100.0%
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?	Jā	54	16.7%	174	53.7%	96	29.6%	324	100.0%
	Nē	22	16.5%	69	51.9%	42	31.6%	133	100.0%
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?									
	Redzes	14	20.0%	40	57.1%	16	22.9%	70	100.0%
	Dzirdes	15	13.0%	67	58.3%	33	28.7%	115	100.0%
	Kustību	32	13.6%	133	56.6%	70	29.8%	235	100.0%
	Garīga rakstura traucējumu	35	19.1%	101	55.2%	47	25.7%	183	100.0%
	Cita	8	19.0%	20	47.6%	14	33.3%	42	100.0%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Ir ļoti informēti	14	24.6%	26	45.6%	17	29.8%	57	100.0%
	Daļēji informēti	30	15.6%	118	61.5%	44	22.9%	192	100.0%
	Nav informēti	29	16.1%	90	50.0%	61	33.9%	180	100.0%
	Grūti pateikt	3	10.7%	9	32.1%	16	57.1%	28	100.0%
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti: Cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem	Ļoti ļoti	3	17.6%	13	76.5%	1	5.9%	17	100.0%
	Drīzāk ļoti	19	23.2%	41	50.0%	22	26.8%	82	100.0%
	Drīzāk vāji	22	13.3%	100	60.2%	44	26.5%	166	100.0%
	Ļoti vāji/nemaz	26	17.9%	71	49.0%	48	33.1%	145	100.0%
	Grūti pateikt	6	12.8%	18	38.3%	23	48.9%	47	100.0%

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

A1. Cik lielā mērā Jūs esat ieinteresēts/-a apmeklēt mācības par invaliditāti, tās aspektiem, komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti u.tml.?

	Cik lielā mērā Jūs esat ieinteresēts/-a apmeklēt mācības par invaliditāti, tās aspektiem, komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti u.tml.?										Total		
	Esmu ļoti ieinteresēts/-a		Drīzāk esmu ieinteresēts/-a		Drīzāk neesmu ieinteresēts/-a		Nemaz neesmu ieinteresēts/-a		Grūti pateikt		skaits	rindu %	
	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %			
Visi respondenti	136	29.8%	235	51.4%	33	7.2%	6	1.3%	47	10.3%	457	100%	
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!													
Rīga	68	31.3%	110	50.7%	15	6.9%	5	2.3%	19	8.8%	217	100%	
Kurzeme	15	24.6%	33	54.1%	4	6.6%			9	14.8%	61	100%	
Latgale	17	29.8%	29	50.9%	3	5.3%	1	1.8%	7	12.3%	57	100%	
Vidzeme	14	26.4%	27	50.9%	4	7.5%			8	15.1%	53	100%	
Zemgale	22	31.9%	36	52.2%	7	10.1%			4	5.8%	69	100%	
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!													
Tiesnesis	34	29.3%	65	56.0%	8	6.9%	3	2.6%	6	5.2%	116	100%	
Tiesneša palīgs	27	22.1%	64	52.5%	8	6.6%	2	1.6%	21	17.2%	122	100%	
Tiesas sēžu sekretārs	38	40.4%	45	47.9%	6	6.4%			5	5.3%	94	100%	
Kancelejas darbinieks	35	31.0%	52	46.0%	10	8.8%	1	.9%	15	13.3%	113	100%	
Tiesas priekšsēdētājs	1	33.3%	1	33.3%	1	33.3%					3	100%	
Tiesas priekšsēdētāja palīgs	1	11.1%	8	88.9%							9	100%	
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā	8	25.8%	17	54.8%	3	9.7%	1	3.2%	2	6.5%	31	100%
Nē	128	30.0%	218	51.2%	30	7.0%	5	1.2%	45	10.6%	426	100%	
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?	Jā	97	29.9%	165	50.9%	25	7.7%	4	1.2%	33	10.2%	324	100%
Nē	39	29.3%	70	52.6%	8	6.0%	2	1.5%	14	10.5%	133	100%	
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?													
Redzes	21	30.0%	41	58.6%	4	5.7%			4	5.7%	70	100%	
Dzirdes	35	30.4%	57	49.6%	9	7.8%	1	.9%	13	11.3%	115	100%	
Kustību	67	28.5%	127	54.0%	16	6.8%	1	.4%	24	10.2%	235	100%	
Garīga rakstura traucējumu	62	33.9%	97	53.0%	7	3.8%	2	1.1%	15	8.2%	183	100%	
Cita	13	31.0%	21	50.0%	2	4.8%	1	2.4%	5	11.9%	42	100%	
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?													
Ir ļoti informēti	15	26.3%	30	52.6%	5	8.8%	2	3.5%	5	8.8%	57	100%	
Daļēji informēti	63	32.8%	96	50.0%	19	9.9%	1	.5%	13	6.8%	192	100%	
Nav informēti	51	28.3%	99	55.0%	8	4.4%	1	.6%	21	11.7%	180	100%	
Grūti pateikt	7	25.0%	10	35.7%	1	3.6%	2	7.1%	8	28.6%	28	100%	

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

A1. Cik lielā mērā Jūs esat ieinteresēts/-a apmeklēt mācības par invaliditāti, tās aspektiem, komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti u.tml.?

	Cik lielā mērā Jūs esat ieinteresēts/-a apmeklēt mācības par invaliditāti, tās aspektiem, komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti u.tml.?						Total		
	Ieinteresēts/-a		Neesmu ieinteresēts/-a		Grūti pateikt		skaits	rindu %	
	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %			
Visi respondenti	371	81.2%	39	8.5%	47	10.3%	457	100.0%	
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!									
Rīga	178	82.0%	20	9.2%	19	8.8%	217	100.0%	
Kurzeme	48	78.7%	4	6.6%	9	14.8%	61	100.0%	
Latgale	46	80.7%	4	7.0%	7	12.3%	57	100.0%	
Vidzeme	41	77.4%	4	7.5%	8	15.1%	53	100.0%	
Zemgale	58	84.1%	7	10.1%	4	5.8%	69	100.0%	
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!									
Tiesnesis	99	85.3%	11	9.5%	6	5.2%	116	100.0%	
Tiesneša palīgs	91	74.6%	10	8.2%	21	17.2%	122	100.0%	
Tiesas sēžu sekretārs	83	88.3%	6	6.4%	5	5.3%	94	100.0%	
Kancelejas darbinieks	87	77.0%	11	9.7%	15	13.3%	113	100.0%	
Tiesas priekšsēdētājs	2	66.7%	1	33.3%			3	100.0%	
Tiesas priekšsēdētāja palīgs	9	100.0%					9	100.0%	
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā	25	80.6%	4	12.9%	2	6.5%	31	100.0%
Nē	346	81.2%	35	8.2%	45	10.6%	426	100.0%	
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?	Jā	262	80.9%	29	9.0%	33	10.2%	324	100.0%
Nē	109	82.0%	10	7.5%	14	10.5%	133	100.0%	
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?									
Redzes	62	88.6%	4	5.7%	4	5.7%	70	100.0%	
Dzirdes	92	80.0%	10	8.7%	13	11.3%	115	100.0%	
Kustību	194	82.6%	17	7.2%	24	10.2%	235	100.0%	
Garīga rakstura traucējumu	159	86.9%	9	4.9%	15	8.2%	183	100.0%	
Cita	34	81.0%	3	7.1%	5	11.9%	42	100.0%	
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Ir labi informēti	45	78.9%	7	12.3%	5	8.8%	57	100.0%
Daļēji informēti	159	82.8%	20	10.4%	13	6.8%	192	100.0%	
Nav informēti	150	83.3%	9	5.0%	21	11.7%	180	100.0%	
Grūti pateikt	17	60.7%	3	10.7%	8	28.6%	28	100.0%	

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

A2. Ko Jūs sagaidāt no mācībām par saskarsmi ar cilvēkiem ar invaliditāti?

	Ko Jūs sagaidāt no mācībām par saskarsmi ar cilvēkiem ar invaliditāti?																				Total		
	Grūti pateikt/ Nav komentāru		Par saskarsmi ar cilvēkiem ar invaliditāti, kā rīkoties		Kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti		Cita atbilde		Kā rīkoties ar cilvēkiem ar garīgā rakstura traucējumiem (t.sk. agresijas gadījumā)		Visu nepieciešamo informāciju, par visām tēmām		Kā palīdzēt cilvēkiem ar invaliditāti (t.sk. fiziski)		Kā izprast cilvēkus ar invaliditāti		Dažādi piemēri, praktiskās nodarbības		Kā atpazīt invaliditāti, par invaliditātes veidiem		skaits	rindu %	
	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %	skaits	rindu %			
Visi respondenti	315	68.9%	55	12.0%	55	12.0%	15	3.3%	14	3.1%	10	2.2%	12	2.6%	10	2.2%	8	1.8%	5	1.1%	457	109.2%	
Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa!																							
Rīga	157	72.4%	24	11.1%	24	11.1%	9	4.1%	7	3.2%	3	1.4%	3	1.4%	2	.9%	2	.9%	4	1.8%	217	108.3%	
Kurzeme	44	72.1%	7	11.5%	8	13.1%	1	1.6%			1	1.6%			1	1.6%	2	3.3%			61	104.9%	
Latgale	38	66.7%	8	14.0%	6	10.5%	1	1.8%	2	3.5%	2	3.5%			2	3.5%	2	3.5%			57	107.0%	
Vidzeme	39	73.6%	2	3.8%	5	9.4%	1	1.9%	3	5.7%	2	3.8%	2	3.8%	1	1.9%	1	1.9%			53	105.7%	
Zemgale	37	53.6%	14	20.3%	12	17.4%	3	4.3%	2	2.9%	2	2.9%	7	10.1%	4	5.8%	1	1.4%	1	1.4%	69	120.3%	
Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju!																							
Tiesnesis	78	67.2%	10	8.6%	13	11.2%	4	3.4%	6	5.2%	4	3.4%			3	2.6%	2	1.7%	2	1.7%	116	105.2%	
Tiesneša palīgs	87	71.3%	15	12.3%	17	13.9%	1	.8%	1	.8%	2	1.6%	5	4.1%	1	.8%	4	3.3%	2	1.6%	122	110.7%	
Tiesas sēžu sekretārs	63	67.0%	13	13.8%	11	11.7%	5	5.3%	1	1.1%	2	2.1%	4	4.3%	5	5.3%					94	110.6%	
Kancelejas darbinieks	78	69.0%	17	15.0%	12	10.6%	4	3.5%	5	4.4%	2	1.8%	3	2.7%	1	.9%	2	1.8%	1	.9%	113	110.6%	
Tiesas priekšsēdētājs	3	100.0%																			3	100.0%	
Tiesas priekšsēdētāja palīgs	6	66.7%			2	22.2%	1	11.1%	1	11.1%											9	111.1%	
Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Jā	19	61.3%	5	16.1%	4	12.9%	2	6.5%	1	3.2%	1	3.2%	2	6.5%					2	6.5%	31	116.1%
Nē	296	69.5%	50	11.7%	51	12.0%	13	3.1%	13	3.1%	9	2.1%	10	2.3%	10	2.3%	8	1.9%	3	.7%	426	108.7%	
Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?	Jā	218	67.3%	41	12.7%	39	12.0%	13	4.0%	11	3.4%	10	3.1%	7	2.2%	7	2.2%	4	1.2%	5	1.5%	324	109.6%
Nē	97	72.9%	14	10.5%	16	12.0%	2	1.5%	3	2.3%			5	3.8%	3	2.3%	4	3.0%			133	108.3%	
Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/šiem cilvēkiem?																							
Redzes	42	60.0%	9	12.9%	10	14.3%	4	5.7%	4	5.7%	3	4.3%	2	2.9%			3	4.3%	1	1.4%	70	111.4%	
Dzirdes	67	58.3%	14	12.2%	20	17.4%	5	4.3%	5	4.3%	6	5.2%	3	2.6%	4	3.5%	3	2.6%	1	.9%	115	111.3%	
Kustību	161	68.5%	25	10.6%	28	11.9%	6	2.6%	9	3.8%	8	3.4%	6	2.6%	5	2.1%	2	.9%	4	1.7%	235	108.1%	
Garīga rakstura traucējumu	121	66.1%	19	10.4%	25	13.7%	7	3.8%	5	2.7%	7	3.8%	3	1.6%	6	3.3%	3	1.6%	3	1.6%	183	108.7%	
Cita	26	61.9%	8	19.0%	3	7.1%	5	11.9%	1	2.4%	1	2.4%			2	4.8%			1	2.4%	42	111.9%	
Cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti?	Ir ļoti informēti	40	70.2%	5	8.8%	9	15.8%	2	3.5%	2	3.5%	1	1.8%	2	3.5%	2	3.5%			2	3.5%	57	114.0%
Dāļēji informēti	130	67.7%	21	10.9%	22	11.5%	9	4.7%	4	2.1%	4	2.1%	8	4.2%	7	3.6%	3	1.6%	1	.5%	192	108.9%	
Nav informēti	124	68.9%	26	14.4%	21	11.7%	4	2.2%	8	4.4%	4	2.2%	2	1.1%	1	.6%	4	2.2%	2	1.1%	180	108.9%	
Grūti pateikt	21	75.0%	3	10.7%	3	10.7%					1	3.6%					1	3.6%			28	103.6%	

Bāze: visi respondenti, n=457

a. Respondenti, kuri uz jautājumu "Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm?" atbildēja "jā", n=324

Aptaujā izmantotā anketa

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Aptaujā izmantotā anketa

Latvijas Tiesnešu mācību centrs šobrīd veic pētījumu ar mērķi sagatavoties tiesnešu un tiesu darbinieku mācībām par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti.

Šī nav zināšanu pārbaude (visas atbildes ir anonīmas), tomēr Jūsu atbildes mums ļoti palīdzēs sagatavoties, lai nodrošinātu kvalitatīvas mācības, tāpēc mēs Jūs lūdzam piedalīties šajā aptaujā.

Anketas aizpildīšana aizņems aptuveni 5-7 minūtes.

Vispārīgās informācijas sadaļa:

D1. Lūdzu, atzīmējiet, kurā reģionā ir Jūsu tiesa! (Atzīmēt vienu atbilžu variantu!)

Rīga	1
Kurzeme	2
Latgale	3
Vidzeme	4
Zemgale	5

D2. Lūdzu, norādiet savu amata kategoriju! (Atzīmēt vienu atbilžu variantu!)

Tiesnesis	1
Tiesneša palīgs	2
Tiesas sēžu sekretārs	3
Kancelejas darbinieks	4
Tiesas priekšsēdētājs	5
Tiesas priekšsēdētāja palīgs	6

D3. Vai iepriekš esat piedalījies kādās mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti? (Atzīmēt vienu atbilžu variantu!)

Jā	1	Pāriet pie jautājuma D4
Nē	2	Pāriet pie jautājuma X1

D4. Kad Jūs pēdējo reizi piedalījāties mācībās par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti? (Atzīmēt vienu atbilžu variantu!)

Pēdējo 6 mēnešu laikā	1
Pēdējo 12 mēnešu laikā	2
Pēdējo 3 gadu laikā	3
Pēdējo 10 gadu laikā	4
Agrāk	5

Tagad vairāki jautājumi par Jūsu saskarsmi ar invaliditāti

X2. Vai Jums pašam/pašai līdz šim ir bijusi saskarsme tiesā ar cilvēku, kuram ir kāda no invaliditātēm? (Atzīmēt vienu atbilžu variantu!)

Jā	1	Pāriet pie jautājuma X3
Nē	2	Pāriet pie jautājuma X4

X3. Lūdzu, atzīmējiet, kāda invaliditāte bija šim cilvēkam/ šiem cilvēkiem? (Atzīmēt visas piemērotās atbildes!)

Redzes	1
Dzirdes	2
Kustību	3
Garīga rakstura traucējumu	4
Cita	5

Nākamie jautājumi ir par vides pieejamību invalīdiem Jūsu tiesā

X4. Vai, Jūsprāt, Jūsu tiesā ir nodrošināta vides pieejamība cilvēkiem ar dažāda veida invaliditāti? (Atzīmēt vienu atbilžu variantu!)

Pilnībā	1	Pāriet pie jautājuma X5
Daļēji	2	
Nemaz	3	Pāriet pie jautājuma X7
Nezinu	8	Pāriet pie jautājuma X5

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

X5. Vai Jūsu tiesā ir pieejama informācija Brailā? (Atzīmēt visas piemērotās atbildes!)

Jā, ir pieejama informācija par iespēju iesniegt dokumentus	1
Jā, informācija Brailā ir liftos, uz kāpnēm, tiesas ēkā u.tml.	2
Nē, tiesā nav nekā no minētā	3
Nezinu	8

X6. Vai Jūsu tiesā ir ierīkota akustiskā cilpa? (Atzīmēt vienu atbilžu variantu!)

Ir	1
Nav	2
Nezinu, vai tāda ir ierīkota	3
Nezinu, kas tas ir	4

X7. Vai Jūsu tiesā spēkā esošajā evakuācijas plānā ir paredzēta rīcība cilvēku ar invaliditāti evakuācijai? (Atzīmēt vienu atbilžu variantu!)

Jā	1
Nē, evakuācijas plānos tas nav norādīts	2
Nezinu	8

X8. Vai Jūsu tiesā cilvēku ar invaliditāti drīkst pavadīt suns? (Atzīmēt vienu atbilžu variantu!)

Jā, jebkuru cilvēku ar invaliditāti, ja suns ir speciāli apmācīts	1
Jā, bet tikai neredzīgus cilvēkus	2
Nē, dzīvnieku ieviešana tiesas ēkā nav atļauta	3
Grūti pateikt	8

X9. Ja pie tiesas durvīm ir cilvēks ar invaliditāti, kuram nepieciešama palīdzība, lai iekļūtu tiesā (piemēram, tiek nospiests pie durvīm esošais zvans), vai Jūsu tiesā ir atbildīgais par to, lai palīdzētu šim cilvēkam iekļūt tiesā. Ja ir, vai Jūs zināt, kurš cilvēks/cilvēki tie ir? (Atzīmēt vienu atbilžu variantu!)

Šāda atbildīgā tiesā nav	1
Šāds atbildīgais ir noteikts, bet es nezinu, kurš tas ir	2
Es zinu, kurš cilvēks ir par to atbildīgs	3
Es nezinu, vai mūsu tiesā ir nozīmēts šāds atbildīgais	4

Nākamie jautājumi ir par komunikāciju ar cilvēkiem, kuriem ir invaliditāte

Y1. Vispārīgi runājot, cik informēts/-a Jūs jūtaties par to, kā komunicēt ar cilvēkiem ar invaliditāti? (Viena atbilde katrā rindīnā!)

		Ļoti labi	Drīzāk labi	Drīzāk vāji	Ļoti vāji /nemaz	Grūti pateikt
1	Cilvēki ar redzes invaliditāti	1	2	3	4	8
2	Cilvēki ar dzirdes traucējumiem	1	2	3	4	8
3	Cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem	1	2	3	4	8
4	Cilvēki ar kustību traucējumiem	1	2	3	4	8

Nākamajos jautājumos ir aprakstītas situācijas, ar kādām var saskarties tiesu darbinieki, un viņu rīcība. Lūdzu, raksturojiet savu iespējamo rīcību!

Y2. Ja tiesu apmeklēs/procesā piedalīsies cilvēks ar redzes invaliditāti, kurš būs ieradies kopā ar pavadoni/asistentu, ar kuru Jūs pamatā runātu? (Atzīmēt vienu atbilžu variantu!)

Runātu ar pavadoni/asistentu	1
Runātu ar pašu neredzīgo cilvēku	2
Nezinu, kā rīkoties	3
Tas uz mani neattiecas	4

Y3. Reizēm cilvēki nav pārliecināti, kā runāt ar neredzīgiem cilvēkiem par telpas iekārtojumu, piemēram, kā atrast krēslu. Ja Jums tas būtu jādara, kā Jūs rīkotos? (Atzīmēt vienu atbilžu variantu!)

Norādītu krēsla virzienu	1
Pavadītu līdz krēslam vai delegētu cilvēku, kurš to varētu izdarīt	2
Cita atbilde (norādīt, kā)	3
Nezinu, kā rīkoties	4
Tas uz mani neattiecas	5

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Nākamie jautājumi ir par komunikāciju ar cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem

Y5. Ja tiesu apmeklēs/procesā piedalīsies nedzirdīgs cilvēks, kā Jūs rīkosieties? (Atzīmēt vienu atbilžu variantu!)

Runāšu ar pašu cilvēku	1
Izmantošu zīmju valodas tulka starpniecību	2
Nezinu, kā rīkoties	3
Tas uz mani neattiecas	4

Y6. Kā, Jūsprāt, ir jārunā ar vādzirdīgiem cilvēkiem? (Atzīmēt visas piemērotās atbildes!)

Jārunā pēc iespējas vienkāršākā valodā	1
Jārunā lēnākā tempā	2
Jāveido acu kontakts	3
Jāmēģina izmantot zīmju valoda (piemēram, jārunā ar zīmju valodas tulka starpniecību)	4
Nekas no minētā	5
Grūti pateikt	8

Nākamais jautājums ir par komunikāciju ar cilvēkiem, kuriem ir kustību traucējumi

Y7. Reizēm cilvēki nav pārliecināti, kā rīkoties, ja tiesu apmeklē/ procesā piedalās cilvēks ar kustību traucējumiem. Ko, Jūsprāt, vajadzētu noteikti darīt, ko – var, bet nav nepieciešams, bet ko noteikti nevajadzētu darīt?

		Noteikti vajag darīt	Var darīt, bet tas nav nepieciešams	Noteikti nevajadzētu darīt	Grūti pateikt
1	Izrādīt īpašas rūpes	1	2	3	8
2	Ja cilvēks ir ratiņkrēslā un komunikācija ir ilgstoša, - mēģināt apsēsties, lai būtu acu līmenī ar viņu	1	2	3	8
3	Neizmantot sarunā vārdus – iet, skriet	1	2	3	8
4	Satiekot sasveicināties un izturēties kā pret visiem	1	2	3	8
5	Bez brīdinājuma aiztikt pārvietošanās palīgīdzekļus	1	2	3	8

Nākamie jautājumi būs par cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem

Y4. Kuras no šeit uzskaitītajām grupām, Jūsprāt, atbilst raksturojumam “cilvēks ar garīga rakstura traucējumiem”? (Atzīmēt visas piemērotās atbildes!)

Autisms, Dauna sindroms u.c. līdzīgas diagnozes	1
Depresija, demence, šizofrēnija u.c. līdzīgas diagnozes	2
Bērnu cerebrālā trieka u.c. līdzīgas diagnozes	3
Nekas no minētā	4
Grūti pateikt	5

Y9. Vai, Jūsprāt, cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem var dzīvot patstāvīgu dzīvi (tajā skaitā strādāt)? (Atzīmēt vienu atbilžu variantu!)

Vienmēr\ ļoti bieži	1
Biežāk jā	2
Biežāk nē	3
Nekad\ ļoti reti	4
Grūti pateikt	8

Pētījums: Tiesnešu, tiesu darbinieku aptauja par izpratni, zināšanām un attieksmi gadījumos, kad lietas dalībnieks ir cilvēks ar invaliditāti

Y8. Cik lielā mērā šie raksturojumi, Jūsaprāt, atbilst cilvēkiem ar intelektuālās attīstības traucējumiem?

		Vienmēr ļoti bieži	Biežāk atbilst	Biežāk neatbilst	Ļoti reti \nekad	Grūti pateikt
1	Nav spējīgi patstāvīgi pieņemt lēmumus	1	2	3	4	8
2	Intelektuāli neattīstīti	1	2	3	4	8
3	Neprognozējami	1	2	3	4	8
4	Bīstami un agresīvi	1	2	3	4	8
5	Neārstējami slimi	1	2	3	4	8
6	Nav spējīgi strādāt	1	2	3	4	8
7	Nevar veidot ģimeni	1	2	3	4	8

Un noslēgumā pāris jautājumu par plānotajām mācībām

A1. Cik lielā mērā Jūs esat ieinteresēts\ -a apmeklēt mācības par invaliditāti, tās aspektiem, komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti u.tml.? (Atzīmēt vienu atbilžu variantu!)

Esmu ļoti ieinteresēts\ -a	1
Drīzāk esmu ieinteresēts\ -a	2
Drīzāk neesmu ieinteresēts\ -a	3
Nemaz neesmu ieinteresēts\ -a	4
Grūti pateikt	8

A2. Ko Jūs sagaidāt no mācībām par saskarsmi ar cilvēkiem ar invaliditāti?

Ja Jums ir kādi jautājumi, ko vēlaties uzzināt, situāciju apraksti analizēšanai u.tml., lūdzu, ierakstiet to te!

Liels paldies par piedalīšanos aptaujā!

SKDS

---

sabiedriskās domas pētījumu centrs

Baznīcas iela 32-2, Rīga, Latvija, LV-1010
Tālr.: 67 312 876, fakss: 67 312 874
E-mail: skds@skds.lv
www.skds.lv